

84
De sua correctione in alio

BUCHBINDEREI
CARL SCHULTZE
DÜSSELDORF
1912

Libri fr̄m̄ Sr̄i C̄m̄r̄ C̄m̄r̄i M̄aiepar̄

Comit̄ in ip̄o libello Tractat̄
De correct̄e fratern̄e
De s̄r̄i visitat̄e ān̄s̄s̄ion̄
De retract̄ibus
Sermo refect̄orius De s̄r̄o b̄n̄dict̄o
Opuscula tripartit̄a maḡri Joh̄is Gerson
De d̄re p̄cept̄i dealogi
De p̄cip̄is r̄s̄p̄d̄e seu r̄s̄p̄s̄ion̄ ad p̄s̄ī absol̄ōn̄
De s̄r̄i p̄m̄t̄is s̄ūe De arte aud̄iēdi
Aurea s̄ba s̄r̄i Egidij ordin̄is frat̄r̄ū m̄in̄or̄ū

Syst. Nr. IV 84.
23e

8

Incipit tractatus de fraterna correctione.

Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me. oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. scribit psalmo. 120. **I**te pūb. 9. Argue sapientem et diliget te. **I**te. 29. Qui corripit hominem gratiam postea inueniet apud eum. magis quam quod per lingue blandimenta decipit. pūbioꝝ. 22. Qui dicit impio iustus es. maledicet ei populi. et detestabuntur eum tribus. Qui arguitur laudabitur. et super ipsos veniet benedictio. **L**euitici. 19. Ne oderis fratrem tuum in corde tuo. sed publice argue eum. ne habeas super illo peccatum. **N**on querat ultionem. nec memor eris iniurie ciuium tuorum. pūbioꝝ. 27. In auribus aurea et margaritarum fulgens. qui arguit sapientem et aurem obediens. puer bioꝝ. 9. Qui erudit derisorem ipse sibi iniuriam facit. et qui arguit impium generat maculam sibi. **N**oli arguere derisorem ne oderit te. pūbioꝝ. 13. **I**llusor non audit cum arguitur. **2**o paralippomeno. 27. **A**masias. propheta arguenti se rudit. **N**umquam consiliarius regis es? **Q**uietisce ne interficiam te. **D**isce des ita quod propheta. scio inquit quod cogitauerit dominus occidere te quod fecisti hoc malum. et isup non acceperisti consilio meo. **F**actumque est ita. quod de post miserabiliter vixit. et miserabiliter interfectus est. primo regum. 27. **C**ompleta est malicia nabal et ipse est filius belial. ita ut nemo possit ei loqui. pūbioꝝ. 9. **A**rgue sapientem et diliget te. da sapienti occasionem et adde ei sapientiam. **D**oce iustum. et festiabit accipere. **2**o regum. 12.

a 1

Dirit nathan ad dauid. **U**ria percussisti gladio: et
uxorē illi⁹ accepisti tibi i uxore: **ac.** Respondit dauid
Peccaui dño Dixitqz nathā dñs trāstulit pccm tuū:
nō morietis. **ac.** Similiter in numeracōe ppli. ca.
29. gad reprehendit dauid. et hūliter respondit. Sic
ezechias audiuit ysayam. et Iohas. et Josophat. et
alij omnes sancti suafibiles fuerūt. Gal. 2. Cū autē
remisset cephas anthiochiam. i faciem ei restiti quia
reprehensibilis erat. et cetera. Et nota qd a primis
parentibus vsqz hodie. qñqz se in peccatis excusant
et increpacōes repellūt. penā cū culpa sibi semp aupe
rūt: et deo magis displicuerūt. Deut. 9. Sato qd nō
ppter tuas iusticias dñs de⁹ tuus dedit tibi terrā hāc
opāz i possessionē: cū durissie ceruicis sis ppls. Osee
2. Ppls ei tu⁹. sicut hij qd cōtradiant sacerdoti. A cayn
vsqz herodē qd iohānē occidit. et phariseos qd xp̄z tra
diderūt. vna r̄gula ē oib⁹. qd filij te hial fuerūt et i cor
rigibiles sunt. sicut pat̄ eoz Eccl. 21. Qui odit correpti
onē restigiū ē p̄ccōis: i. diaboli. Restigiū ^{enī} multū filie ē
pedi: sic peccato: qd corripit cōtēnit filis ē diabolo. Pū
bioz. 17. Qui abiicit disciplinā: despiciat aīaz; ^{fiat} Sicut
ei caro n̄ sale cōdiat̄ putrescat: sic eadē aīa sū discipli
na. Ma. 18. Si peccauerit in te frat̄ tu⁹. **ac.** Eccl. 21.
Intellige qd sunt proximi tui ex teipso. Gregorius.
Zeli sancti discrecio. de virtute misericordie necesse ē
vt ardeat. Nō necesse ē. eū qd habet alios corrigē iugit̄
meditari propriam infirmitatē: vt in seipso discat.

quid alij portare possint. Item idem Requiritur iacetem
erigat nisi q̄ a status sui rectitudine se p̄ cōpassionez
flectit. Itē idem. Ops de⁹ idcirco principē aploz p̄mi
fit cadē. ut in sua culpa disceret. q̄liter alijs misereri
deberet. Siquidē q̄ nō didicit pati disciplinaz. nescit
eam in alios exercere. Qui nescit seruire nescit reg-
nare: q̄ nescit parcere nescit castigare. Augustinus.
Duo sunt noia. homo. peccator. q̄ peccator. corripit:
q̄ homo miserere. Seneca. Dū inter hoies sumus
tolam⁹ hūanitate. vide ne tantū verum sit qd̄ dicit:
sed etiam an ille cui dicit veri paciens sit. Gregori⁹
Zelus rectitudinis dum adiem mētis agit. turbat.
Ideo viri sancti iram sentientes. supersedere volunt.
correctioni donec ira cessauerit et tranquillitas in-
mente facta sit: imitari volentes illum cui dicitur
sapiente. 12. Tu dominator virtutis cum tranquilli-
tate iudicas. Jacobi. 1. Ita viri dei iusticiā nō opa-
tur. Bernardus. Quo zelus feruidior. ac vehemend-
ior spiritus profusiorq; caritas: eo vigilandiori op⁹
scienda est: q̄ zelum supprimat. spiritum temperet.
ordinet caritatē. Hieronim⁹. Inter cetera mād̄ata.
peccātes posse arguere maxime libertatis ē: s̄ ille p̄t
facē q̄ nō meretur audire. ypocrita eice p̄mū trabem
de oculo tuo. Ambrosi⁹. P̄m̄ vni⁹ qd̄ p̄gnitū nō ar-
guūt multos p̄tinet. p̄mo oēs q̄ nozūt a nō deuiāt a
cū p̄t arguē dissilant: nō ei sibi videt peccare q̄ a
nullo corripit v̄l vitat. Greg⁹. Multi hoies et culpā

confitentur. et humiles non sunt. Nam multos nouimus
qui arguente nullo se peccatores esse confitentur. Cum vero
de culpa sua fuerint fortasse correpti: patrociniū de fe-
lium querunt ne peccatores esse videantur. Indicia
ergo vere confessionis sunt: ut sicut quisque peccatore
se dicit: ita id de se dicens alteri non contradicat. Et super-
bie vitium est: ut quod fatetur de se quisque sua sponte digna-
tur: hoc sibi dici ab alijs indignatur. Fulgencius Be-
atus per hominem Stephanum utile nimis exemplum po-
steris dereliquit: ut ad corrigendum in ore non desit correpi-
do: sed et ad deum pro eo supplex fundatur oratio: ut
quod malum fecit: per increpationem de malis operibus con-
fundatur: et per orationem apud dominum adiuuetur.
Qui enim errantem non corripuerit: de negligencia iu-
dicabitur: qui autem pro eo non orauerit: de pernicie condem-
nabitur. Quo circa fratres: si quando aliquis pro anime sa-
lute corripit: non aspernant accipiat monita carita-
tis: nec penitentiam tristitiam sue voluntatis attendant sed confidat
quid utilitatis acquirat. Idcirco ei arguitur: ut a pra-
uis operibus corrigatur. Nec cum videt correptionem ali-
qua austeritate vultu feruere: est tunc caritate in corde fri-
gescere: sic ei vigilat in ore correptionem: ut in corde dormitet
oratio. Prospere Veni castigat^{ur} exhibet reuerentiam casti-
gationis: asperitate autem nimie increpationis offensus: nec
increpationem recipit nec salutem. Leo papa. Odio habe-
ant peccata: non homines. Corripiant tumidi: tollent infirmi.
Quod seuius castigare necesse est: non seuietis plectantur aio.

h̄ medētis. **Crisostim⁹.** Iust⁹ si admonit⁹ nō fuerit:
p negligēciam euanesct. **Bernard⁹.** Non est cōtēp
nenda increpacio iustit̄: q̄ ruina est peccati. cordis sa
mitas: nec non dei via ad animam. **H**orreo totus
ad verbū domini. Nō adiciā vt amplius irascar te
tibi. **S**ignum est future damnacōis: non paterne
correpcōis. **F**ilius corripitur ut saluenr: seruus
dur⁹ dimittitur vt damnet. **Cassiodor⁹.** Inq̄tas q̄p
pe mortalium more putredinis siue sine vagare: si
eam medicinalis increpaco minime desecaret. **O**
currendum est ergo. ne tractatu temporis impunita
malicia conualescat: et vires iniquitati dissimulacio
vel indulgēciōz gracia subministret: sed clarius au
dita correctio doceat ipericiam: et cōpescat audaciaz.
De .ra. Exhibe te iohannē incestuosus: mathathia
apostatis. fornicatibus finees. helyam idolatris. pe
trum menciētibus. blasphemantibus paulum: nego
ciantib⁹ cristū. **I**dem. Peruersum corrigere. nichil
aliud est q̄ stimulare sanum: q̄ oleū adhibere ca
mino: et ventis incendia superare. **Seneca.** Admo
neri bonus gaudet: pessim⁹ quisqz correctionē asper
rime patit. **I**n disputacōe forsā pugnaci⁹ locut⁹ es.
Noli cōgredi cū ipicis. **N**olūt discē: q̄ nūq̄ didicerūt.
Illū literi⁹ admonuisti q̄ debebas. **I**taqz nō emēda
sti. h̄ offēdisti. **V**icāe memēto vulgare⁹ cōuict⁹. **N**ec
ei sani tm̄ esse volum⁹: sed sanare. **Q** si nullo te stu
dio curae valeat. **H**ac tibi demū hūanitatē tenemur:

ho

ut malā tibi vitā auferam? ne tempore āpli⁹ viciose
abutaris. Nobilis equ⁹ umbra vige regit: ignauus
nec calcari⁹ cōitari p̄t. **B**ulgi ipiciā ad res iustas
sola p̄stringit necessitas. **B**onis nocet: q̄ malis p̄cit.
In vindicādo ā corripēdo h^c tria lex secuta est. q̄ p̄
ceps q̄q; seq̄ debet: ut ā eū quē punit emēdet: aut pe
na ei⁹ ceteros meliores reddat: aut ut sublatis ma
lis securiores ceteri viuant. **O**biurgacionib⁹ semp
aliq̄d blāde cōmisce. **F**acili⁹ penetrāt ūba q̄ mollia
vadūt: q̄ aspera. **N**ullū aiāl morosi⁹ ē: nullū maiore
arte tractādū q̄ hō: nulli magis p̄cedū. **M**orbis ai
mollē medicinā desiderat: ipm q̄ medētē mīme ifestū
egro. **P**ericulosū ē oīa velle arguē: q̄ si nulli p̄citur:
tūto apparebit quāto p̄grauet pars deterior. **S**ūma
prudēcia altissimi viri a rez nature pitissim malue
rūt incredibile scel⁹ et ultra audaciā potū p̄terire: q̄
dū vindicārēt onde posse fieri. **I**n ciuitate in q̄ raro
hoies puniūt in ea p̄sell⁹ fit innocēcie: a indulgēt ve
lut publico bono. **N**ō min⁹ p̄cipi turpia sūt multa
supplicia: q̄ medico mlta funera. **R**eissi⁹ ipātī meli⁹
paretur. **E**x cogitare nemo quidq̄ poterit quod ma
gis decorum regenti sit: q̄ clemēcia. **Q**uid pulchrius
est: q̄ viuere optantibus auctis? **Q**uod tunc fit: q̄n
prelatus nō rē publicā suā esse p̄bat sed se republi
cā. **C**ruclē a tergo seq̄tur eūho. **D**isce sine ira si op⁹
ē castigare: alioq̄n nichil infelici⁹ erupnōsiusq; sapi
ēte: si togēs ex caduerit: q̄ciēs irā scelera meruerit.

na. plate

Si tantū irasci vis sapientē quantū scelez indigna-
cio exigit: nō irascendū illi. s̄ insaniēdū est. Oēs ma-
li sumus. Quidq̄d itaqz in alio ēprehēditur: id vnus
quisqz in suo sinu iuemet. **H**ec seneca in sentēcia. **Gregozi⁹.** Regat disciplinā vigor. māsfuetudo ornet
vigorē: et sic vnū cōmendatur ex altero: vt nec vi-
gor sit rigid⁹. nec mansuetudo dissoluta. **I**dem. In cor-
repcōe viciōrū subesse menti debet itacūdia: nec pre-
esse: vt execuōez iusticie nō dñando p̄ueniat sed fa-
mulādo subseq̄tur: et motum iudiciū possessa imple-
at non precurret. **I**dem. **S**i quis est dñi iungatur m̄
Si ille dei dicit q̄ ad ferienda vicia diuini amoris ze-
lo excitatur: profecto se esse dei denegat: q̄ iquantū
sufficit vitā carnaliū corrigere recusat. **F**it plerūqz
deo gracios amore ardēs vitā post culpam: q̄ securi-
tate torpēs innocētia. **I**dem. **P**lerūqz quos cruciamē-
ta non corrigūt: ab iniqs actib⁹ lenia blandimēta cō-
pescūt. **I**dem. **S**icut laudabile decretū ē reuerenciā et
honore debitū exhibē maiorib⁹: ita rectitudinis a dei
timoris ē: si qd̄ in eis correctione indiget nulla dissi-
mulaōe postponere: ne totum corpus qd̄ absit icpi-
at morbus inuadere: si languor non fuerit curatus
in capite. **I**dem. **T**unc proteruos meli⁹ corrigimus.
cum ea q̄ bene egisse credunt male acta monstram⁹:
vt vnde adeptā gloria credit: inde vtilis z fusio sub-
sequatur. **I**uuenes plerūqz seueitas ad p̄fecū dirigūt:
senes vtro ad meliora opa de p̄ccācio blāda cōponit.

Ite quidam. Qui veraciter fraternam vult corripere
ac sanare infirmitatem. tale fraternae utilitati stude-
at se prestare. ut profic non obfit. Habeat ergo un-
diq; necessaria sibi. Infra humilitatem. sciens q; soli
dei sit emendare peccatorem. Supra prudentiam q;
omnia prospiciat. sciens q; ad pauca respiciens in
hac materia facile decipitur. **A** tergo ignem zeli. ne
victus tedio desistat. **A**nte faciem discretionis rorem.
ad refrigerandum. ne nimis excurrat. **A** dextris gla-
dium ubi dei. quo feriat vel obiurgat s; scientiam. **A** si-
nistris pacem clipeum. q; obiecta tela recipiat. **I**ntra.
matrem oim virtutum caritatem. q; cuncta viuificet et impet
q;sq; ad salubre finem pueniat. **D**e inutili querenda a p-
niciose correptione q; non ex caritate et dei amore. pcedit
sed potius ex passione et impaciencia siue inuidencia. loquitur
multum pulchre beatus Bernardus super cantica ser. 29. in
hec verba. **D**ilissimi pacem habete ad vos et nolite le-
dere ad inuicem. non facto. non verbo. non signo quicquam.
alioquin in christum peccatis q; ait. **Q**ui vni ex minimis
meis fecistis. mihi fecistis. **C**auenda sunt ergo ne dum gra-
uia. si etiam leuia. si tamen leue debeat dici. quodcumq; in fra-
trem presumpseris voluntate ledendi. cum hoc solo si ira-
sceris illi. diuini reus iudicij tenearis. **T**u ergo accep-
ta forte iniuria. quod quidem interdum in hijs conuen-
tibus difficile est non accidere. non continuo more se-
cularis aliqua referre fratrem responsione festines.
Sed neq; quasi sub specie corripiendi verbo acuto

et vrenti transfigere audeas ullatenus animam
pro qua cristus affigi cruci dignatus est: non grun-
me quasi inceperando non labijs musicare q̄si mur-
murando non narē p̄trahere aut cachinare q̄si sub sa-
nando non frontem rugare quasi inuehēdo aut cō-
minādo. Sane cōmotio tua ibi moriatur vbi oritur:
ne p̄mittatur exire q̄ mortem portat. ne perimat: vt
dicere possis et tu. Turbatus sum et non sū locutus.
Q̄ si dixeris illū non tam grauiter p̄ tam leui cau-
sa debuisse turbari: respondeo. Quanto leuior est. tā-
to a te leuius potuit non cōmitti. Qm̄q̄ nescio quo-
modo leue dicas in quo offenditur cristus: vñ ad dei
iudiciū p̄trahi habes. cū horrēdū sit incidere i manū
dei viuētis. Qd tu leue putas et ob hoc leuius p̄ca-
pitas. plerūq; ali⁹ aliter accipit: tāq̄ hō vidēs in fa-
cie. a s̄m facie iudicās. patas festucā trabē suspica-
ri. scintillam putare fornacem. Non enim omniū est
caritas illa q̄ omnia credit. Vritur ille a moriatur: dū
totus in ira et disceptacione positus. non aliquid fi-
lens ver saē in mēte possit. nisi iniuriā quam accepit.
Non potest orare. non potest legere: non sanctū aut
spirituale aliquid meditari. Et ita interempto vita-
li spiritu. dum suis destituūt alimentis. vadit ad mor-
tē aīa: pro qua x̄ps mortu⁹ est. Quid tu interū queso
amini habes? Qd p̄ oratō tua a opus qd cūq; interū
feceris sapit tibi. p̄tra quē nimiz x̄ps anxie clamat.
de p̄ctore scīs tui. quē p̄tristasti: qui s̄l mecū dulces

capiebāt cibos. ēpleuit me amaritudie. **H.** bernard⁹
Thomas de aquino. Nos quātū possum⁹ turbacōez no
strā ⁊ alioz vitāe detem⁹: qz modica vel pot⁹ nulla
g̃cia q̃scē pt i aia pturbata. Ad quā vitā daz neces
saia ē vehemēs circa deū occupa⁹ ⁊ fortis dilectio: vt
sim⁹ furdi ⁊ ced cū dauid ne corda nrā cū talibus oc
cupem⁹: s̃ alios i oib⁹ pprie ps̃ae t̃linq̃ntes siue iudi
cio prelatorz. siue ṽndcē extreme. seruētes i hys t̃n
q̃ dei sūt fidelis. Igit̃ alioz pturbacōez caueam⁹: ne
īpi nos ecōtrario pturbēt. Quid q̃d eī in s̃as medita
cionib⁹. iustis desiderij⁹. alijsqz bonis opib⁹. subtra
hit̃ ṽm̃stati. siue in celo. siue in terra. siue i bonis
siue i mal. siue i purgatoio nob turbacōez ex iusta
cā mouētib⁹. op̃s de⁹ amato: iusticie. in vltū in no
uissio die nō reliquet. **Hec thomas.** **¶** **Questio** ē no
tabil̃ valde. q̃re videlicz tā pauci t̃pianē hoies ecīā
bone volūtatī: q̃ eq̃mimē sufferūt si p̃ erratis corri
pianē. Et ecōtra. q̃re tam ml̃i sūt ⁊ sēp fueāt in h̃o
mūdo. q̃ correpcionē p̃ suis peccatis aspernāta: su
scipiūt ā peit⁹ t̃pellūt. **Respōsio** ad istas duas que
stiones satis in idē redit: sed de prima pro nunc spe
cialiter est dicendū. Siquidem ē regula ṽis apud
morales. qz quāto aliq̃ virt⁹ ē difficilior tāto pauci
ores hz cultōes: et illi act⁹ virtutū sunt difficilimi.
a quib⁹ ecīā p̃bati viri plerūqz deficiūt. Vñ patet qz
ex q̃ homines bone volūtatī q̃ cotidie p̃ adquiren
dis virtutibus studiosissime sudant. ab hac virtute

pro ut frequēti⁹ satis diu frustrātur. q̄ hec sit vna
de difficilioribus Et sic posset breuiter et generaliter
rūderi. q̄ ob nimā difficultatē eius pauci attingūt
proxim ipsi. **D**ez p̄ pleniori intellectu hui⁹ materie
moueat alia questio q̄ talis ē. **A**n videlicet difficilius
sit debite corripē deliq̄ntē. an pot⁹ sit difficult⁹ corripī-
entē paciēter et gratāter acceptāe. **A**d istā questio-
nē videt̄ augu. dicē. q̄ p̄fecti⁹ sit sufferre correpcōez
q̄ inferre. **D**icit ei in epla ad iherom. q̄ meli⁹ exēplū
reliquit petr⁹ q̄ paciēt sustinuit correpcōez pauli. q̄
ip̄e paul⁹ q̄ eā intulit. **E**t subdit ibi. q̄ facilius inue-
nitur q̄ exēplo pauli corripiat aliū. q̄ q̄ exēplo petri
benigne sustineat corripientē. **P**er h̄ est qd̄ dicitur
sapiēcie. i. pbata virtus corripit insipiētes. et dñs
in euāgelio mathei. 18. dicit. qd̄ vides festucā in oculo
fr̄is tui. **U**bi dicūt sancti. q̄ q̄ maius p̄ccm̄ cōm̄he
nō est dignus vt corrigat aliū de minorib⁹. ergo vide-
tur q̄ p̄fectius est debite corrigere. q̄ correctorem de
bite suscipere. **R**esponso. **D**icendū q̄ absqz oī dubio
ceteris parib⁹. maior requirit̄ p̄fectio ī correctore q̄
ī illo q̄ corripit. si ab vtraqz pte debite act⁹ iste p̄cedē
debet. vtz q̄ vn⁹ debite inferat et ali⁹ debite suscipiat
correctōez. **S**icut maior requirit̄ p̄fāo ī mḡo q̄ ī
discipulo. p̄mo adhuc valde ip̄fect⁹ eet q̄ correpcōez
sibi debite exhibita. s̄m̄ oēs circūstancias virtutis
aspernanter reciperet. vel indignabunde repelleret.
licz vtiqz sic corripere sit actus magne p̄fectionis.

Ad illud autē dictū bñ augustini dicēdū q̄ loquitur
ibi q̄ ad illū casū qñ scilicet plati rephēsbiles sūt
tūc potest venire talis circūstancia: q̄ maior relucet
exēplaritas in huili paciēcia plati. q̄ in audaci inue
ctiōe corripētis. **E**t quib⁹ se q̄tur. q̄ q̄uis sint pauci
valde. q̄ ita mortificati sūt vt correptōez debite susci
piāt. tñ multo pauciores sūt. q̄ eā debite inferre sciāt.
Patet apte. eo q̄ illud qd̄ p̄fecti⁹ est. eciām rarius in
ueniāt. **S**e q̄tur eciā. q̄ pot⁹ ista ip̄fectio. q̄ in isto
actu cōit̄ eueniē solet. p̄ueniat ex defectu corripētis
inter homines bone voluntatis. q̄ ex parte correpti.
Si enim vt iam dictū est correptor actū suū fulciet
ex omni parte debitis circūstancijs virtutum: non
dubium quin lucraretur fratrem suū. **Q**uod quia
paucissimi vix sciunt aut faciunt. sed libere proce
dūt non mirum q̄ in hīs sepius turbatō exoritur.
Quare autē difficili⁹ sit debite corripere q̄ debite
correptōez sufferre. sic p̄t adhuc plenius persuaderi.
p̄supposita illa regula morali. q̄ quicq̄d regulariter
loquendū ē ceteris parib⁹ difficili⁹. h° est moraliter
eciā p̄fecti⁹: sicut p̄fecti⁹ ē sustinē martiriū. q̄ absci
sionē digiti. **I**lla ergo p̄supposita regula: accedēdū ē
ad iuestigādas difficultates q̄ vtriusq̄ occurrē solēt
ī exercitiō isto. **E**t p̄mū q̄ ad naturalia. **2**o q̄ ad q̄tū
ta. **A**ut ei corrector naturalit̄ ē incliat⁹ ad inculpā
dum: ā non. **S**i p̄mū: tūc satis grauē iueniet laborē
ad ifrenādū zelū suū. ne ī debito tpe v̄l mō siue loco

excurrat ad corripiendū. quia in moralib⁹ inclinatō
natural' plerūqz ē multū nociua et piculosa. et diffi-
cillie regulabilis ad mediū virtutis. sicut pz de cōcupi-
scaētia carnis. Vñ et ob h^o min⁹ apti sūt naturaliter
iracūdi ad corripiendū vicia. qz p̄ter excedūt in mimi-
am. ita potētes sui p̄porū p̄ iudiciū racionis existāt.
qz passionē facile cōpescē q̄antē. qd̄ rarū est. Et dat
exēplū de aliq̄ festinantē descēdere de monte. q̄ cicius
picicat p̄pter ip̄tū q̄ si ascēderet. licet descēdere na-
turalit' sic facile. et ascēde laboriosū. Ap̄tiores g^o sūt
ad corripiendū naturaliter mansueti. Hinc s̄a p̄ordi-
ter dicūt. qz dñs de⁹ ideo moyse potissimū p̄fecit p̄lo-
isrl'. qz naturaliter mitissim⁹ erat. Et dat̄ hic op̄ia
doctrina s̄m sentēciā b̄i greḡ. illi⁹ q̄ h̄c māsuēdinē
naturalē nō h̄nt. vt viz sibi artificialē māsuēdinē
p̄uēt. vacādo sibi inq̄ere ⁊ ocio s̄cto. ne causaz st̄i-
mulis cōfixi. continue per impaciēciā ad p̄iora la-
bāt. Zelus siq̄dē ē piculosū instrumētū ad virtutē.
Cōpatur ei gladio accuto ⁊ nudato. q̄ nō ē dand⁹ in
manus p̄ueroz ⁊ furiosoz. s̄ māsuētoz et prudētū.
Si autē corripies naturalit' nō ē icliat⁹ ad iulpā-
dū. s̄ tenuolus et dulcis. tūc itoz magn⁹ sibi inā-
bit labor ad faciendaz vim naturalib⁹ suis. sicut de
seip̄o beatus bernard⁹ testat̄ sup̄ cātica. qz nullū vn-
q̄ corripuerit sine magna tristitia sua. Ne autē iste
difficultates naturales p̄ue estimēt. oñt nob̄ sp̄s
s̄ais. s̄c̄ scriptura mltā exēplā q̄b⁹ edocemur q̄le

periculū i hijs euenire possit. si nō gēda dūce suffrage-
mur. **Nā** helias i zelo suo nimis fuit. simili a **Jonas**.
licet diuinit⁹ mitterent. **Cōtra** hely remissus fuit.
quū a dño moneatur etiam cū cōminacōe. et ceteris
mktis. **Ad** hoc qz p̄cauendū. ap̄ls elcōs discipulos
scz titū a thiotheū dissimilit moneē dices vni scilicet
tito vt corripiat cū omni imperio: et alteri. s. thimo-
theo. vt corripiat in omni paciencia a doctrina. **Ubi**
dicunt sancti. et tangit glosa. qz ita nouerat aposto-
lus eis prodesse. **Nam** titus erat vir naturaliter mi-
re mansuetudinis: et econtra thimothe⁹ magne au-
steritatis. **Utergo** ambo ad mediū virtutis addu-
ceret. vnius zelum studuit inflammare: et alterius
temperare. **Hec** est sententia beati gregozij. **Gracia**
enim et virtutes ac alia carismata spūalia q̄ factos
p̄ficiunt nō sunt violenta sed modesta: sicut scriptū
est de sapientia increata q̄ huiusmodi dona in ani-
mabus sanctis plantat: qz attingit a fine vsqz ad fi-
nem fortiter. et disponit omnia suauiter. **Ex** quo su-
mit. qz viri s̄a dimittuntur naturalib⁹ suis: a sentiūt
inclinacōes naturales. siue ad bonū siue ad malū. **Uñ**
ap̄ls apte dicit se videre aliam legē in membris suis:
repugnantē legi mentis sue. **Neqz** dubiū ē quin si-
mile dicere possum⁹ de inclinacōib⁹ naturalib⁹ bonis
q̄s s̄a sentiūt p̄formes suo modo legib⁹ diuinis. **am**
etiam idem ap̄ls dicat de gentilib⁹ q̄bus daz. qz licet
legē nō accepant. ip̄si tamen sibi ip̄sis essent lex. **pp̄t**

limpidū lumē nature. a iudiciū rāōis q̄ sep̄ ad opti-
ma cōp̄cat: ut dicit̄. i. ethi. **S**unt cetera autē dona na-
ture etiā illud ānotat̄: q̄ aliq̄s habeat odiū viciorū.
cū zelo p̄sequēdi et extirpandi ea. Et licet istud bonū
sit. etiā idiget multo iuuamē gracie et moderamē ali-
q̄ v̄tutū alio q̄n̄ iefficax ē. nec v̄ilem finē sorciēt.
Sicut plane exēplificari p̄t de medico corporalitai nō
satis ē idustria natural̄ cū volūate feruida sanandi
egroni: sed ēquir̄ ars multa cū longēua exp̄iēcia
et alijs correq̄stis. **S**icut igitur difficile ē esse bonū
medicum: ita multo difficilius bonū correctorem. **C**ō-
parando ergo has difficultates naturales v̄ritas.
videlicet tā ip̄i correctori q̄ illi q̄ corrigitur: satis li-
quet q̄ maior p̄fectō requiritur in corrigēte q̄ in illo
q̄ correctionē suffert. ceteris paribus. **S**unt prete-
rea plures difficultates naturales q̄ v̄rare solēt ho-
mines bone voluntatis ne paciēter sufferant corre-
ctionē. q̄s oportet sup̄erare p̄ alias v̄tutes: quare eti-
am dictū est huiusmodi exercitiū esse difficultiorum
virtutū siue p̄fectiorum. quia plures alias virtutes
p̄requirit: presertim quo ad illos q̄ notabiliter pro-
ficiunt: quibus graue satis est post ingentes labores
cotidie obiurgacionibus fatigari. pro leuibus defe-
ctibus sine quibus presens non p̄tāsit vita. **V**e-
recundum est etiā nature q̄ de se magna presump-
sit. cōiciens a minimis fatigari nec ea sup̄are posse: si-
cut miles i bello sepius pudorose p̄stratus illibēter

audit casuū suorū notēq; debilitatē recordacionem.
Occurrit ergo. tedū. suspicio. uerēdū. impaciēcia.
iudiciū temerariū. accidia. murmuraō. cōtumelia.
impudēcia. contēptus. et nisi hijs debite reluctetur.
statim seq̄tur defētia. ipemēcia et tandē desperacio.
Ecce quot picula nonnūq̄ pueniūt occasione sepe
dicte correpcōis. q̄ licet timoratis hoibus nō p̄uale.
ant vsq; ad cōsensū. tñ crebro motus eorū sentiunt
molestē satis. ac celerrime ante oculos volant. ve.
lut musce iportune ad q̄dlibet etiā minimū benignē
obiurgacōis verbulū. **H**inc p̄pheta dicit se cōrista.
tū in exercitacōe sua a facie inimici. et a tribulacōe
peccatoris. **P**ropt̄ has igit̄ fatigacōes et picula gra.
ue est naturalib⁹ nostris materiā correpcōis huius.
modi frequēci⁹ audire. licet alio respectu vtilissimū
sit. qz ut ap̄ls dicit. fructū pacatissimum disciplina
reddit hijs q̄ p̄ eam exercitātur. q̄uis in p̄nti nichil
gaudij videat̄ habere. **Q**uo ad sc̄dm videlicet. q̄ q̄
ad gratuita etiam materia ista magnā habeat diffi.
cultatē. patet aliq̄liter ex iam dictis. sed ampli⁹ pa.
tebit ex dicēdis. **R**equiritur ei magisteriū sp̄uale i illo
q̄ alios debet digne arguere. et arguendo emendare.
Ut enim sc̄s thomas dicit in sc̄da 2°. q. 33. **f**inis cor.
repcōis ē emēdacō fr̄is. sicut finis medicine est cu.
raccio egroti. **E**t qz hec est materia vtilis. et valde. nō
pigebit dño iuuatē multoz̄ doctorū scripta in vnum
cōpingere. sub correptione magistroz̄ meoz̄. q̄ten⁹ i
lata materia

lata materia vni⁹ dictū. alterius suppleat & exponat.
Per p̄do igitur duplici respectu hic oriri difficultatē.
p̄mo rāde materie in se. q̄ reuera bene exercet inge-
nū scrutātis. 2° rādone vsus ip̄si⁹? q̄ v̄issime dif-
ficilima ē prax̄is eius. etiā apud illos q̄ speculatiōe
b̄n̄ iuuatē se norūt i scripturis s̄as & doctrinis patrū.
Et de hac sc̄da difficultate ē primū aliqd̄ p̄mittēdū.
vt seq̄ncia eo diligēci⁹ cōsiderētur. **D**icit beatus ter-
nard⁹ sup̄ cāticā sermōe. 22. se coartatū e duob⁹. vi-
delicet. an maluisse; aliqn̄ tacuisse. an locutū fuisse. **E**t
v̄tiq; ob q̄rūdā infelicē abusū pat̄ne correp̄cōis dicit
se maluisse non inchoasse eam; quia peiores effecti
fuerant. **A**it enim. **V**olui nimirū perimere hostem. et
eripere fratrem. et non feci sic; magis autem contra-
rium accidit. **N**am lesi animam. et culpam auxi. **S**i
quidem accessit contemptus. impaciencia. impudē-
cia. defensio. ip̄nitencia. p̄ huiusmodi dico. mallem
aliquando tacuisse et dissimulasse quod agi perperā
deprehendi; q̄ ad tantam perniciem reprehendisse.
Nam magis neinem obiurgare necesse sit; hoc
enim meli⁹. sed quomā in multis offendim⁹ oēs.
michi tacere nō licet. cui ex officio incumbit peccan-
tes arguere. magis autē vrget caritas. **N**ec michi
sufficit. si dicas liberasti animam tuam annūciando
illi. **S**ed et si innumera talia addas. me tamē mīme
ista consolabuntur mortem filij intuentem? quasi me-
am illa reprehensione liberacionē quesierim. et non

magis illius. **S**i mater luget p morte temporalis fi-
lij sui: quāto magis pro eterna morte filij mei. plora-
tus manet michi et ululatus multus. etiam si nichil
michi cōsciū sum. quo minus anūciauerim illi. **E**t
subdit. **V**ides etiam a quātis e regione malis et se et
nos liberat? q̄ correptus mansuete respondet. vere
cum de acquiescit. modeste obtemperat. humiliter cō-
fiteatur. **H**uic ego anime in omnibus me profiteor de-
bitorem: huic me ministrum et seruū. tam q̄ dignissi-
me domini mei sponse: cuius odor de hac valle plora-
domis ascendit: et perfusus circūquaqz vicinis regio-
nibus. ipsum quoqz regū accubitum grata suavi-
tate respergit. **E**t in sermone. 27. ubi tractat de du-
plici pulchritudine sponse dicit. **R**ara avis in terris.
aut sanctitatē nō pdē: aut hūilitatē sāmoīa non ex-
cludi. **N**ichil sponsa sibi cōscia ē: et correptōez nō ab-
nuīc. **R**os et cū magna delinquim⁹: vix ferimus re-
prehendi. **H**ec autem equo animo audit contra se
amaritudines: nichil peccans. **C**umqz laudari debu-
isset increpata est. ut duplici pulchritudine decora-
retur: et cetera. **B**eat⁹ quoqz augusti. multis locis idē
sentit: q̄ videlicet curae spūalīe egrotū. pl⁹ fit q̄ p̄ser-
uare iam sanum. **A**it enim super epistolam ad gal.
Nichil sic probat spiritualem vicū: sicut peccati alie-
ni tractatio cum liberatione eius p̄cius q̄ insulta-
tione. **I**tem ad bonifacium. **C**ogunt multas inueni-
re medicinas: multorum experimenta morborum.

Molestus est medicis furenti frenetico: et pater in
disciplinato filio. et cetera. Item gregorius in pastore.
Ab impiis pastorale magisterium quod temeritate susci-
piunt: quoniam est ars artium regimen animarum. Hoc est ma-
gisterium discipline: ut culpis discrete nouerit peccare:
et pie refecae aet. Similiter beatus Ihero. Ambro.
Crisosto. yfido. et alij sancti patres in eadem sententia
concurrunt. ac plures modos describunt. quibus id apertum
fieri posset. quidam zelose. quidam iocose. quidam modesti
quidam remissius. quidam rigorosius. quidam ra-
tius. quidam frequencius obiurgandum vicia pu-
tant: exempla quoque varia de scripturis applicat. ita ut
quid potius eligendum sit. mens neophita non pa-
rum ambigat. Sunt nonnulli qui putant hanc diuer-
sitate ex dispositione naturalium processisse: ut qui
naturaliter fuerunt austeri. ipsi etiam seuerius pec-
catores increpare solerent. Qui autem benigni. et
mansueti. ipsi mitius processerunt. Vniuersi tamen
se crebro ab intento sine frustratos conueruntur. Ac-
cidit preterea ut sepius studia variarent: nunc ar-
guendo. nunc increpando. nunc obsecrando. nunc in-
faciem resistendo. nunc a latere tangendo. nunc post-
tergum monendo. nunc dissimulando. nunc inuade-
do. nunc comminando. nunc plagas imponendo. nunc
obsequendo. nunc se ad pedes eorum prosterneudo.
Et nichilominus dolose experti fuerant: quod sa-
piens dicit ecclesiastes septimo. **Cōsidera opera dei:**

q̄ nemo potest corrigē quē ipse despererit. **H**ec pau-
ca tetigisse sufficit pro nūc. ad pbandū solide. q̄ ad
debite corripendum magna requiritur perfectio: q̄n-
tales ac tāti se inferiores. et insufficientes repererūt. et ī
suis scriptis apte iudicauerūt: in hoc exemplum hu-
militatis preterentes alijs q̄ adhuc ad spiritualem p-
fectionē non peruenerūt. ne leuiter ad huiusmodi
currant: quia maximū in hoc piculū animaz latet.
et plurima sequūt mala: pro ut heu flebilis expi-
encia cotidie probat.

Questio ē solēnis et mḡtalis valde apud sanctos
doctores: an sit aliq̄ correpcō sub precepto. an non.
Et si sic: q̄ sit illa? Et qualiter sit faciēda: et q̄bus. et
a quibus et quando exhibitenda. **I**sta questio latissi-
ma est et multa indiget distinctione: et a varijs va-
rie deducitur. **S**anctus thomas in sc̄da 2^e. q. 33. sub
otto articulis eam tractat. **V**lricus in summa sua li-
bro septimo. tractatu tercio capitulo. 11. ipsam nota-
biliter prosequitur. **S**imiliter et alij doctores eam
locis suis disputant. **Q**uantum autem nunc suffi-
cit ad propositum nostrū. ē aduertendū: q̄ propter
simplices ē p̄mo hec distinctio premittenda: videlicet
q̄ sicut duo sunt genera peccatorum. veniale. scilicet
et mortale. sic etiā sunt due correctiones: vna q̄ or-
dinat̄ contra venialia. et alia q̄ ordinatur cōtra mor-
talia. **E**t hec distinctio multā prebet intelligenciaz
quo ad materiam istam: et etiā quo ad plura alia.

No^s

Remedia enim stant cum gratia nec auferunt vitam
spiritualem. sicut mortalia. licet disponant ad mor-
tem spiritualem. nec potest aliquis de communi gratia
omnia vitare. nec etiam necessario indigent ad eo-
rum deletionem aliqua noua gratia. sed sufficit gra-
tia cuius et detestatio generalis. ideo ad eorum cura-
tionem nulla est admonitio vel correptio necessaria.
Unde patet. quod sola illa correctio cadit sub precepto quod
ordinatur contra mortalia. Et hec etiam varias species ha-
bet secundum quod varie peccatur. ut infra dicitur. Verum quia
non est nostrum languere circa omnia precepta. ideo etiam
de illa correctione quod ordinatur contra remedia erit in-
fra aliquid largiendum dicendum. Intrando igitur materiam
hanc est notandum. quod doctores dissimiliter videntur terminis
istis. Sanctus thomas videtur tantum hoc termino cor-
reptio. et indifferenter applicat eam cum distinctione ad
singulas species. Ultimus autem facit differentiam
inter correctionem et correptionem. nonnulli autem videntur
hoc termino reprehensio. Et possunt ad placitum iuxta
solicam prestantionem et libertatem scribentium huiusmodi
termini aut limitari aut dilatarum. dummodo a sensu
sacre scripture non recedatur. Et autem omnia in
vnum concurrant. videntur ad hoc tendere quod sint
tres species correctionis. scilicet correctio fraterna.
paterna. et dominatiua vel coercitiua. De prima di-
citur. Si peccauerit in te frater tuus et cetera. De
secunda. Peccates coram omnibus argue a te. De tertia. auferete

malū ex vobis met ipsis. **P**rima respicit peccatū mōr-
tale occultum iam cōmissū vel cōmittēdū: scda pub-
licū mediocriter malum: tertia publicū extreme ma-
lū. Et omnes hee tres species cadunt sub precepto:
vna q̄q; s̄m modū suū. **P**rima ē actus caritatis: ter-
cia est actus iusticie: scda vtriusq;. **D**icit ergo sanct⁹
thomas. q̄ duplex ē correctio: vna q̄ specialiter ten-
dit ad emendacionem fratris delinquentis per sim-
plicem amonicionem: et talis correctio pertinet ad
quemlibet caritatem habentem siue sit subditus siue
prelatus. **A**lia est correctio per quam intēditur bo-
num commune: quod non solum procuratur per am-
monicionem fratris sed etiam interdum per puni-
cionem: vt alij a peccato timentes desistat. Et talis
correctio pertinet ad solos prelatos: q̄ nō solum ha-
bent amonere sed etiam corrigere puniendū. **H**anc
sententiam **O**lricus alijs verbis explicat dicens.
Differencia est inter correpcionem et correctionem.
Nam correpcio est amonicio fratris de emendacōe
delictorum: ex fraterna caritate procedens. **C**orre-
ctio autem est reuocatio alicuius a peccato per co-
actionem penarum: s̄m ordinem iudiciorū inflicta-
rum ex p̄lacionis autoritate. **C**orrepcio ^{ergo} nichil aliud
est q̄ beneficium fraternum: ad quod omnis homo
respectu cuiuslibet hominis tenetur: dicente domino
ma. 18. **S**i peccauerit in te frat̄ tu⁹. corripe ip̄z int̄ te
et ip̄z solū. **C**ui augu. i regula cōformis loq̄ns dicit

Innocentes non estis: si fratres vestros quos indica-
do corrigere potestis. tacendo peire permititis. Et
glosa super eodem verbo dicit. Ita peccat q̄ fratrem
suum peccare videt et tacet. sicut q̄ penitenti non in-
dulget. Qui enim dixit. si penitet dimitte: ipse pre-
misit si peccauerit corripere. Et iterum augustinus.
Si neglexeris corrigere: peior eo factus es q̄ pecca-
uit. Et probat hoc a minori dicens. Si enim frater
tuus habet vulnus in corpore quod velit occultari.
quia timet secari: nonne crudeliter a te fileretur. et
misericorditer indicaretur. Quanto potius ergo de-
bes manifestare: ne deterius putrescat in corde. Si
igitur peccatum fratris contemnis tacendo: peior es
q̄ ille peccando. Et sic patet: q̄ prima species correc-
tionis q̄ fraternitatis dicitur. cadit sub precepto. Q̄ etiā
secunda sub precepto cadat: satis notum est ex multis
passibus sacre scripture. Unde dominus ad ezechie-
lem dixit. Spaulatorem te dedi domui israhel: et ce-
tera. Item. 13. capitulo. Non ascenditis ex aduerso:
neq̄ opposuistis murum pro domo israhel: vt staretis
in prelio in die domini. et cetera. Et beatus augusti-
nus dicit prelatos in ecclesia constitutos esse velut
canes: vt iugiter contra vicia lateant. Item ambro-
sius. Peccatum vnius quod cognitum non argui-
tur. multos contaminat. Bernardus. Melius est vt
pereat vnus q̄ vnitas. Gregorius. Qui non corrigit
resecanda committit: et facietis culpā habet: q̄d quid

pōtēst corrigere negligit. **P**alam sunt arguendi q̄ pa-
lam nocent. **U**nde clare patet q̄ correctio s̄m omnes
species eius nō solum est licita. sed etiā necessaria:
et obligat vnūquēqz s̄m statum suum sub pena pre-
cepti. hoc est dicere. q̄ q̄ eā negligit peccat mortali-
ter: et q̄ eam debite exercet. mereatur vitā eternam.
Verū si iam nichil ultra esset necesse dicere: possem⁹
hic stare. **S**ed q̄ vt sup̄ dictū est. multa requiruntur
ad hoc vt debite ipsa correctio fiat. sicut mltā requi-
runtur ad artē medicine si debite exerceri debeat: ideo
isto p̄supposito q̄ correctio licita sit et necessaria. in-
uestigandū iam restat de hijs q̄ ad hoc spectant vt
debite fiat. **E**t primo qualis debeat esse corrector.

Qualis debeat esse q̄ alium vult corrigere.

Dicendum q̄ sicut sancti doctores colligunt ex sep-
timo capitulo 1. 18. mathei. et ex 6. capitulo ad gal.
et alijs scripturis ad materiā istam p̄tinentib⁹. qua-
tuor debet habere q̄ aliū vult debite corrigere: scilicet car-
itate. hūilitate. prudēciam. paciēciā. **H**ec enim q̄tuor
faciunt hominē vere spiritualem: qualis esse debet
corrector. vt apostolus dicit gal. 6. et sunt necessaria
corrigere volenti: in tantum q̄ si vnum desit. insuffi-
ciens est ad magisteriū istud spirituale. **P**rimo igitur
debet habere caritatem: quod colligitur ex capi-
tulo 18. mathei vbi dñs premitit parabolā de ce nū
ouibus: quaz vna perierat. et inuentā cum gaudio
reduxit. **E**t statim subdit. **S**ic non ē voluntas an-

te patrem meum q̄ in celis est: vt peccat vnus de pu-
illis istis. Et sequitur immediate. **S**i peccauerit in
te frater tuus. Quasi diceret. Exemplo mei reduc sol-
licite eum: q̄ summam caritatem exhibui oui erran-
ti: et in nullo michi peperi. Subdit etiam ibidem de
indulgentia facienda fratri. cum parabola de seruo
nequam: q̄ noluit miseri cōserui sui. Vbi notatur.
et sanctus thomas concordat: q̄ correctio est op⁹ mi-
sericordie. Vnde sicut elemosina corporalis amittitur
nisi ex caritate fiat: sic etiam elemosina spiritualis.
Correctio ei potius dicitur opus caritatis q̄ curatio
infirmi corporalis. vel subuēcio q̄ excludit exte-
rior egestas: vt idē scūs doctor dicit. **E**x q̄ sequitur. q̄
caritate nō hz. nō ē aptus ad correctionē alterius:
sicut nec ad aliquod aliud opus virtutis debite faci-
endum. **R**e autem adhuc dubiū habeamus de hac
caritate. an videlicet. qualiscumq; superficialis ca-
ritas ad hoc sufficiat: beatus augustin⁹ eam nobis
clare diffinit sup epistolam ad gal. dicens. **N**unq̄
alieni peccā oburgādi suscipiēdū ē negociū: nisi cum
internis interrogacionibus examinātes nostrā con-
sciētiā. hq̄ do nobis corā deo rñderim⁹. dilōe nos fa-
cē. **E**cce q̄le tribunal hic nobis duplicatū ppōit: dei
videlicet et cōsciē. **A**duerte hic studiosē: q̄ eādem ge-
neralitate iam dicit nūq̄ eē corripiedū. sicut an. sep-
dixit corripieduz: hoc ē dicere. q̄ nūq̄ fieri debet ob-
iurgacio nisi ex zelo vere et nō fite dilōis. **Q**ui aliq̄

facit. damnacionem sibi acquirit. tamq̃ a propria
consciencia et diuino iudicio reprobatus. Siquide
talis non officium emendatoris sed improperatoris
sumit. nec cōpatiatur fratri delinquenti. sed cōgaudet
potius super iniquitate. **S**cdo corrector habere de-
bet humilitate. quod colligitur ex. A. capitulo Ma-
thei vbi dominus dicit. **P**ropterea eice primū teatē
de oculo tuo. **U**bi dicit Crisostimus. q̃ p̃p̃erita non
vult alios saluare. sed per bonam doctrinam malos
actus celare. et sciencie laudem ab homib⁹ querere.
Arogantes enim prompti sūt. et curiosi ad aliorū
peccata diiudicanda et sua excusanda. quod diuine
iusticie plurimū displicet. **U**nde idem crisostim⁹ dicit.
q̃ vbiusq; dñs vult monstrare magnū aliqd̃ pe-
catū. a cōtumelia incipit. vt hic. et ibi serue neq̃. **E**x
quo sequitur. q̃ ille q̃ est in peccato mortali et vult
aliū arguere. peccat mortaliter. **H**ic tñ excipit vici-
cus illū q̃ non est prelat⁹. cuius peccatū si oculū
fuerit. teneatur si occasio se offert ad corripiendum
proximū. et nō peccat hoc facēdo licet nichil mereat.
Prelat⁹ autē siue sit eius p̃c̃m occultum siue mani-
festum. peccat si corripit vt prelat⁹. quia q̃cumq;
officio suo indigne vtitur peccat. **E**t si non corripit.
eciam peccat. **N**ec tamen est perplexus. quia potest
peccatum suum corrigere. vel officium resignare. vel
humiliter peccatum recognoscendo alium monere.
non per modum corripientis. sed p̃ modū cogantis.

Ide iudiciū est eadem. si psona simplex fuerit in peccō
mortali manifesto: tūc potest et debet etiam amonere
rogādo. Quare autē tā graue peccatum cōmittit pec
cator: corripiendo. ideo est. vt scūs thomas dicit. quia
tria mala ibi cōcurrūt: pmo quia est indign⁹ ad hoc.
scdo quia etiā scandalū facit pmo: tercio qz sup
bie viciū incurrit. quasi ppria peccata puipe dēns
seipfū pmo profert. peccata ei⁹ austerā seuerita
te diiudicās. ac si ipse iust⁹ esset. Et autē tāta mala
vitae possim⁹? attēdēda est illa doctrina bā augu⁹ de
ser. dñi vbi dicit Accusāe vicia. officiū ē bonoz: qd cū
mali faciūt alienas ptes agūt. Cogitem⁹ ergo cū ali
quē respēdēde nos necessitas coegerit. vtrū tale sit
viciū quod nunq̄ habuim⁹: et tunc cogitem⁹ nos
homines esse et habere potuissē: vel tale qz habuim⁹
et iam nō habem⁹: et tunc cōgat memoriā cōis misē
mitas vt illā correpcōez non odiū sed misericordia
precedat. Si autem inuenimus nos in eodem vicio
esse. non obiurgemus sed cōgemiscam⁹: et ad equa
liter conandum inuitemus. Ceterū vir bone volun
tatis multa indiget humilitate in hoc opere: ne si p
spere cuncta succedant. ipse in superbiam corruat et
laqueum diaboli. Solet namqz huic operi magnifi
co quod iure miraculis prefertur fm gregozium. fa
miliariter nimis subrepe vana gloria: et multi hac
ocasionē prostrati sunt. Hinc apstolus monet cō
fiteri seipsum ne temptetur.

Tercio debet habere prudentiam. quod colligitur ex illo verbo domini **M**athei. **A**. quomodo dices fratri tuo. frater sine eiciam festucam de oculo tuo. et ecce trabs est in oculo tuo. **U**bi tangitur duplex stulticia. primo quod ipse cum sic cecus vult alium ducere. **2**o quia seipsum negligit. **C**ontra vera prudentia non se intromittit de hijs qui excedunt facultatem suam. **I**nsup seipsam ante omnia saluare contendit. **S**icut illud mathei. **16**. **Q**uid prodest homini si lucretur uniuersum mundum seipsum autem perdat. et detrimentum anime sue faciat. **S**ollicite ergo provideat. ne piculum incurrat. aut se aut fratrem piculo exponat. ne etiam laborem suum perdat. et quod recompensatio sit digna subsequens fructus ad obiurgacionem vel turbacionem precedentem. **D**e hoc sic dicit **C**risostomus **1**o **d**id. **N**on uniformiter secundum merita delictorum increpaciones quoque oportet inferri. sed diligenter inspicere eorum qui deliquerunt vires atque propofitum. ne forte volens rupta sartire maiorem operatur dirupcionem. et cupiens erigere collapsam. casum inferat grauiorem. **I**tem **C**assio. **E**gris non una causa salutis est. alii cibis reficit. alter per abstinendam beneficia tenuat. et ideo ubique necessaria probatur esse prudentia. que rebus omnibus adhibere videtur accommodata. **D**e hac aliqua supra dicta sunt. et superfluum est plura apponere. cum totum pondus huius materie ex ea dependeat. **U**nde sanctus **T**homas dicit. quod correctio delinquentis pertinet ad aliquem. in quantum viget in eo rectum iudicium rationis.

Quarto debet habere paciãz et mitatē. ppter duos
primo ne appareat turbulētus in ipō actu correpcio
nis: 2º ne scandaliset correptū. si forte min⁹ suauiter
respōderit ei. aut aliq̄ cōuicia sibi in faciē reiciat vñ
ipse corrector turbari aut cōtristari verisimilit̄ posset.
Frēq̄nter enim accidere solet. vt eadē mensura re
metiatur correctori. qua ipse mensus ē ipsi corrector.
fm̄ illud vulgatū. *criminoz te criminoz a te.* **Oportet**
ergo q̄ ille q̄ in hoc congressu magisterij vicē tenet.
etiam dulcis paciencie precipuū exemplar prebeat.
alioquin totum huius tā sublimē virtutis exercitiū.
in materiam furoris conuertetur. **Hoc** colligitur ex
dicto apostoli gal. 6. ubi dicitur. **Frater** et si preoc
cupatus fuerit homo ī aliquo delicto: vs q̄ spiritua
les estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. **Et**
p̄me thes. *tercio Audiui⁹ enim. et cetera.* **Et nolite**
q̄ si inimicū existimā: s; corripite vt frēz. **Ambrosi⁹**
Plus p̄ficiat amica correctio: q̄ accusacō turbulenta.
Illā pudorē incutit: hec indignacōez mouet. **Dulcior**
ē religiosa castigacō: q̄ blanda remissio. **Q̄** si opus
est vt foris terribiliter sonet increpacio: intus tamē
lenitatis tenetur dilectio. vt **augustinus** dicit. **Hec**
autē quo ad primā speciem correctionis q̄ fraterna
dicit. sufficere putātur. **S; q̄** ad scdā oportet opponē
iusticiā et fortitudinē: sicut de scō ambrosio legim⁹.
q̄ lic̄ ipatozi restitit eū excoicando: p̄ nichilo hñs oīa
p̄iula corporis. et s̄stācie sue. **Silia** mltā de alijs

sanctis habemus exēpla. Qui enim taliter procedere
volunt: toties quociens animam ponunt in manibus
suis Et hic bene precōsiliari non est in vtile.

Qualis debeat increpari siue corrigi.

Dicendum qd fm necessitatem precepti. ille q corrigi
debet rite. iuxta premissa. oportet ad minus qd sit
in aliquo peccato mortali. siue occulto. siue manife-
sto: cum tali tamen verisimili coniectura. qd sit emē-
dabilis: alioquin si non est spes de emēdacione. tūc
non est obiurgandus ne peior fiat. Hoc expresse
scriptura dicit prouēbioꝝ. 9. Noli arguere derisorem:
ne oderit te. glosa. Non est timendum ne tibi derisor
cum arguitur contumelias inferat: sed hoc potius
prouidendum: ne tractus ad odium inde peior fiat.
Hanc siquidem humanitatem quisqz alteri tenetur:
vt quem non potest facere meliorem: saltem non fa-
ciat peiorem. Hic sanctus thomas excipit illum ca-
sum. quando peccatum est notorium. et ita scandalo-
sum qd sine aliorum periculo non possit sustineri: tūc
si aliud non obstat. prelatus debet procedere ad
correctionem. et eciā punicionem delinquentis si
opus est: vt alij timorem habeant. et ipse saltem co-
actus a malis desistat. **S**i autem delinquens sit ti-
randus et potens. ita qd obiurgacio vergat i pericu-
lum ecclesie et oppressionem fidelium: tunc iterum ē
dissimulandū: et domino iudicium committendum
Sdm vlticam in hoc casu nichil restat nisi orare pro

eo: ut vel emendetur. vel subtrahatur de medio: ne ec-
clesiam suo exemplo perdat. Verum hic ē lata ma-
teria iuristarum de isto processu. et intricata valde
propter varias constitutiones: de quibus nichil ad
presens. ¶ An autem prelati sit corripieudus a sub-
ditis: dicit sanctus thomas q̄ distinguendū est: q̄
aut loquimur de correctione q̄ est actus iusticie per
cohercionē pene. et illa non conuenit subditis respe-
ctu prelati: Aut de correctione fraterna q̄ fit per sim-
plicem amonicionē: et illa pertinet ad vnūquēq; re-
spectu cuiuslibet. Est tamen hic aduertendū. q̄ huic
correctioni debet cōiuncta esse reuerēcia officij: vt nō
fiat cum proteruia et duricia. sed cū māsuetudine et
reuerēcia: s̄m illud apli. i. thi. tercio. **S**emiorē ne in-
crepaueris: s̄ obsecra vt patrē. Alias autēz bestia q̄
tetigerit montē lapidabitur: hoc est dicere. q̄ si sub-
ditus bestialib⁹ moꝝibus sine reuerēcia debita p̄la-
tum suum eciam iuste reprehensibilem corripiat: cici-
us peccatum incurrit q̄ meritum reportet. Unde in re-
uelacionibus beate mechthildis legitur domin⁹ dix-
isse. **Q**ui prelatos suos contemnūt. in faciem meam
spuunt: et qui michi illam iniuriam recompensare
voluerit: expedit ei suum prelatum honorare. **B**ea-
tus quoq; diomih⁹ monachū quendā **ϕ**ophilum no-
mine redarguit. quia sacerdotem irreuerenter cor-
reperat: eum percutiens et de ecclesia eiciens. **I**ste
ergo modus ē omnino illicit⁹. **N**ex ē alius modus

118

119

corripendi platos etiam publicos. presentibus alijs p-
latis ad hoc vocatis: vel coram capitulis vel conuenti-
b9 suis. aut alias s9m ritum vniuscuiusq; ecclesie. de q
non potest certa regula et vniformis obseruancia
dari: nisi p tanto. qd quilibet s9m vocatoez sua tenetur
approbare regule vel consuetudini obedire: tunc q ad hoc
plac9 sic condiconat9. inferior e illis a quib9 debet et po-
test obiurgari. si reprehensibilis inuentus fuerit. Et
h mos cõter iam in tota ecclesia seruatur: quasi null9
iam credere audeat prelati simpliciter nisi cum restri-
ctione certa. hac vel illa. Hinc beatus bñdict9 prece-
pit. vt oēs posteri sui magram regulam sequerentur:
siue prelati siue subditi. Hinc sacri canones artant
epos. decanos. pastores. et alios vniuersos sub cer-
tis limitibus: et ne illos transgrediatur. formidabili-
ter precipiunt sub penis magnis. Hor9 oim causam.
beatus iheronim9 in qdam epistola assignat dicens.
Regula facta est sub regula ppter peccatū. Loquit
ei ibi de episcopis. q norma tot9 ecclesie esse deberent:
sed ppter ambitionē et reprobā vitā. etia3 ipi quasi
in seruitutē et subiectionē redacti sūt: et solita liter-
tate priuati. Similiter de oibus platis suo modo est
sēnendū. Vnde iuxta sententiā beati bernardi. mag-
nam patitur ecclesia penuriam in spiritalibus viris.
Et ob hoc multi abusus sūt cõtra platos: et reuerē-
cia modica aut nulla exhibet eis: nisi quos forte seu-
lares fastus aut diuicie attolunt. **De3 timorati viri**
illud diligete

illud diligenter aduertere debent: qd beatus Augusti-
dicit in regula. **N**ō solū vestri sed etiā ipsi. i. plati
miseremini: q̄ inter vos quanto in loco superiori tā-
to in periculo maiori versat. Huius etiā exemplū idēz
vir sanctus exhibuit de seipso. dicens. **E**go q̄uis se-
nex et episcopus? a nimo diētulo nō erubescō edoceri.
Et in decreto. 39. dis. legitur: q̄ nullus ep̄s propter
opprobriū senectutis. vel nobilitatē generis a puul-
vel minus eruditis si quid forte est vtilitatis aut sa-
lutis inquirere negligat. **Q**ui enim rebelliter viuūt.
et discē excusat. magis diaboli q̄ xp̄i mēbz esse oñdit:
et potius infidelis q̄ fidelis esse monstrat. **O**bseruā-
dū est etiā fm̄ beatū Iheronimū si p̄mpte obediat
correptis: vt talis nō nimis exacerbetur. **V**n̄ dicit.
Quid necesse est bis pūgere nō recalcitrātem. p̄ se-
satis erulescentē cōfundere amplius? cui sua racō ma-
gister est. cui pp̄ia p̄sciēcia virga. et ingenita vere-
cūdia lex discipline ē. **E**t bernardus in epistola. 227.
dicit: q̄ cui cetera laudabilia sūt opa. dure ferri et
seuere aiaduerti nō debet. **S**emel ei excessisse etiā
virtus poterat reputari: si de iudicō recto prodijset.

Quando correctio fieri debeat.

Dicendū q̄ de tpe correctionis illud ē regulariter
tenēdum. q̄ quanto citius tāto melius. sicut de morbo
corporali exp̄plificari solet. **V**erū q̄ hoc semp̄ p̄pter
aliquam causam fieri non potest neqz expedire: ideo
sancti dicūt q̄ istud preceptū non obligat ad statū

sed p̄t ad tēp⁹ differi. **Uñ** dicit augustin⁹. i. de ciuitate dei. **Si** p̄pterea obiurgandis et corripiedis male agētib⁹ q̄s p̄cāt. q̄ oportum⁹ tēpus inq̄rit. vel eis eīp̄ ip̄his metuit ne deteriorēs ex hoc efficiātur. vel ad bonam vitā et piā erudiēdos impediātur. alios q̄ infirmos p̄mant atq̄ auertāt a fide: nō videt esse cupiditatis occasio: sed cōsiliū caritatis. **Idē**. **P**lerūq̄ ab eis ammonēdis obiurgandis et corripiedis male diffilatur ne vel eos offendamus. vel eorū inimiciās deum⁹ mus: ne impediātur et noceant in istis tēporalib⁹ reb⁹ quas adipisci adhuc appetit nostra credulitas: siue quas amittē formidat infirmitas. **Ex** quib⁹ sequitur. q̄ aliqui sicut sc̄s thomas dicit. mortāl⁹ p̄t hō peccare et q̄nq̄ etiā venialiter omittendo correctionē: s̄m q̄ maior vel minor cupiditas in animo fuerit. q̄ s̄m se mortale vel veniale peccatum est: et per cōsequēs etiā actus huiusmodi vel negligēcie sunt similiter iudicande. vsq̄ ad minimū quadrāntem. **Et** sic patet q̄ pondus istud magis cadit super inordinatū affectum. q̄ est forma huius peccati: q̄ super ommissionē correptionis. q̄ est velut materia. **Quod** vt melius intelligatur. est breuiter aduertendū s̄m eūdem doctorem sanctū: q̄ in moralib⁹ intēcio iudicat hominē. et illa vocat forma hūanorū actūū: et illud circa qd̄ op⁹ ip̄z versat h̄z se tāq̄ materia. **Ex** q̄ etiā sequitur. q̄ si op⁹ bonū careat radice bōe intencōis tūc etiā nō h̄z meritū: sicut exēplificari solet de largicione elemosinarū.

q̄ est opus de genere boni: et tñ p̄ corruptā intencionez
p̄t esse peccatū mortale. Puta qñ datur ex supbia
vel vt aliq̄s tali occasione trahat in heresim. Et ceteris
oibus exteriorib⁹ opibus potest iudicari: nullo ex
cepto. Ita ergo ad p̄positū: si correctio q̄ nō ē virtus
sed actus virtutis. bona itencōe fit et debito modo fi
cut fieri debet. tūc ē meritoria: si dimittit eadē intē
cōe a mō. h⁹ itez ē meritorū. Si autē correctio ipsa
fit a dimittit corrupta itencōe: tūc ē pccm mai⁹ a mi
nus s̄m dispoōez iteri hitus a exterioris etiā dāni:
si aliqd̄ tale occurrit. Et q̄ sepi⁹ ista sinceritas i mē
tib⁹ hūanis defectū patitur: nō seriose tractat augu sti
nus in p̄dictis verbis ad vtrāqz partē loquitur. Nō
ei est intencō eius prouocare aliquē vt leuiter a im
prouide currat ad huiusmōdī: sed vt sincere a prude
ter se habeat. pro vt ratio virtutis requirit. Dicit ei
apte in 2º libro de sermone dñi: q̄ raro a magna ne
cessitate oburgacōes adhibēde sūt: ita tñ. vt in hys
etiā ip̄is nō nob. s̄ deo seruiat istem⁹. Nec h̄ fiorata
p̄sca fieri h̄z. q̄ si staci corrigē debeat eo q̄ sub p̄cep
to cadat diuino ip̄a correctō: q̄ sic s̄a p̄formit dicūt
nō solū p̄cepta nos obligāt: s̄ etiā mod⁹ p̄ceptorū.
Hoc est dicē: vt faciamus ea. vbi. et quando. et s̄m
quod debent fieri. Constat autē. q̄ mala nūq̄ facē de
bemus. neqz p̄pter se neqz propter aliud: quia non
sunt faciendā mala vt veiant bona: et ergo illa p̄
cepta q̄ p̄hibēt mala obligāt nos p̄ semp et ad sep.

Constat etiam quod ad bona faciēda semp conari debe-
mus: tñ quia sūt aliqua bona difficilia. et multa re-
quiritur ad h^o ut debite fiāt. et necesse ē crebro de hys
p̄siliari: ideo p̄cepta illa q̄ nos ad bona faciēda ob-
ligant. licet astringāt nos ad semp. nō tñ pro semp.
Ex quo sequitur. quod ista doctrina q̄ vim p̄cepti habet.
Nūq̄ debet correctio inordinate fieri. pl^o nos obligat
q̄ ista. **C**orrectōez ordiatā facē tenemur ex p̄cepto.
Patet ex iā dictis. et regula p̄ssima ē sanctorū. quod p̄-
cepta negatiua obligāt ad sepe et p̄ semp. **A**ffirma-
tiua autē ad semp sed nō p̄ sp. **R**atio iam dicta ē. **E**x
q̄ vltim^o sequitur. quod quia sancti p̄sēs cōformiter sentiūt
magis magisteriū spūale requirunt ad debite corrigēdū
delinq̄ntē ideo nō facile obligat quēlibet mandātū
istud. sed illos q̄ ad hoc idonei sūt. **E**t in argumētis
huius dñs dixit nō ad quoslibet. sed ad discipulos
suos sepe dicta verba. **S**i peccauerit in te etc. q̄si p̄
hoc insinuās. quod p̄fectiores ad istud magis obligāt.
licet etiā minores pro modulo suo ad hoc tenentur.
Simile habem^o de elemosina corporali: ad quam di-
uites amplius obligātur q̄ pauperes. quasi magis
ad hoc apti: et q̄ vltra extremū victū nichil habent
penitus absoluti sunt ab ea. nec tenentur ad eam.
Ita de correptione quo ad primā eius speciē ē limi-
titer sciendum. **Q**uo ad scđam autem q̄ prelati
incūbit strictius ē loquendum: quia prelati tenentur
sufficiētes esse ad ea q̄ sui officij sūt. vel ad resignādū.

Nichilominus sicut iam dictum est non statim tenentur ad
corrigendum: nisi aliqua necessitas hoc requirat. Qui ergo
ita iops meriti est. et ita simplex vel idiota. aut vntus
exps qd ad huiusmodi fratnā correctōez nō sufficiat
nisi cū piculo aīe sue. talis nō tenet ad eā: s̄ satis illi
ē qd doleat de ppria ipfectione sua: et deū oret ut ipse
eū corrigat p se vel per aliū ad hoc idoneū. **N**acio h̄
sumitur ex dicto beati gregozij: qd dicit qd sunt non
nulli q̄ i ipsa familiari cōuersatione corrigi nequnt
sine culpa corrigentis: et ideo cum vel corrigentem in
quinant. vel non omnino her agentes aggrauant.
magna sunt misterij arte dissimulanda. magna dis
simulacione toleranda. **S**umitur etiam ex illa re
gula morali famosissima: qd caritas ordinata incipit
a se ip̄a. **H**ec igit tacta sint breuic pp̄ scrupulosas
cōsciēcias: ne in errore labant et p̄lepe fiant: putā
tes qd q̄ cito aliquē peccatē viderint. qd statim eodē mo
mēto vel hora teneant ad obiurgādū sub pena pec
cati mortalis. **E**t e regione. p eo qd sibi timēt ad h̄
se nō sufficere: itē scrupulis periculosis inuoluāt.
Quoniam p certo tenendū est. qd raro i hac materia
fraterne correctiois talis casus euemiet: qd nō salu
brem dilacionē ob inquirendū cōsiliū admittat.

Qualiter correctio fieri debeat.

Dicendum qd hic oportet distinguere quia correctio
fraterna aliter fieri debet q̄ illa q̄ prelatorum est:
q̄ ppter varias species peccatorū multos h̄z modos

112

et penas descriptas i iure: et e ingēs materia de hoc
et etiā varie cōsuetudines apud diūfos: vñ et ob h^o
dimitto eā ad pñs gracia breuitatis. **C**orrectō ergo
fraterna p̄suppositis hys q̄ iā dicta sunt. hoc vel cōsili
aut alio modo meliori in cōre dei i choari p̄t: q̄ntum
p̄det ex vi p̄cepti. **S**i videro fr̄ez meū peccare in se
creto. me solo p̄ntē. aut paucis mecū p̄sentib⁹. a sciē
tibus. a se p̄pter me excusantib⁹. q̄si ego pot⁹ deleā
eū increpāē: nō deleo peccatū eius publicare. aut de
nūciare plato: s̄ benignē eū p̄us p̄ aicabilem amoni
cionē hortari. vt se de tali peccato emēdet. **Q**uod vt
efficaci⁹ fiat. deleo diligenter p̄cauere ne sim rudis
in verbis. eū nimis inculpādo vel aspernādo: sed q̄si
a latere a p̄paciēdo dicere de timore dñi aliq̄. q̄ possit
eū cōpūgē: et sic paulatī accedere. p̄uidēt expectādo.
si forte met cōgnoscē velle peccatū suū: hoc ei esset
meli⁹. **S**i ergo se applicat hūiliter: tūc inuocato di
uino auxilio possum statim dicere sibi quod ad rem
pertinet. **S**i autem adhuc durus apparet. bonum
est pro illa hora vel die cessare: et interim orare pro
eo. a alios tacito nomine rogare. vt humiliter pro eo
intercedant: et denuo reuerti et iterum vt prius p̄
quirere si aliquid proficere possim. **H**oc autē toties
facere possum: quociens videor expe dire. **T**andē si p̄
p̄do q̄ met nō intēdit se. p̄dēt tūc deuoci⁹ q̄ possū deo
iuocato. assumo aliq̄ patolā vel autouitatē q̄ ad h^o
despuiat. q̄ ip̄e itelligat me se cordialit̄ diligē. a bonū

eius q̄rere: et dico sic vel aliter. p̄ ut dñs donauerit.
O q̄ felices sūt illi q̄ iam in regno celoz cū dño reg-
nant: a tāis gaudijs p̄frūtur. q̄ nec ocul⁹ vidit nec
auris audiuit. nec in cor hoīs ascenderūt. a c̄. Et heu
ecōtra q̄ miseri et infelices sūt. q̄ iam in inferno illis
horēdis flammis expurūtur: cupiētes mori et mors
fugit ab eis. Ibi oīa genera penaz nobis notarum
essēt solaciōsa. Ibi frig⁹. ibi v̄mis. ibi demonū aspe-
ctus: ibi omne qd̄ lesiuū est sine intermissione inno-
uatur: et cetera. Cōparando igitur huius vite scan-
dala et penas ad illa. vtiqz magnus amicus ē q̄ iaz
aliquem de patibulo vel incendio liberaret: q̄ ta-
men r̄spectiue leuia sunt. quo ad illa. Si ergo hec
ita sūt: reuera magn⁹ p̄mo maxim⁹ aīc̄ ē cōsēnd⁹.
q̄ amīcū suum de illis eteris supplicijs erueret. Nō
ne hoc tibi videtur? At ille. Vtiqz. Et ego. Karissime
aīcē cogit me sincera dilectio. qua tibi cordialiter af-
ficioz: ut iam tibi cor meū apīā. Nō valeo ultra ma-
lū tuū dissilare. Ecce sic et sic tibi p̄sciūs es: et ego si-
ue pauci meū sciūt. Oēs p̄ccōres sum⁹. Rogo dic m̄:
si emēdasti ā cōfessus es. Sim autē. c̄. cognosce hūilit̄:
et p̄positū emēdād̄ i suscipere: totum in secreto mane-
bit. Ego eciam p̄ posse meo iuuabo te ad penitentiā
faciendam. Ne diffidas: ne erubescas: quia bonum
dominū habem⁹. Jam tēp⁹ ē misericordiaz. Nescim⁹
diē neqz horā. Quis audire poterit terribilem vocem
illam? He maledicti in ignē etnū. Et rur sū. Quis nisi

omnino infelix nō preparabit se ad audiēdā vocem
illam dulcissimam. venite benedicti patris mei papi.
te regnum quod paratum est vobis ab origine mūdi.
Et utiqz diffinitum ē necessario nos illam aut istaz
audiaturos: hac vel illac ituros. **¶** Si hijs aut alijs
verbis cōpūctus audierit me frater: rē grandē fortitē
eius dei adiutorio perfed: utiqz maiorē q̄ corporaliter
mortuū suscitando. Quippe q̄ totam celestem curiam
gaudio magno perfudi: sicut dñs dicit quasi sub iurando.
Gaudiū ē āgelis in celis sup vno peccōre pe
nitentiā agente. Sim autē me nō audierit: cōtristari
permissū est. non inuehere. Alioquin nisi prudenter
actum istum prosecut⁹ fuero: pfecto meli⁹ foret nō
inchoasse. Sicut ei dicit scūs thomas. resistere in sa
ciē excedit modū fraterne correctionis. Et vltius
dicit: q̄ modus correptionis quē apostol⁹ describit gal.
6. ita est necessari⁹: q̄ etiā peccator tenet illū obser
uare: si obiurgauerit aliū. h̄ ē ille q̄ in spū lenitatis
pcedere iubetur. Debeo ergo paciēter sufferre ipro
bitatē fr̄is si non acq̄ueat: et nichilomin⁹ i futur
caute pspicere. qualiter de vtroqz peccato ipsū re
leuare poterim. Et nota q̄ sicut dicit venerabilis
cancellarius gerson. iste modus admonendi pecca
torem per futurum iudiciū. quando iudex dicitur⁹
est. **¶** Itē. venite. est efficacissim⁹. quia si hoc contituo
horrendo non suscitatur. iam quasi fidem non habe
at est reputandus. nec verisimiliter alia admoni

cione poterit vitio cari? Quis ob hoc non sit tamen
cessandū sed s̄m formā euangelicā erit utiqz p̄cedē
dū. ut statim patebit. Si autē corrector voluerit pa
bolice p̄cedere. sicut fecit nathan p̄pheta cum dauid.
et micheas cū āhab. potest libere facere: a alio modo.
diligenter cōdicioe p̄sonarū et negociorū attenda.
Verū ista diuici⁹ p̄sequere sup̄fluū videtur. Jam eī
supra dictū est: q̄ in isto negocio arduo in q̄ agitur
de eterna salute animarū magisteriū spūale requirit.
Sciāt p̄inde magistri spirituales opus suū: q̄ nesci
ūt cōsistat aut requant: aut differāt donec crescāt.
Profecto res magna agit: q̄ libris scribi aut verbis
sufficiēter explicari nequit. Praxis ista ex euāgelio
procedit: ubi dicitur Si peccauerit in te frater tuus
·i· te solo sciēt: corripe eū inter te et ipsū solū. Aug⁹
Si tu solus nosti: tunc vere in te solū peccauit. Nam
si multis audiētibus tibi fecit iniuriā: etiam in illos
peccauit q̄s testes sue iniq̄tatis fecit. Vñ ipsa corpi
enda sunt coram omnibus. q̄ peccātur corā oib⁹. Ap̄ta
corpienda sunt secrecius. q̄ peccātur secreci⁹. Distri
buite tēpora: et concordabitis scripturas. Nō est ergo
ap̄stolus contra cristū: q̄ dicit peccantē coram oib⁹
argue. Nam si solus nosti et eum vis corā omnib⁹
arguere: non eris corrector sed proditor. Vbi contin
git malum: tibi moriatur. Secrete igitur corripe:
studens correctioni: parcens pudori. Forte enim pre
uerecundia incipit defendē peccatū suū: et quē vis

facere melioꝛē facis peioꝛē. **Iheronim⁹.** Corripieñd⁹
est seorsum frater: ne si semel verecūdiam vel pudō-
rem amiserit. permaneat in peccato. Ex quib⁹ dante
patet. q̄ potest esse de necessitate p̄cepti: q̄ secreta a
momicio publicā denūciacōez precedat. Si tñ pecca-
tū tale est q̄ sine damno alioꝝ dilacionē nō patit.
Putā si quis tractet secreta q̄modo ciuitatē tradat.
vel populū a fide auertat: oportet statim procedere ad
denūciacionē: quia tūc non in te solū peccat sed etiā
in alios: nisi forte aliq̄s firmit̄ est iaret: q̄ statim p̄ se-
cretam ammonicionē posset huiusmodi malū impe-
dire. **Iheronim⁹.** Que misericordia est peccare vni: et
multos i discrimie adducē? Polluit̄ popul⁹ ex vno
peccatore: sicut ex vna oue morbida vni⁹ vniuersus
grex. **Dicit enim sc̄us thomas.** q̄ diligenter debet fa-
me fratris p̄uideri: et hoc propter tria. **Primo** q̄ vi-
lis est ei fama. Nam p̄re timore infamie multi a pec-
cato retrahūtur: vñ quādo se infamatos inspicūt
irrefrenate peccāt. **2º** q̄ ex peccato vni⁹ publicato
alij puocātur ad peccandū. **Tercio** q̄ vno ifamato
alij ifamātur: s̄m illud augustini **Cū** de aliquibus
q̄ sanctū nomē p̄fiter̄. aliq̄d criminis vel falsi sonue-
rit vel veri patitur: instāt. satagūt. abiūt. vt de oib⁹
hoc credat. **Verūtñ** p̄sā p̄ferēda ē fame: hoc ē dicē
q̄ qñ recta cōsā a stimlati nō possum⁹ simul saluare
fratē et famam eius cōseruare: tūc cū dispēdio fratē
ne fame delemus prosequi dictamē p̄sā. s̄m mandātū

euangelicā quia meli⁹ est vt sanetur vt infamis . q̄
dānet̄ velut honorabilis. Dānacio ei semel lata. recu-
pari non potest. **F**ama autē semel aut pluries amif-
sa. recuperari per aliquid meli⁹ cotidie potest. videlicet
per magnam penitēciam. aut ingressū religionis . ā
alia exercia virtutum magnaz. vt pz in dauid. ma-
theo. petro. paulo magdalena. ⁊ alijs multis. q̄ gra-
uia et publica peccata fecerūt . et nichilomin⁹ non
solū pristinū honorē recuperauerūt. sed etiam sumaz
pfectionē spūalis fastigij adepti. cūctis peccatob⁹
sūt positi in exēplū. **V**nde et absqz dubio cotidie eoz
gloria in celis crescit. propter eos . q̄ tū gloriosa ex-
empla ipsoz pro posse conātur imitari.

Sequitur. si audierit te frater tuus

Si te audierit . hūiliter . et recognoscēdo culpam .
⁊ signa penitēcie preferēdo et pollicēdo emēdam. tūc
fm vltimum lucratus eris fratrem tuū. **E**cce quomo-
do non sufficit leue verbulū proferre culpa mea. sed
requiritur qz etiam cū verbo debita penitēcia subse-
quatur. quod etiam caute est prosequendū. **E**t si sic
fecerit. tunc non debet ultra pcedi. vt salua sit fra-
tris consciēcia et fama. **N**ota qz aliqui putāt istud
mandatum esse a domino datum propter ignauos.
q̄ videlicet ex ignorācia peccant. et qz tunc non sic
necesse aliquem corripere quādo scit se peccare. **S**ed
si hoc verum esset. tunc dominus dixisset. si te audie-
rit informasti fratrem tuū. nūc autē qz dixit lucrac⁹

eris fratrem tuum intelligere nos voluit. quod non debemus
cessare siue sciat siue nesciat se peccare donec eum ad ve-
ram penitentiam producamus quantum in nobis est. Hoc autem
non parum nobis predestinat: quia maxime meritum est. **Iheroni-**
Petrus salutem alteri? nobis quoquomodo acquiritur sa-
lus. Jacobi. 7. Qui conuersi fuerit peccatore ab erro-
re. saluabit animam suam. et operit multitudinem pec-
catorum. Hoc autem est bonum infinitum.

Sequitur. si te non audierit.

Hic istat maior labor: et etiam notabilis pacis requirit:
ne corrector et se et illum in peccatum precipitet. **Siquidem** si
apud sententiam oportet totum negotium istud in spem
mitatis deducatur alioquin corrector excedit terminum sibi a
domino constitutum. et peccat. et etiam iniuriam facit patri suo du-
rius eum tractando. super quem nullam iurisdictionem vel auto-
ritatem habet: et tunc quodquid mali sequetur in caput cor-
rectoris redundaret. eo quod indebitum processisset. **Est** igitur
opus istud per se: quod non debet actum istum bene inchoare: sed etiam
bene terminare nouerunt. **Facile** est tela plurimorum in aciem
victorum: quod nemo nisi bene armatus euadet indemnis.
Ultimo. **Si** te non audierit: quod cognoscit ex hoc quod am-
monitiones impacienter et contemptibiliter accipit. vel quod signa
contritionis non appareret in eo sed potius culpam excu-
sat vel mendaciter negat. vel prociaciter defendit.
vel quod occasiones eiusdem vel consilium peccatorum non
cauet. vel quod post ammonitiones peccatum iterat. adhibere te-
net. **Augustinus** tamen in regula permittit huic aliquid dicens

Sed anteq̄ alijs demerēt p̄ q̄s deuinced⁹ est si nega-
uerit. pri⁹ preposito debet ostēdi: si admonit⁹ neglere-
rit corrigi. Sed nō ē eis ostendēd⁹ ut iudici. q̄ hoc essz
cōtra ordinē quē tradidit x̄ps: s̄ vt patri. q̄ eciaz oc-
culte moneat. cui⁹ amonico plus reuerēcie et timoriz
et verecūdie habet. et iō efficacior ē ad salutē. Unde
eciaz subdit idē augu. dicēs. ne forte possit secretius
correctus ^{notari} innotescē ceteris. Quod exponēs hugo de
sō victore dicit. P̄i monasterij debet iudicari vt ip̄e
fratrē secreta corrigat. quaten⁹ culpa q̄ adhuc latet
et forte secretius corrigi poterit. nō oibus innotescat.
Unde si talem amonicionē audierit. ibi sistendum ē
Et ideo domin⁹ hoc sub priuata correptione cōpre-
hendit. et agustini dictū potius est expō q̄ addicio.
Aduerte hic q̄ iste prepositus siue pater debet talis
esse. q̄ sit idone⁹ ad huiusmodi vir spiritualis. disā-
plīnatus. et intelligens. q̄ possit p̄desse et nō obesse.
qualē aug⁹. in r̄gula describit. Alioqn̄ nisi talis fue-
rit. non debet ei adhuc dici. sed alius inquiri qui suf-
ficiens sit ad secreta iuuandum. Si vero coram pre-
lato reus negaret culpam suam. debet amonicio pre-
lati esse cum paterna autoritate. vt scilicet per pre-
ceptam vel eciam per censurā ecclesiasticā cōpellat
eum veritatē dicere i priuato. et tūc adhibeat ei cau-
telam et medelam. nisi forte sciret pbabiliter q̄ pot⁹
adderet culpam inote diecie suy p̄ orē culpaz q̄ ip̄az
fateret. tūc enim credo eē dissilandū. Hoc tamē nō ē

de facili p̄sumendū de aliq̄: nisi alias i huiusmōi ma-
licia sit de p̄h̄esu. **Cū** ergo neutrā harū amoniōnū
audierit. s. nec fraternā nec paternā: faciendū est qd̄
subdit **Adhite** teā vnū vel duos. **Iheronim⁹** p̄mo
adhiteat vn⁹ frat̄ t̄m̄: q̄ si nec illū audierit. adhi-
teatur a terc⁹ vel corrigendi studio. vt scz amoniōe
vel pudore corrigatur. vel pueniēdi sub testib⁹. vt scz
si dixerit nō esse peccatū vt probēt illud eē peccatū
Scda t̄m̄ istarū racionū magis ē s̄m̄ leaz: quia statim
subditur: vt in ore duoz vel triū stet oē verbū. **Hic**
autē est sic p̄cedēdū. qm̄ nec verecūdat̄ coram fratre
nec corā p̄re vt emēdetur: adhuc t̄m̄ p̄cedum ē fame.
et cōseruāda est verecūdia. ne stat̄ p̄dat̄ in publico.
q̄ s̄m̄ philosophū. p̄ ethicorū. **Verecūdia** est v̄lis ad
hoc. q̄ s̄m̄ passiones viuētes multi peccāt: a vere-
cūdia autem prohibent̄. **Reuelandū** est ergo pecca-
tum occultū vni vel duob⁹. q̄ illud nesciunt: quia si
scēt̄ iā vicū plurib⁹ notum publice debet corrigi.
Nec t̄m̄ est hoc p̄dicio criminis: q̄ illi debēt tales eē
q̄ p̄nt̄ prodesse non obesse. **Et** si fieri p̄t̄ debet reus in-
duci vt corā illis fateat̄ peccatū suū: qd̄ si fecerit: de-
bet illi adhibiti eū caritatiue admonē de correctōe.
Et si corā istis pluib⁹ plus verecūdatus q̄ corā vno
amoniōnem huiusmodi auditū cōsensu et correcti-
onis audierit: ibi sistendum est: nec debet procedi
ad iudiciū. **Si** vero in crimine pertinaciter perfi-
st̄: tunc in iudicio cōuincend⁹ ē p̄ eos corā quibus

culpā spontē confessus est. Si vero nō potest induci
vt coram eis aliquid cōfiteatur: tunc omnes isti q̄ p̄
dicti sunt debent diligenter studere si possint eum de-
prehendere in iteracione actus huius peccati: vt tūc
eum coram iudice cōuincāt. Nec tamen propter hoc
danda est ei occasio vel oportunitas iterandi pecca-
tū: q̄ nō sūt faciēda mala vt remiāt bona: si maiori
diligēcia obseruand⁹ ē. q̄ si nō esset suspect⁹. Et si
nec sua cōfessione nec iterati act⁹ deprehensione potest
plib⁹ cōstare de crimine: non p̄t in iudicō accusari. q̄
nō habet testimoniū nisi vni⁹ qd̄ nō sufficit: et sic accu-
sans eēt punit⁹. Sed orandū ē p̄ eo: et p̄latus de-
bet ei subtrahere omnē oportunitatē peccandi: a debet
eum sub diligenti custodia seruare: donec honestate
cōuersacionis p̄tet se vitā in meli⁹ mutasse. Nota q̄
publicū esse peccatum est ita intelligendū: q̄ non de-
beat extēdi ad illos q̄ ipsū ignorāt. Vbi gracia. Si
in aliq̄ cōuentu duo vel tres à pauci sciūt: tūc etiā corā
illis ē corrigēd⁹: sub p̄stacōe tali q̄ alijs nō reuelēt.
Si autem totus cōuentus scit: tūc dicitur publicam
quo ad illum conuentū: et similiter est corrigendus
nec alijs reuelandus. Si vero tota cōitas ātas vel
patria scit: tunc dicitur proprie et illimitate publi-
cum. Sedm̄ enim doctorem ^{sancti} Iudex q̄ scit aliqd̄
delictum publicū peccat si illud manifestet alicui nō
scienti: nisi inquantū expedit reipublice. Magna ē
ḡ differēcia int̄ publicū a publicādū in hac materia

Quod si non audierit eos? et supple ipsi ita sciāt q̄ testi-
ficari ⁊ pbare possūt crimē: dicāt ecclesie. **C**risostomus est
hij q̄ presidet ecclesie. **I**heronim⁹ autē expoit sicut
nomē sonat. scz de collectione fidelium? s; hoc intelligen-
dū ē de collectione coram iudice ecclesiastico: ⁊ sic cō-
cordant ista dicta. **U**n̄ dicit **I**heronim⁹. **M**ultis die-
bū ē vt detestacōm̄ eum habeant: vt q̄ nō p̄dūit pu-
dore saluari. saluetur opprobrijs. **S**i ecclesiam non
audierit. i. ad prelati publicā p̄ penas correctione;
peccatū nō omiserit. **S**ic tibi sicut ethnicus ⁊ publi-
canus. i. sicut gentilis et infamis. **E**cce q̄ miserabi-
lis exitus? q̄ pri⁹ dicebatur frater licet esset peccator:
nunc dicitur quasi idolatra t̄linq̄ndus. de quo null⁹
obligatur ad reducēdū. **R**olle enim ac q̄escere quasi
peccatū arrolandi est. **U**n̄ ⁊ **I**heronim⁹ dicit. maioris
eē detestacionis q̄ sub noīe fidelis agit opa infidelium:
q̄ hij q̄ apte infideles sunt. **N**otādū ē hic diligenter.
q̄ s̄m̄ sentēdam s̄a thome. si in isto processu secreta
āmonicionis semel aut pluries facte. habetur proba-
biliter spes de emendacōe fratris. delet vltim⁹ p̄cedi
quācumq; sit peccatū occultū eciām vsq; ad testū
productionē. **S**i autē pbabiliter estimat q̄ iste p̄-
cessus ad emendacōe; fr̄is nō p̄ficeret. s; inde detri-
or redderetur? tūc ibi ē resistendū nec vltra procedē-
dū. siue i p̄ncipio siue in medio. aut alibi q̄cūq; au-
racionē assignat? q̄ ea q̄ sūt ad finē. detent regulati
s̄m̄ q̄ exigit ratio finis. **S**i ergo finis correctionis
fraterne est

fraterne est emēdacio fr̄is. debet profecto processus
eius tā diu durare q̄ diu ille finis pbabilis sperat̄
et nō ultra. Quod etiā inde pbatur? q̄ nisi hoc spat̄
omnino cessandum est ab inchoacione eius. saluis
semper modificacionib⁹ supra positis: videlicet nisi
peccatum ipsum vergat ī damnuū proximi. ⁊ cetera.

Sequitur obiectio simpliciuū cōtra predicta.

Posset aliquis simplex hūilis m̄tis et timoratus
frater dicere. Si tāta re quuntur ad correctōez frater
nā. q̄s tunc audebit se inuolūtere de ea? quis demq̄
audebit de se tanta ac talia cōfidere. ut posset debite
actū istum psequi? Dicēdū. q̄ hūilibus in hac mate
ria respondendū ē. q̄ digni sunt. amaris autē et ca
lūmātonibus iuxta sentēciā beati iheronimi. q̄ semp
occasione malignādi p̄cunt. null⁹ sermo sufficiet?
quare etiā eis per silenciū melius respondebimus:
dimittētes illos ingenio suo. Dicam⁹ ergo. q̄ a mul
tis notabilib⁹ audiūm⁹. q̄bus et tenuitas mea con
sentit? q̄ attēta difficultate huius negocij. malo hoc
alteri cōmittere. q̄ me prompte et inōsulte igerere.
Si autē tāta necessitas alicui cōrato fr̄i occurrēt.
q̄ euadere mandatū euangelicū neq̄ret? tūc confidē
in dño firmiter debet q̄ spiritus sanct⁹ q̄ sup m̄tem
et humilem req̄scit. nō derelinquet eum in hoc arti
culo: sed sufficiēter sibi grāciam m̄strabit. et cor ipi⁹
efficaciter cāget quō. q̄liter et q̄ se in hoc negocioso
exercitiō habeat? q̄d et plures reptū ē: q̄. s. simplices

o +

ob mediū hūilitatis in huiusmodi pplexitatib⁹ nota
biliter p̄ alijs se habuerūt. et plus p̄fecerūt. Nichil
ergo talibus vere humilib⁹ in hijs timedū est. quia
bñs cum illis habitat. et ad ea q̄ sibi placēt sufficien
ter dirigit. **Dez** ne hoc brevī sermone q̄si deū tēpta
tē videamur. bone volūntatis hoib⁹ epilogū venera
bilis cancellarij Johānis gerson h̄ subnectē de verbo
ad verbū placuit. in quo facile sub cōpendio timora
tus et scrupulosus aduertet q̄ parū sibi a facie hu⁹
mādati immiscet p̄cū. Dū tamen in alijs q̄ suū sta
tū cōcernūt irrephensibilem se exhibeat. **Dixit** q̄daz
notabile verbū. **Nō** ē efficacior forma p̄cōres obiur
gandi. q̄ bona vita. q̄ bonis verbis longe ārefertur.

Gerson de correptione fraterna.

Correpcio p̄mi de qua dicitur mathei. 18. si pe
cauerit in te frater tuus corripe ipsū &c. est in p̄cep
to. si tamē iste sex cōditiones cōcurrāt. **Prima** ē cer
ta peccati p̄gnicio. quia ex sola suspicione non debet
fieri. **Secda** est mansuetudo in corripiendo. qz corrip
ens cū ira magis puocat ad pei⁹ q̄ corripiat. **Tercia**
q̄ in alio nō sit caucior aptitudo ad corripiēdū. quia
si ipsuz fratrem peccantē videant alij eqz boni sicut
ego vel meliores. et ei forte magis familiares. vel
prelatus suus. probabiliter supponere possum. q̄ ali
quis istorū corripiat ip̄m. **Si** autem certum esset q̄
omnes negligenter euz corripere. tūc tenētur quātū
ad hanc cōdicio nē. et alijs cōdicio mb⁹ p̄currētib⁹.

no

Quarta est spes et probabilis de emendatione cor-
repti. q̄ si non speratur si peioracio timeretur. correpcio
fieri non debet. **Quinta est.** q̄ peccatū sit mortale
nō veniale. **Sexta est.** q̄ non sit spes habendi ma-
iore oportunitate tēporis ad corripiedū seu corrigedū.
Istis sex cōdicionibus non occurrētib⁹. licet p̄cepto
ligetur nō tñ ligatur ad exequendū. i. corripiedum:
sed potest differre sine peccato q̄s qz hee simul cōcur-
rāt. Hoc tñ non dico de plato: sed de fratre q̄ pres-
cēciam non habet in illum q̄ peccavit. **Et obligacio**
hui⁹ p̄cepti ē affirmatiua: ligans semp sed nō ad
semper. sed tantum pro tempore necessitatis: quod ē
quando omnes sex ille condiciones supradicte con-
currunt. **Quare nō est timēdum** hominib⁹ bone vo-
lūtatis de hac transgressionē: si p se habueūt dictas
p̄dicōes. **Itē ex vi p̄cepti secreta correpcō** vel āmoni-
cio debet p̄cedē denūciatōe: q̄ tñ ip̄a correctio cadat
sub p̄cepto: exceptis hijs q̄tuor casib⁹ i q̄b⁹ nō est ne-
cessarium. **Prim⁹.** qñ frater venialiter nō mortalit̄
peccat: quia de veniali non est p̄ceptum. **Secūd⁹.**
quando corripieus frēm ex sua secreta correctione
peiorē fore formīdat. **Terci⁹.** quando licet sit spes
correctōis p̄ secretā admōitiōē: tñ mora piculū hz:
tunc omīssa prefata correctione statim denūciatōe de-
bet. **Quart⁹ est:** quando corripieus sine pp̄ia ail-
pa corrigere non valet. **Hec gerson.**

Sequitur de correptione venialiū.

Est alia correpcō q̄ nō est sub p̄cepto. s̄ quasi sub
cōsilio illa viz q̄ ordiatur p̄tra uia lia. aut quasi sitet
alias occasiones q̄ ad peccatū tēdūt: q̄his ī religiōni
bus approbatis plimū frēq̄ntatur. Siquidē uenera
biles p̄rēs sacrorū ordinū p̄pagatores. illud sapien
tis attendētes. q̄ minima negligit paulatim defluit.
quoddā genus monastice rēphensiomis instituerūt
more sc̄larū patrū failias. q̄ domesticorū suorū strē
nue curā gerentes. nedū a grauiorib⁹ excessib⁹. re
tū eciā a q̄buslibet minimis eos arcē cupientes. coti
dianis p̄mo pene cōtinuis obiurgacōibus insistunt.
fiati eciā inter failiarissimos aīcos fieri cernimus.
quorū p̄cipuū ad hoc tendit studium. ut sibi mutuo
sint auxilio ad q̄libet mala p̄pellenda: ac bona cōso
uēda. De h⁹ p̄t intelligi illud augustini in libro de ca
ritate. Nō putes te amare seruū q̄n eū nō cedis: aut
tūc amare filiū q̄n ei nō das disciplinā ā q̄n eū nō cor
ripis. Non ē ista caritas sed languor. P̄uēbioꝝ. 30.
Qui diligit filium assiduatur illi flagella: ut letetur in
nouissimo suo. Ephe. 6. Educate filios uestros ī dis
ciplina et correpcione domini. P̄uerbioꝝ. 21. Meli
ora sunt uulnera diligentis: q̄ fraudulenta odien
tis oscula. Melior est manifesta correpcio: q̄ amor
absconditus. Quare autem huiusmodi doctrine plu
rime reperiantur. ideo ē: q̄ sicut dicit ap̄le. in multis
offēdim⁹ oēs. a itez. 2. pal. 6. Nō ē hō sup̄ t̄rā q̄ nō
peccet: q̄ sicut insan⁹ ē iudicād⁹ q̄ cotidie uulnerat.

et repellit medicinam: sic merito insipiens e dicens
q̄ odit increpaciones. s̄m q̄ dicitur p̄biox .12. Verū
sicut in prima illa correptione q̄ contra mortalia p̄
cedit spirituale magisteriū requiritur. sic et in ista
licet hic non sit tantū periculum sicut ibi: siue fiat si
ue nō fiat. regulariter loquendo. Quod ideo dicit: q̄
occasionaliter p̄t in ista eq̄le aut mai⁹ piculū eueni
re: q̄n̄ s̄l̄t̄ abo cadunt aut vn⁹ in mortale p̄c̄m. Et
pua ei scintilla quādoq; magn⁹ generat ignis. Cau
te ergo in ista p̄cedendū e. ne occasione boni tā grā
de malū p̄tingat. Vbi est adūrendū: q̄ hoibus bone
volūtat̄is crebro m̄lta vicia isidiātur. n̄ valde feruēt̄es
sint ad studiū hūilitatis. Hinc accidit. q̄ q̄ plēs ad
h⁹ p̄cipuū fūdāmētū ceteraz v̄tutū se feruenter nō
applicāt: nō m̄lta rephētibilia frequēt̄ eciā int̄ eos
q̄ ultra logicalē statū solliciti⁹ se i scola v̄tutū exer
cēt. Deniq; ep̄im⁹ m̄ltos rephēsoēs: ep̄im⁹ eciā mul
tos rephēsiōe dignos. Vñ hoc. nisi q̄ irrephēnsibilitē
hūilē. et irrephēdentē hūilitatē feruide nō p̄sequūt.
Quid e hoc? Audi. Si rephēnsor hūiliter et viliter
de se sentiēt. nō vtiq; tā facile i tā grāde magisteriū
se attollēt q̄h alijs p̄fectior eēt: s̄tenciāq; de alijs
causis nō rogat⁹ nō coact⁹ assumeret. p̄ferret. diffini
ret. nō se p̄neq; bis s; vicib⁹ inumeris. Si q̄ ip̄e re
phēsus v̄l̄ r̄phēndēd⁹ i securi via scē hūilitatis p̄mā
siss; q̄s p̄ca eū iuste rephēsiōis machias erepiss; q̄s
p̄ualuiss; Rōne ad statū in ora iaculaciū. telū ipsuz

reuoasset. **D**efect⁹ igit^r hūilitatis. tūte h⁹ inq̄tūdis
causa ē. **S**iquidē stōlida ip̄a licet bona volūtas. sibi
ip̄i adhuc ignota. oīa sibi p̄grua. oīa sibi arbirratur
possibilia. **C**urrit ergo licet ceca huc illucqz. eo arde
cior q̄ stolidior. eoqz piculohor nisi de⁹ aūtāt quo re
loshor. tā racōe sui q̄ alteri⁹. neqz ad scē hūilitatis
inhi coacta rediē p̄hdū. **S**equūt hinc ab oī pte. pro
et p̄tra. graues licet veniales iniurie. increpacōes.
infestaciones. inuēctiones. molestacōes. redargu
tōes. mortificaciones ceteraqz lesiua cōuiciā. donec
stolidā aīa; stulte aī tēp⁹ eleuatā. paulatī dep̄māt
eamqz sedere in propria domate cōsulte faciāt. et sui
ip̄i⁹ curā vsqz ad spiritalē p̄fectionē iuxta scōz
patrū dogmata agere cōpellant. **H**abent eī hoc regu
le sacre. qz seniores maxime huic correpcioni intēdē
debent. quos s̄m sentēciam cass⁹. in col. ab. moy. si. p̄ci
pua exemplaritas ad hoc culmen p̄durit. quos lau
dabilē vitā suā ac p̄batissime cōp̄rim⁹ in iuuetute
fiḡsle. nec p̄sūpōmib⁹ p̄p̄ijs s̄ maiorū tradicōmibus
nouim⁹ istitutos. **H**ij vtiqz p̄p̄ hūilitatē sūt imita
biles. p̄p̄ maturitatē venerabiles. p̄p̄ benignitatē
amabiles. p̄p̄ lōgeuā exp̄iciā prudētes. p̄p̄ cō
suetudinē exercitū. et p̄p̄ter omne bonū qd̄ conse
cuti sunt laudib⁹ multis deo grati et hominib⁹ cari.
Hij vtiqz ad huiusmodi magistreriū apti sūt. q̄ sic au
licē liquare nouerūt. vt camelum non glutiant. hoc
ē. sic minima ēprehēdūt vt maximis et necessarijs

nullū impedimētū inferant: sciētes nobū et locū et tē-
pus. occurrendi singulis p vt res postulat. ne dum
velint puā curare pūcturā. mortale virus infundāt.
Expediē g° illi q̄ hāc ipsoz nō dū attigerūt. vt se ab
hoc exercicio spiritalis magisterij tēpent: ne se et
alios grauiorib⁹ peccatis inuoluāt. Qñeī impfect⁹
ipsectum tēgit. statim hūmilitas periculose contenti ei
omis: aut murmur longēue displicēcie exoritur: et
fit scissura posterior multo prior priori. Siquidē cō-
munissima regula sanctorum est: q̄ in eodē aut cō-
simili est delicto. non est dignus vt aliū corrigat. et si
facit peccat propter scandalū: potest tñ ī istis leuib⁹
piformiter hortari vel hūiliter admonere. sicut sup̄
dem ē de quiorib⁹: qñ hoc videt pbabiliter expedie.
Quidā venerabil⁹ pat̄ hūc modū habuit ī ista corre-
cōe. pmo se hūiliauit h̄ ā filia dicēdo. Ego miror satis
de meis pot⁹ nō āpli⁹ me dispono ad emēdacōez mo-
rū meoz: attēta hui⁹ vite breuitate. et mortis incer-
titudine. Ecce in talib⁹ et talibus me defectuosū sen-
cio. iplicite notādo culpā fūis: qd̄ tñ non fice sed hin-
tere dixit: sicut beatus Bernard⁹ sepius facit. Et si
tūc vidit dispoēez talē fratris: ptestādo subiūrit.
Dilcē frat si placēt vob⁹ a ḡtāter velletis acripere: etiā
parz dicere vobis. Si autē peit⁹ subicebo. a p̄p̄is
defectib⁹ emēdādis studebo. Si tūc p̄sensit: subiūgen-
do ī spū leicitatis dixit. Care frat letificastis me: q̄ vō
ad emēdacōez dispositis. Ecce hoc ā illud audiui vel

vidi. qd sic vel alie fuiss; faciedu a omittēdū et tale
malū in possz paulatī eueniē. licz iā paz h^o adūtat ca
ritas vrā. aē. **S**i autē nō acq̄uit audiē. a p^o. signa
solite familiaritatis subtrahit. deiceps non faciliē ad
sile reūtebat. ne eum priorē faceret. quē ad meliora
puocāē neq̄bat. **S**i vero gratū et cōstātē repisset.
eciā literi^o de p^o se ad ip̄m habuit. **E**t nota. qz sūt nō
nulli q̄ se dicūt huiusmodi se pludia illitēne audire.
s; rotundo sermone magis alloq̄ cupiūt. **S**ed vt ra
tio docet et cotidiana exp̄iencia monstrat. hoc cōtre
nō est signum cōstantis virtutis. s; potius infirme a
nulli^o paciēcie. **S**i enim s̄oz regularē ac tenuolā
exhortacionē non ferūt. quō si quis in faciem ipsorū
sp̄uta vicioz p̄ciat improuise. sustiebūt. **A**n non
stacā succēsi rīdēt. vt qd tā audacter loq̄mū. **A**n pu
tatis quasi nūq̄ hoīes viderim^o. **M**aneat ergo vir
disciplinat^o in obseruācijs suis. qz in hoc secur^o erit.
Caveat eciāz ne facile a talib^o sponsonē paciēcie
exp̄tat. quia licet faciliē p̄mittāt se paciēter au
dituros. tamē q̄ cito ad rem puentum fuerit. alio
respondent qd passio ministrat. oblitū eoz q̄ paulo
ante promiserant. **R**ondū enim habent seip̄os in
propria potestate sua. sed quasi venūdati sub pecca
to. adhuc passiomib^o agitāt. **S**i qdē. ad mart̄obur
virtutis volēte deo pueniēt. **C**aveat deiqz oīs q̄ hūc
cōflictū videt in hoīb^o bone volūtatis. ne ip̄os temē
diudicet. quia alia bona q̄ in eis latēt forte ignorat.

ant quare huiusmodi p[er]mittat deus inuestigat neq[ue]
tū s[ecundum] gregorū. magno misterio frequē agitur cum
electis? ut in quibusdam p[er]is dimittant p[ro]p[ri]e infir-
mitati. ne p[er]sp[er]is elati p[er]ius corruant.

Sequitur q[ui]dam auisamēta de correptione ista.
Sūt quedam cautele sanctorū pat[rum]. videlicet b[ea]t[us]
augu[stinus]. ihero[nymus]. gre[gorius]. ber[nardus]. tho[m]as. et alio[rum]. q[ui] huic materie cō-
gruūt. sicut sup[er]ius ē exp[re]ssum. facile applicabiles ad
ista. et p[ar]t[ic]u[lar]e q[ui] in diu[er]sis r[eg]ulis et statutis patrum
repiūt. **P**rima et sūma cautela ē. q[ui] a p[ro]p[ri]o ignora ē.
q[ui] t[ame]n se putat i[n] hac materia recte sapere. et iō m[ul]ta ma-
la sibi et alijs corripie[n]do faciūt. Est autē cautela siue
regula. q[ui] nūq[ui]d debet homo exponi p[er]iculo mortalis
peccati iusta necessitate cessante. hoc est nisi necessi-
tas cogat p[ro]p[ter] salutē multo[rum]. p[ro]mouēdam. vnius
dānationē aut paucorū admitti. viz q[ui] tā grāde ē
p[er]iculū. vt nisi vnus damnet. siue p[er]iculo mortalis
peccati exponatur. quando nō est alia via. plurimi
eodē p[er]iculo exponerētur. **R**acō hu[ius] sumitur ex dicto
sancti thome. q[ui] dicit. q[ui] iusticia est quedā equalitas.
Iusta ergo necessitas requirit. vt min[us] malū fieri
non permittatur. nisi ob maius malum vitandum.
quod ab eodem malo radice trahit. **H**oc fit quando
scandalosus peccator aperte corripitur et punitur.
siue spe emendationis sue. p[ro]mmo cum timore mor-
talis impaciēcie vt alij timorem habeant. **S**iqui-
dem talis seip[s]u[m] scādalisat. vt dicit beatus bernardus.

et ob hoc nō ē curābū de ei⁹ turbacōe: nec ē cōtra ea
ritatē. Bonū enim multitudinis. preferendū est bono
vni⁹ aut paucorū. **Hec cautela. trahit ex dictis sancti**
Iheronimi et aliorū. **S**ecūda cautela est beati bernar
di in libro de precepto a dispēsacione? videlicet q̄ in
regulis sanctorū patrū illa q̄ facticia dicit. siue sta
tuta hūanitus inuenta pro securiori obseruacōe mā
datorum dei. nō obligant ad mōrlem culpā: si absq̄
contemptu neglecta fuerint. **Gregorius.** Quantiscū
q̄ exemplū male cōuersacionis etiā si illi non se
q̄ntur quis prebuerit pro tātis se racionem nouerit
redditurū. **Crisostom⁹.** Si vir aut mulier se ornaue
rit. et vultus spectaciū ad se puocauerit? et si nullū
inde pueniat damnū. iudiciū tñ paciatur in eternū:
quia venenū obtulit et si nō fuit q̄ biterit. **Pulchritu**
do enim venenū animab⁹ infundit. **Vide super illud.**
re mundo ab scādā. **E**x quibus sequitur optima re
gula: q̄ cessante contemptu. pro trāsgressione illoꝝ
nullus detet expōni periculo mortalis peccati. **Et hoc**
est q̄ pauci aduertunt vt dictum est: et per p̄seq̄ns
piculose p̄cedūt. **S**iuē g⁹ sit p̄lat⁹ siue s̄bdit⁹ q̄ fecerit
suū pbabilē tali piculo expōit corripiendo. iusta ne
cessitate cessāte peccat mōrlic⁹? q̄uis tñ fortasse frat̄
p̄ illa vice mortalit̄ nō peccet: h̄mo paciētissim⁹ fue
rit. **S**ilē ē de illo q̄ vinū appōit ebrioso quē scit ebrie
tate deditū a verisim̄ nō posse abstinē a solita ebrie
tate: talis q̄ sciēter expōit p̄ximū suū p̄ccō mortali.

peccat mortaliter: quod quis fortasse pro illa vice penit
non bibat. Sic qui pro leuibus defectibus inquamiter
fretus suum reprehendit. quem verisimiliter sciat casurum ex
hoc in mortalem iram vel odium vel aliquid aliud peccatum
mortale: talis non excusat a peccato mortali: quod directe
facit contra caritatem. Tolerabilius esset aliquem omnia vicia
lia totius mundi commisisse: quam unum mortale etiam minimum.
Racio est: quod secundum Thomam et alios concorditer. mortale et
veniale differunt per finem et infinitum. Omnia vicia non
separant a deo nisi ad tempus: unum autem mortale imperpe
tuum a deo separat. Qui ergo sic indiscrete corripit: simili
lis est illi qui volens muscam de capite proximi abigere. securi
excerebrauit ipsum. Talis ab homicidio non excusat: quoniam
tunc quis dicat se bona voluntate hoc intente. Aduertat hi
curiosi. passionati. leues. imbecilli. indiscreti. temera
rij. amari. indisiplinati. indigni. vindictam. alijsque vi
cijis iniquati. blandientes sibi de sua simplicitate. et pa
trium statutis: quasi omnia que faciunt non sint deuiabilia quod ex
bona voluntate procedunt: cum reuera nec hoc suf
ficeret nisi etiam prudenter se gererent. Quod quod in hijs
pietatis signa nulla appareant: tegentes crudeliter animam
sub ouina pelle dicunt quod quid passio suggerit: non cura
tes quod agant de anima fructus pro qua Christus mortuus est. Heu heu
quot deuorauit fera bestia hoc: quod prostrauit. quot prope
tuo dannaui. Verendum est valde talibus turbatoribus non
correctoribus secundum sententiam beati Ieronymi: quod multe eorum iusticie
ut ipsi putant. in illo districto examine peccata apparebunt

no

f

Sed utinā periret quisq; in scelere suo: et nō alios
pariter secum sine causa in dānationem traherent.
Hic euigilent prelati et alij quoz interest vt tales
prohibeant ne antiquus hostis per hec vasa imq̄ta
tis xpi oues strangulet. **M**aledictus furor eorum
quia pertinax: et indignatio quia dura. **I**n consiliū
eorum non temet anima mea: dicit **J**acob p̄archa.
Quā sit perspicuū eos sancti spiritus instictu nequa
q̄ procedere: finis dolorosus coiter ostendit. **S**piri
tus enim sapiente benignus est. et omnia prospicit:
et q̄ illo ducitur. finem iocundum et salubrē inueniet:
q̄ est fratris emendatio. **A**lt e contra filij belial pro
terui nulla discrecione preediti. cū ipsi sint omnibus
plus impacientes. ab oib⁹ p̄leuissima culpa sūmā
exigunt paciēciam: gladio seuerē increpacionis in
differēter quoslibet p̄cellentes. **E**t quos semel hoc
flebili cursu ad impacientie peccatum pertrahunt.
non suffiat eis grauius lesisse quos emēdare debue
rāt. q̄n p̄ci⁹ per totū quentū nō dico orbē aut ordinē
eos dē conatur diffamāre. **H**oc ē misteriu iniquitatis
quod vno malo in aliud prius corruere solet: dū nō
se humiliter errasse cōfiteatur. sed impudice nimis
vniuersos polluere conatur: ne propria turpitudine si
sola remanserit. alijs inotescat. **H**ec ē sentēcia glo
sup illud **I**here. 23. **A** p̄phetis iherl̄m egressa ē pollu
cō sup oēs terrā. **C**auēat q̄ filij bōe volūtatis: ne oc
casiōe p̄ue alicui⁹ culpe. i tāta mala paulatī defluāt.

Sint leniuoli ad primū: cūta ad meli⁹ interptan
tes. Sint strenui ad seipos: cūta inculpabilē faciē
tes. Non q̄rant quid reprehēdant: sed si necessitas
urget diligēter videant quid corrigant. Nō sint ex
ploratores vite aliorū: ne alijs p̄ficiēdo curiose volē
tes: ipi quoq; a sapiēte redargui mereant dicēte. Ne
queras ipeita tem̄i domo iusti: neq; vastes requiem
eius. Hoc si q̄d faciēs secur⁹ manebis: et ille pacat⁹

Obiectio contra predicta.

Solet cōtra predicta frequēter obici de statutis
patrū: in quibus sub magnis p̄mis precipitur: vt se
mutuo fratres fortiter reprehendant et caritatiue.
Item de precepto prelatorum vīua voce factō: vt scz
ipsi fratres dicant q̄d quid sciuerint iordiate factū
vel omissum. Item de p̄clamacione capitulari nulla
premissa admonicione secreta: cum similib⁹. Qui
bus sic firmiter statutis. et vltra omnem memoriā
hominū hodie viuentiū et āte nos defunctorū solēni
ter seruatis: videtur q̄ in huiusmodi: predicta tam
multiplex sollicitudo nō habeat locū. Dicēdū q̄ huic
obiectiōni sc̄s thomas ante mltos ānos plene r̄spō
dit: et alij sancti similiter. Et satis in hoc concordant:
q̄ statuta et regule patrum eodem spū volunt legi
q̄ sūt p̄scripta. Nec q̄libet p̄ suo libitu habet autorita
tē interptādi ea sicut voluerit. ā trahēdi ad quēcūq;
ip̄z volūtas inclinat: s; oportet p̄fulere spūales viros
ad h^o sufficiētes: s̄m illud deu^o. 32. **I**nroga p̄rēz tuū

et annūciabit tibi: maiores tuos et dicēt tibi. **Sue**
rūt ergo viri docti et scī q̄ opā dederūt huic nego cō
dicētes. q̄ in huiusmodi facticijs semp̄ necesse est re
spicere ad matrē oīm virtutū scz caritatem: ita vt ei
semp̄ subseruīe debeant. sicut satis dcm̄ ē sup̄: et per
cōseq̄ns regule siue statuta patz q̄ spū scō dictate cō
scripta sūt. sp̄ a venerabilib⁹ p̄rib⁹ sic iterptata sūt
et obseruata: sicut deseruiebat p̄ maiori dilōe dei et
p̄ri augēda. nutriēda. p̄seruāda. **Si** autē aliq̄ sic
eueiebat q̄ ob aliq̄ causā h⁹ p̄ huiusmōi statuta re
uolūter non poterat practicari: tunc pro illa vice
eodē spū inspirate ea itermitterāt: et alia via ibāt.
Sicut olim ap̄ls ob necessitate fidei. coact⁹ fuit circū
scidē thiotheū: cū tñ ubiqz p̄dica ret circūfāsiōez in
efficacē fore. **Sic** scāti p̄res crebro ieiunū soluebāt:
cū alijs abstīnēciam indicerēt. **Sic** aliq̄ q̄busdam
leuiter delinq̄ntib⁹ ḡuissimā p̄itencā ip̄soluerūt: cū
alios grauē peccātes nedū gratis absoluerēt: quin
eciā honorib⁹ ac laudū p̄conijs solēmiter p̄seq̄rentur.
Et quis possit vniuersa colligere. q̄ sic facta legim⁹
cōtra textum sacratarum regulaz siue statutoz: q̄
tamē non sūt cōtra intencionē regule facta si spū
tualit̄ attēdat. **Nec** p̄ptēa scā p̄res approbāt ip̄aāz
q̄rūdā: qz nec sūt sicut ceteri r̄fōzibiles siue regularit̄
emēdabiles s̄m cōmunē morem: s̄ caute sustinēt ne
peiores fiāt: si forte det eis deus ḡciū ad respiscēdū.
Quid q̄d ergo mināt statuta hūana licz spūalia sine.

quidquid iubet quod quid prohibet. Ipse tamen iuxta hanc modificati-
onem caritatis sunt intelligenda: sicut et quilibet precepta pre-
latorum. **Q**ui alius tamen in tanta dissolutione veniret. ut hu-
iusmodi facticia frontose contineret. diudicaret. pui-
deret. et de hoc tunc dicitur destructio ordinis. que peccatum
esset: sicut principalium vitorum transgressio. **E**t quantum
dat intelligi. propterea sancti patres seriose mandaverunt huius-
modi correptiones statim fieri etiam in minoribus. ne si dissimula-
tur. paulatim tota observantia dilabatur: et ut huius-
modi timor ceteros in futurum cautos et sollicitos reddat:
non quod in se gravitate alicuius delicti contineat sedulo precep-
tu. ut dictum est. **D**icit etiam sanctus thomas. quod ille proclama-
tiones que in capitulis religiosorum fiunt etiam sunt de levibus que
fame non derogant. unde sunt que quandoque prope
oblitam culpam. que accusaciones vel denunciaciones. **S**i
esset tamen talia de quibus statim infamaretur: propter precepta domini
ageret que per hunc modum peccatum facis publica est. **E**tiam dicit.
quod si aliquis prelatus aliter precipiet contra hunc ordinem a
domino institutum. et ipse peccaret precipiens et ei obediens que si
propter preceptum domini agens: unde non esset ei obediendum:
nec tamen ob hoc subditus esset quasi presumptuosus argu-
endus. quia apte scriptura dicit actu. **Q**ui obediendum oportet
magis deo quam hominibus. **E**x quibus aptissime sequitur secundum eundem.
quod ea que in regulis preceptum continent. non sunt contra precepta christi:
sicut dicit Iohannes quito. **S**i credetis moysi forsitan cre-
detis etiam mihi. propter superbiam phariseorum actus est: quod sicut
non est intellectus moyses sic nec christus est ab eis intellectus.

8

ita in regibus patrum multi deuiat: eo quod christum imitari et
humilem ignorat. **H**edit propterea dictum sancti augustini se-
pius super allegatum. quod correptione fraterna sit exerci-
cium spiritualis magisterij. similiter et sancti thome: quod cor-
reptione fraterna competit alicui in quantum viget in eo re-
ctum iudicium rationis. **E**t ut hoc clarius intelligatur.
exemplum habemus ex dictis. **O**livia dicitur: quod maior per-
fectio requiritur in eo qui alium debite vult corrigere: quam quod sa-
cra scriptura scolastice docere interdicit. **V**erbi gratia.
Epistola sancti pauli ad romanos. quod teste augustino
difficilissima est. non competit alicui aliquid exponere in quantum
est humilis. aut paciens. castus. misericors et cetera:
sed in quantum habet illuminatum et exercitatum intellectum:
quod uis tamen absque illis virtutibus nemo de eius expone-
re se possit seque intermittere: propter illud psalmi. 29.
Peccatori autem dixit deus. **Q**uare tu enarras iusticias
meas: et assumis testamentum meum per os tuum? **S**ic de
correptione fraterna sicut est intelligendum: quod ad eam spi-
ritus sanctus nullum instigat. nisi prius dederit sibi discre-
tionem spirituum: et ergo qui hanc nodum accepit. nescio
si seque ad ipsam practicandam accedit. **V**icque scimus
ipsa veritate teste ac dicente. **C**um autem venerit ille para-
clitus ipse arguet mundum de peccato: quod sancti ap-
ostoli ante huius spiritus receptionem se de huiusmodi obiurga-
tione non intromittebant. **A**duertat huius quo securi sunt.
quod statim quod in buccam venit. statim etiam in faciem fratris
spirituum: quasi in hijs nulla diligentia sit adhibenda.

Aduertant etiam

no

Aduertāt etiā qua securitate ad sui iustificatiōnē
scoꝝ patrū regulas allegāt: quas ipi nō neophitis
nō passionati. non p̄sūptuosis. sed vere semozibus
et discretis practicādas cōmiserūt. **A**duertāt deīqz:
q̄lis soleat finis seq̄ ex hac collisione indisciplina ta.
Reuera iuxta sentēciā b̄i augustini dicentis. distri
buite tēpora et p̄cordabitur scripturas. sicut olim qn̄
fr̄es hūiles et timorati fuerūt. etiā tūc vtile erat eos
animaē ad prop̄ini correpcōez. nūc autē senescēte
mundo et caritate refrigerata. vtile esset nō nullo
a feruore corripēdi prohibere. p̄pter causas dictas.
Cotidiana eī exp̄iēcia docet: quanta mala pueniūt
occasione indebite correpcōis. **D**ixit quidā venera
bilis pater notabile verbū. **P**iculosū esset fratres in
ter se habere aliquam potestātē corripēdi se mutuo
vltra euāgelicā et apostolicā sobrietatē: attēta p̄mi
tate huius tēporis. q̄ cōiter excedit ī m̄mū. **S**ed et
hoc malū huic p̄mitati se īmiscet: q̄ illi q̄ minime
sūt opti ad sufferendū increpcōez. illi cōiter ceteris
sūt p̄mpciōres ad inferēdū. **R**acio h̄ ex naturalib⁹
patet: q̄ sicut leuiter offendūtur ex illis q̄ paul sūt.
sez ex aliena culpa licet pua. sic multo forc̄⁹ e vicino:
videlicet qn̄ ad se aliqua increpcō etiā leuissima
appropinquat. **U**nde nō mirz. q̄ eorū increpcō contē
mitur: q̄ iuxta ābrohianā sentēciā. bonoz operū fru
ctibus est infecunda. effrenata vel affcāta. viciosis
passionibus plena. nulla grauitate q̄cia qz suffulta.

e t

vere iusticie expers: q̄ passionē auferre solet. non
de dignacionē. Talib⁹ nō est dāda potestas s̄ auferre
da velut gladi⁹ de manib⁹ furib⁹ undi et p̄cipue si ad
huc ail qd̄ spiraculū bone voluntatis in eis apparet:
ne si zelo suo dimittāt. se p̄iter cū alijs deiciāt. Fert
nostreis t̄pibus accidisse qd̄ refero: huic materie non
dissimū. Vir q̄dam sensat⁹. iuuenulā q̄dam durit
proze. Cū autē ob tenuitatē victus cotidianis labo
ribus insisteret: accidit vt quadā die intermisso ope
vir ip̄e urbano more cū cōtribulib⁹ suis ad simulū
sedet. Pauēs mulier ne simul totū victū vna hora
insumeret. arrepto baculo velocius ad tabernam au
currit: quasi reductura ip̄sū ac p̄mīatura. At ille de
insolita mulieris audacia erubescens. benignē infor
mata remisit ad propria: s̄il ip̄onēs ei ne deinceps
tale quid attēptare p̄sumat. Quid āpli⁹? Cum 2° ac
currisset: eo dē baculo cūctis vidētibus nō segniter ab
eo percussa. dolorem pariter et ructorem reportauit.
Ecce misterium bone voluntatis. Quis hanc femel
lam de prouida cura dom⁹ et parcitate sibi vtiq; ne
cessaria non laudasset: si discrete ab insultu viri sui
se tēperasset? Siquidē q̄s se a visu iā cōtineat: mon
struosam inualte correpciois formam prospiciens:
utinam hec diligencia in prelatiſ ecclesie foret: vt
similiter garrulos quosdam indiscretosq; correpto
res aut potius turbatores cohilrent: ne preceptū
simulate iusticie nouellas plantaciones eradcarēt.

Quis ei enarraret ab eo? scōz ppositōz quos faciūt:
et suffocacōes teneroz partū. Siquidē q̄ nescit p̄cē:
nescit increpāe. Cuiqz autē tēp̄ et modū et locū ap-
tare: difficilimū ē. Hinc in vita sp̄atrū. et apud clima-
cū aliosqz sanctos perfectos. p̄ssime legitur: q̄ studio-
sius fratres laborauerunt ad p̄pria vicia emendan-
da q̄ aliena corripienda. Hoc quoqz in euangelio et
apud sanctos omnes reperimus: q̄ inter ista duo ex-
trema. videlicet nimis esse p̄piciū. et nimis seuerū.
tolerabili⁹ est primum. et min⁹ culpabile ceteris
paribus. eādem apud prelatos: apud subiectos au-
tē neminē nisi seipsum arguere. p̄fectum. Demū con-
cludo totū istud inculcū multiloquiū: ad oracionē re-
uertamur: quia solius dei est peccatorem emendare.
Quicūqz igit aliu intēdit corripē: oracionē p̄mittat.
Qui dissilare meli⁹ estiat: sicut oracioni insistat. Qui
p̄fectus ab oracōe nō desistat. Sicqz dño ubiqz dirigē-
te. oia picula euadē poterim⁹. oia bona adipisci vale-
bim⁹. ip̄o p̄stante cui nichil ē difficile. ip̄o cōseruāte
cui cura est de nobis et cui omne bonū placet in euū.
Exhortatio generalis ad ampl⁹ proficiēdū.
Hortatur nos ap̄ls semel et iterz: vt habūdē
magis. Que bina exhortacō. nō gratis scripta credit.
Sicut enim beatus bernard⁹ dicit. verendū est. ne
q̄d quibusdā dicitur ad remediū. alijs cedat in picu-
lū: sic et nūc cauēdū valde ē: ne hec mltā q̄ s̄a cōscrip-
serūt de hac materia. sint nob̄ mltōz occasio piculoz.

Siquidē cōtra miserabile languorē prelatorū plu-
rime sentēcie vadūt strēnuissime: vt eos a gūssimo
excitet sopore. Cōtra pro mitigacione quēdā habē
cū zelum feruidū et mirrū rigorosū. simili nō pau-
ciores. ymmo quantū comitior. multo plures eqz serio-
se procedūt: vt ad mediū virtutis eos reuocent. De-
niqz plures sic sonant: quasi nichil sit periculosū q̄
arguere proximū. Alie. quasi nichil ita meritorium.
Et in hūc modū sic diuersimo de sanctorū dicta locūt:
vt magni magisterij sit cūcta sic applicat. vt qd vni
dicitur ad remediū: alteri non cedat in dispendiū.
Et hec est prima abundācia: ad quā festināe aplica
monet sentēcia. **S**ecda abundācia ē stabilis quies
sacri propōiti: q̄ ita fortis a cōstans est in sās. vt nec
benedictione nec maledictione moueantur. **A**d hanc
tendere toto conāine debem⁹: alioquin ad modicā in-
discrete correptionis vanissimā fabulā turbabimur:
et dum fortiter stare putamur. vento tenuissime in-
crepacionis prolabimur. **H**oc virū stultū aperte de-
monstrat: sicut dicit p̄biorū. 12. **C**ōtra viri se sati-
tū semp amauere correptionē. vt ex industria condu-
cerēt sibi obiurgatores cotidianos: q̄ n̄ hac occa-
sione ad huiusmodi assuescerēt: ne si iprouide remiss:
a status sui rectitudine ob isuetū euētū saltem ex pre-
declinassent. **S**ciebāt nāqz. qz v̄ga atqz correctio tri-
buit sapienciam: vt dicitur p̄biorū. 29. **H**inc au-
gustin⁹ dicit. **M**elius timor capitis dolet dū curat.

Sic plerumq; meliores sunt inimici uirgantes: q̄
amici obuirgare metuentes. **I**lli corriguntur: isti
negligunt. **M**agnus est iste profectus: unde cumq;
uenerit et q̄literaq; uenerit et quicumq; uenerit et
a quocūq; uenerit correpcio. semper aduertere uili
tate eius: et ipsam in subsidiū sui pfectus retorq̄re.
Rursum magna et indicibilis miseria est: more stul
torū aut potius canū. ad tenuē flatum et lingue som
tum huc illucq; raptar: sicut dicitur ecā. 19. a facie
uerbi parit stultus: et nōnunq̄ cōtra omnē racōez
in precipuos aīcos deseuire. **Q**uis nesciat. ut beatus
bernardus dicit. quomodo quidā odiūt literatorem
et diligūt uigilatorē? et s̄m augu. fauent febri. et me
dicam persequūt. **R**ecte de illis dicitur ibidē ecā. 19.
Sagitta infixā femori canis: sic uerbū ī corde stulti.
Quā hie etiā domino ihesu odibilis hec ipaciā in ele
ctis suis. satis patet ex sua doctrina et exēplis. **S**e
pius ei legitur tacuisse: et bonū pro malo reddisse. ad
nostrā informacionē. **Q**uā ergo tale exēplū ī nobis
fructū non inuenit: non leuis est culpa. **R**epiuntur
etiā quedam uisiones sanctorū. narrantes de gra
uissimis penis purgatorij pro tali impaciēciā qui
busdam inflicis: uidelicet q̄ ad reuerēciā dominice
passionis nō studueūt mansuete turbulētis homi
bus respondere: q̄n̄ dominū suū tot opprobria tot cō
uicia. tot maledictiones. tot blasphemias nō pro se.
sed p̄ cūctis electis nouerant equanimis sustinuisse.

De illa vero correptione q̄ inter familiares aicos non
nūq̄ frequētat̄. q̄n̄ sc̄z sibi mutuo indicāt vel p̄mit-
tūt. vt quidq̄ vident vel audiūt emendacōe dignū.
cōfidenter aperte vel secrete pronūciant donec effica-
citer correctū perspexerint. nichil regularit̄ dicendū
restat. nisi q̄ stante obligacione tali vel pacto sine
mutua cōfidecia. sibi inuicē debitores sunt: absq̄ sol-
licitudine illa multiplici supradicta. Quia abundan-
cia dilectionis q̄ perfectā amicitia constituit. omnia
illa supplet. q̄ alias omittēda non essent. Verū non
nulli crebro leguntur eam inchoasse. sed paucissimi
cōtinuasse. Racio dicta est: quia istud est vnū de pre-
cipuis exercitijs p̄fectorū. ad quod pauci sufficiūt.
Vnde et ob hoc p̄iigit aliquū. quod dicit̄ p̄bior̄. 21.
Ferrū ferro acuitur. et homo exacuēt faciē aīci sui.
Cautē igitur vbiq̄ p̄cedendū est.

De illo mō correctōis. q̄ fit ī visitaōib⁹ mōstrial̄.
Oportune videtur hic parum annotandū. de illis
visitaōibus q̄ fiunt in monasterijs preteritu faci-
lioris emendacionis fratrum. presuppositis illis q̄ in
regulis patrum habentur. Sunt ei plures q̄ min⁹
bene se in talibus habent. agitatē eos passione pra-
ui desiderij sub specie boni. nec corripī volunt. eo q̄
se s̄m regulas patrum procedere arbitrātur. Sed
heu virtus eorū in viciū cito prolabitur. cum plane
ostenditur. q̄ parum aut peius nichil de fraternā
caritate habeant: sicut multam notabiliūter ostendit

ostendit venerandus dominus magister bernardus
de re pda. in quodam scripto. cum annotatione cer-
torum articulorū. amputaciū friuolū processū ipso
rū sic dicens.

Est quedam correctio q̄ est actus iusticie. p̄ quā
intenditur bonum cōmune. quod non solum per ad-
monicionem fratris. sed interdū eciā per punicio-
nē procuratur. vt alij a peccato timentes desistant.
Et talis correctio pertinet ad solos prelatos. q̄ non
solum habent admonere. sed eciā corrigē puniēdo.
Et in hac correctione iudiciali tres persone cōcurrūt.
scilicet iudex. reus. accusator. seu denunciator. cui in
ambit aliquociēs testes producere. **E**t ex cuiuslibet
partis culpa contingit fieri peruersum et iniquū iu-
diciū. **E**t quo oriuntur iniusta damna. odia. oblo-
quia. detractiones. rancores. suspiciones. et multa
mala. q̄ licet vbiq; sint pernicioſa. tamen sunt pre-
cipue nociua in monasterijs et cōuentibus religioſo-
rum. et spiritualium personarū. quas oportet cōhabi-
tare. et conuenit quiete et pacifice viuere. atq; ora-
cionib⁹ et alijs diuinis intendere et vacare. et eaz
defectus ex humana fragilitate prouementes. pie et
fraternally emendare. **Q**uarum tranquillitas pa-
cis aliquociens perturbatur in uisitacionibus ordi-
narijs. ex calumnia malicioſa accusancium seu denū-
ciancium. ex eo qd calūnioſe accusantes. vel denūciā-
tes reddūtur audacioſes ex hoc qd putāt huiusmōdi

accusatiões vel denunciatiões debere teneri sub se-
creto quasi confessiones: et personas ex huiusmōi
accusacionibus vel denūciacionibus per visitatores
proclamatās debere humiliter sine cōtradictione fa-
teri se culpabiles. petere remiam. et subire penitēciā:
eciam si non sint culpabiles. Sic quandoq; dudum
emendata renouātur. subiciuntur qñq; defectus fa-
cilitate corrigibiles. aut frater nā admōitiōe. aut ca-
pitulari disciplina per p̄p̄riū prelatum in conuentu.
et reseruātur ad futuram ordinatiā visitacionem:
vt tunc maior confusio et verecūdia iferatur fratri:
in cuius corde medio tēpore peccatū permittitur pu-
trescere. cōtra preceptum euangelicū caritatis. Et
itaq; talia audacium calumniatorū cornua non suc-
crescant. sed reprimantur: notentur infra scripta.
Primo. q̄ i iudicio humano nemo debet cōdemnari
aut puniri nisi auditis. sponte cōfessus peccatū. vel
de eo legitime per testes cōuictus. **Secūdo.** q̄ melius
ē decē nocētes impunitos dimittere. q̄ vniū innocentem
condēnare aut punire. **Tercio.** q̄ peccatum semel cor-
rectū vel emendatum et eciam post non iteratum: nō
debet denuo puniri. **Quarto** si quis dicat vni vel plu-
ribus aliquā in occulto. vt cōsequenter dicantur in
aperto. pro vt in denūciacionibus visitacionum fit:
sic et tali aīo dicta vel proclamata nō debent r̄putari
secreta. sed publica et manifesta: s̄m dictū augustini
exponentis illud euangelij vbi saluator dixit. ego

116

palā locutus sum et in occulto locutus sum nichil: non
obstāte q̄ aliquociēs edisserat discipulis p̄bolas in
p̄uato. Nā hoc nō fecit vt tacerēt: s̄ vt manifestarēt
omnibus. Et quo sequitur: q̄ accusatores vel denū
ciatores et eorū dicta in visitacionibus non tenendi
sunt in secreto: sed publicandi. si denūciatus negat
crimē impositū: et ponēdi ad penam talionis accusā
tes seu denūciantes. si non possunt probare. Quinto.
q̄ omne mendaciū est peccatum: et verba sunt intel
ligenda s̄m p̄munē intellectū audienciū. Et si inno
cens p̄clamatus in visitacione super aliquo delicto
dicat humiliter. Est culpa mea. subeundo īmeritam
penitenciam: iam audientes intelligunt eū esse reū
in tali culpa. quod non est verū: et ob hoc non faten
dum. Sexto. q̄ pacis fundamētū est iusticia: ita q̄
sine ea pax subsistere non potest. Unde aug⁹ dicit.
Tolle iusticiam: et quid sunt regna nisi latrocinia.
Septimo. q̄ licet iniuriatus debet dimittere rancorē
iniuriātī: tamen damnū illatū potest repetere. Potest
eciā dimittere vel remittē: si hoc non sit nocumētū
alteri. et expediat iniuriāntī. Supra notatis ita q̄
diligenter inspectis. saluo semper saniori iudicio: in
materia visitacionis ordinariē sic videtur esse pro
cedendū. Peracto scrutinio. in correctōe capitulari.
Si persona denūciata et p̄clamata fateatur se esse reū.
peccat humiliter veniam. subeundo penitenciam: p̄ vi
sitatores iungēdā. iuxta q̄litate et quātitatē delicti.

Si vero nō fateatur. sed negat se esse ream in ppo-
sito delicto. proclametur psona denunciatrix. q̄ si de-
ficiat in probacione. luat penam talionis. Si per-
sona proclamata fateatur se fuisse ream et egisse pe-
nitēciam. proclametur persona denunciatrix. q̄ si non
potest probare oppositum. sustineat penā talionis.
Si vero persona proclamata de aliquo crimine fa-
teatur se esse ream. sed non se esse amonitā. nec fra-
ternaliter nec capitulariter in cōuentu. proclametur
persona denunciatrix. q̄ si non potest probare opposi-
tū luat penam talionis. eo q̄ pretermisit debite co-
rectionis ordinē. et nichilomin⁹ eiam rea puniatur.
Hec omnia idē venerād⁹ dñs et magister bernardus
de reyda. sacre theologie professor.

Pro ulteriori declaracōe h⁹ materie q̄ntū p nunc
sufficit ē notandū fm vlticū libro. A. tractatu tercio.
ca. 17. sūme sue. q̄ accusacō ē alicui⁹ de crimine delatō
ad penā canonicā vel legalē. Scūs thomas in scda 2°
q. 68. ponit differēciam int̄ denunciacōez ⁊ accusacōez.
q̄ in denunciacōe attēditur emēdacio fr̄is. In accusa-
cione autē attēditur puniō criminis. Extēso tñ noie
fm vlticū. p̄ter q̄nq; accusatores vocātur et tā illi
q̄ accusāt aliū de crimine ad penā. q̄ eiam illi qui
denūciant crimē ad penitēciā. Et nota q̄ h̄ ē diuersi-
tas inter doctores iuris et theo. de h̄o termino denū-
ciacō. et eciā theologi diūsimode ipm accipiūt. h̄ in
sentēcia bñ p̄cordāt. Et h̄o oz diligēter locū aduertit.

alioquin tuolucomb⁹ secediaz agitatur. nescit q se ver
tat a edeat. du iste sic a le sic loqr. **Dicit g^o vltic⁹.** q
duplex e denucia^o. qda canoica: qda euangelica. **Ca**
noica e de pao pmitte do: a ad illa qlibet admittit:
a sufficit qliscuqz noticia: nec obstitit ppria turpitu
do denuciatis: nec pp iurametu scm ad no denucia
du omitteda e. **Euangelica e de pao pmissio: de q dicit.**
dic ecclie: **scilicet** serie illa correpcois fraetne. **Et huic iu**
riste addit iudiciali: in q denuciatoes debet assiste
hys q denuciat: a si no pbauerit illud qd denuciant.
punietur. **S**ans thomas aute dicit. q denuciator no
obligat se ad pbadu. vn nec punit si pbare nequi
uerit: a ppter hoc i denuciacoie no est necessaria scrip
tura. h sufficit si aliqs verbo denunciet ecclie: q ex
officio suo procedet ad fas emendacionem. a c. **Si**
plura collige voluero. mateia ista citi⁹ obscurior fiet
q clarior. ppter causam ia dicta. **R**epperi naqz sex do
ctores solenes: tres antiquos. et tres scolasticos de
nouis. q omnes diuersimode hic locutur. exponen
do euangelium. **S**i peccauerit et cetera. **I**tem dicit ec
clie a c. cum alijs scripturis ad hoc deseruentib⁹.
Ob hoc ut puto data e occasio iuristis statuendi cer
tos modos denuciandi vel accusandi pseuerates i pecca
tis. **E**t iteru e labor no modicus apud eos sup hoc ne
gocio: de q nichil ad pns. **P**ro pordia aute sa tho^e
a vltic⁹ dicendu fiat satis pz q. s. thomas more theo
logico vix paru se itromittit de materijs iuridicis.

sed remittit ad iurisperitos: vt ubi ipse definit. illic
ipfi incipiant. Et ergo in locis p̄allegatis t̄n̄modo
loq̄tur de denunciaōe euāgelica. **U**lticus autē p̄pius
accedens. distinctionē iuridicā adducit: vt iā dictū
est. **P**lanius autē ista declarare propter tardiores.
et in hys min⁹ exercitatos. nō erit in vtile. **U**n̄ scien-
dū. q̄ **J**oh̄ mōchi in ca. 1. de religio sis d̄m̄b⁹ lib. 6.
6. notabilē istam materiā p̄sequitur: et dicit q̄ q̄dru-
plex ē denūciatio: q̄ quedam est euangelica. q̄dam
iudicialis. quedā canonica. quedam regularis. **D**i-
missis iudiciali et canonica: de alijs duab⁹ hic loq̄n-
dum est. **U**n̄ dicit. q̄ ad euāgelicā q̄libet admittitur:
et potest fieri aulibet in crimine p̄seueranti: quia nō
refert. quis denunciēt. dūmodo anima saluetur. **E**st
enim effectus istius denūciationis: vt peccator agat
penitentiam. **R**egularis autē denunciaō est illa cla-
matio q̄ in capitulis fit: et debet fieri potius s̄m̄ obser-
uancias regulares et diuersas institutiones. q̄ s̄m̄
iuris subtilitatem: et de plano expeditur: nec in ea
appellatio admittitur. **Q**uomodo autē persone reli-
giose in ista denunciaōe se habere debent. et quē ad
modū obligati sūt: ex r̄gulis ip̄oz satis p̄z. **E**t pluri-
mū p̄sulit eis dē. ne se extēdāt vltra metas simplices
earū dē r̄gularū: q̄ in monasterijs b̄n̄ institutis ra-
ro p̄gigit talis cas⁹. q̄ aliq̄s necesse h̄z se ingerere p̄
alijs ad accusādū v̄l denūciādū iudicialit̄: exponēdo
v̄z se ad subeūdū penā taliois si i p̄baōe defecerit.

Cuius ratio est: quia cōter in visitationibus denū-
ciatur leuia. et p̄munita: q̄ non ledunt famam. In qui-
bus etiam non admittitur inscriptio ad p̄nam tali-
onis. Si tamen aliquod graue crimen occurret: et
hoc etiam non debet prop̄m̄si publicum esset
et notum illis coram quibus accusacio recitari de-
bet: et ergo omnes seorsum tam q̄ testes seruata de-
bita forma iuris possunt illud tam q̄ publicum visita-
tionibus dicere: et sic nō esset opus q̄ vn⁹ singularit̄
se ingereret q̄h̄ p̄re ceteris zelum dei haberet: quod
vtriq̄ esset signū superbie et rancoris. Clamorosa eī
infamacio supplet locum accusatoris. Dicitur nota-
ter seruata debita forma iuris: quia oportet testes
conuenire ad minus duos in vno facto: quo ad per-
sonam locum et temp⁹. et cetera. Nec sufficit in foro
contencioso: si quilibet seorsum deponat quod sibi so-
li cōstat. Verbi gracia. Si tres aut quatuor aut plu-
res dicant. q̄ quilibet per se nullo alio presente hoc
aut illud crimen ab aliquo fratre commissum vide-
runt: non est sufficiens testimonium etiam si cencies
illud factum sit: quia semper reus obicere potest si
malignari voluerit. q̄ ad quodlibet factū non est
nisi vn⁹ testis p̄duct⁹. et p̄ cōsequens nō sit puniendus.
Ecce cautela notabilis: et difficultas nō pua. Quam-
uis eī accusacio siue denūcia cō huiusmōi iudicialis q̄
viri accusacionis h̄ sit actus magne virtutis sc̄z iu-
sticie. et valde meritorius si debite fiat: tamen est ita

difficilie practicable. q̄ vif p̄fecti viri possūt se in
nes seruare in exercitio eius: vñ et ob hoc s̄m iura
plures repelluntur ab ea: nec admittuntur ad accusā
dū vel denūciandū: nisi forte p̄p̄riā aut suoz iniuriā
prosequantur. Oportet eī in actib⁹ virtutū prudenter
obseruare omnes circūstancias: ad bonitatē actū
eorundē requisitas. Et primo. finē. q̄ in isto actu po
nitur fratris emendatio: 2° medium ad finem. q̄ est
accusatio vel denūciatio aut p̄clamatio supradicta:
et diligenter aduertere. an verisimilit̄ p̄ hac vice
talis finis p̄ tale mediū sit attingibilis. Alioqn̄. per
aliū modū saluti s̄as ē succurrendū. Debet ergo s̄m
doctorē p̄clamas seu denūcians p̄cedē prudētē. et ī
suo t̄p̄e: quando sc̄z nō est alia via p̄ tūc melior repi
bilis: et caritatiue p̄ponere cū oī mansuetudine et
benigna suppositōe infirmitatis seu defectū illius
quē p̄clamat. in spiritu lenitatis et cū cōpassione et
dilcōe fraterna: nō ex amaritudine cordis nec cum in
dignacione quadā vindicatiua. Debet etiā modeste
et graciosē se habē ī modo p̄clamādi. cū q̄dam affa
tu dulci. a alijs signis beniuolēcie: vt p̄ venustissimos
mores astantes edificent. et ip̄z quoq; p̄clamatū nō
solum non perturbet sed vinculis sincere dilectionis
ad se et ad salubrem penitēciam quasi violenter
pertrahat: s̄m q̄ scriptum in canticis legimus. tra
he me post te: quia fortis est vt mors dilcō. Alioqn̄ si
q̄ absit ī huiusmōi actu p̄clamaōis aliqd̄ distorā

huc in voce huc in signis apparuerit. pauldubio ipſi
pclamati magnū piculū accēſcit. tū qz op⁹ ſup⁹ viceſ
pſuphe. tū qz ipſū pclamatū in peius p ſuā turbatio
nē coruē fecit. tū ecia qz puſillos ſcādaliſauit. et
ipoz iuſticiā quā honoraē ppoſuit. pceptū expoſuit.
dū ſe ipſi⁹ miniſtrū inſufficiētē oñt. Examinet ecia
ſe denūciās an talis ſit int⁹ in corde qualē ſe foris p
nūciat ore. qz reuera vt iā dcm̄ ē. magna prudētia.
cōſtancia. et perfectio ad iſta neceſſario requiritur.

Obiectio ſimpliciu contra predicta.

Poſſet h̄ aliq̄s ſimplex frat̄ dicē. Si tāta requiritur
perfectio in iſtis actib⁹ debite fiēdis. et ſi tāta pericula
euēniūt hijs q̄ idebite pcedūt. q̄ videt qz nōs incaute
faciūt p̄es p̄cipiēdo ḡnalic̄ oib⁹ ſub magnis p̄is vt
de hijs ſe inuomitāt. eo qz veriſim̄ p̄es ſint ipſecti
in p̄gregacōib⁹. a p̄ ſe q̄ns ad huiuſmōi min⁹ apti.
Sequet̄ ecia qz nō eēt p̄ſultū eligionē itraē. vbi talia
p̄cepta fierēt ſub ip̄recacōe d̄ni iudicij. q̄ facultatē ex
cederēt ſiās adhuc ipſecti. ſi eſpōho. Dicēdū qz de hac
materia legi p̄es tractat⁹ doctoz. ⁊ aliq̄s vna vo
ce p̄ſului. q̄ oēs ad hoc tēdūt. vt iprouidā aioſitatē
quorūdā mitigēt. ⁊ nichilo in⁹ rectā viā tā ſimplici
b⁹ q̄ trātis oñdāt. Et q̄dē primū diffiāli⁹. Sūt ei aliq̄
ſimplices hitu et ſermōe. ſi corde et igenio valde mlti
plices et p̄lepi. Hijs ſi cū abſceſſu t̄ccis d̄ni auda
cia accreuerit. null⁹ ſmo ſufficet. eo qz oīa trahant
ad maximē machia cōnū ſuar. Et q̄ illos t̄linq̄m?

No. 107

donec proprijs laqueis capiuntur. Sūt alij simplices
id ē sine plica malicie: pax docti: q̄ pro talento bone
voluntatis quod acceperūt. pacifice ambulare cupi
ūt et sine offensa ad oēs. Hys ne nimīū scrupulis
inquetur. liberaliter coīco in p̄pi caritate: qđ gratian
ter a maiorib⁹ accepi. Scire ergo debent in primis:
qđ absq; oī dubio. sicut dicit beatus greg⁹ in p̄mo mō
et scūs thomas in scđa 2^e. q. 186: status religiosus
securior est q̄ stat⁹ secularis vite. Nam ille cōpatur
portui trāquillo: iste autē mari fluctuanti. Ex quo se
quitur: qđ nichil precipitur in rēgulis patrū qđ cedat
in detrimētū vel piculū alicui⁹. si bene intelligatur.
Istud autē preceptū de quo nūc loq̄mur. licet formi
dabiliter sonet p̄pter negligētes: tū simplices hoīes
bone volūtatis terrē non debet. q̄ si sine piculo illud
euadere neq̄ant: tū verissime p̄ āgelos sibi cātaum
sciāt. pax in terra hoībus bone volūtatis. Qđ si hoc
in p̄uersacōe seculari: q̄nto magis i cōuersacione mo
nastica. Sūt p̄terea due vie in denūciacōe regulari
attēdende. Prima ē p̄ simplicē exausacionē: a illa hz
locū in mere simplicib⁹ et idiotis. q̄ nullum ingenij
acumē habent aut industriā discernēdi mundū ab i
mūdo: sed velut aiāles more cecorū ad manū trahū
tur. Aut si aliquid intelligūt: hoc tamē proferre in
hys materijs sine detrimēto p̄p̄iarū p̄sāaz nō suffi
ciūt. p̄pter varias causas ac. Et hij omnes non obli
gātur p̄ceptis huiusmōi p̄pter causas supi⁹ tractas:
sed possunt

sed possunt humiliter se excusare et rogare ut habeantur
supportati de hijs q̄ suam facultate excedunt. Quod
etiam discreti patres libenter facere solent: sicut tenentur.
Alia via est p̄ veridica denūciatione eoz q̄ ad re-
pertinet. ai p̄testacione certa: sicut inferi⁹ declarabi-
tur. Et ista habet locū tam quo ad simplices cōter-
ditos. q̄ aliquale habēt noticiā veritatis. q̄ q̄ ad
lectos: et obligat vnūquēqz iuxta gr̄ciā sibi diuinit⁹
datā. aut scām hūanē acq̄sitā. aut industriā natū-
liter inhitā. Oia enim hec. p̄ cōi bono religionis. et sa-
lute p̄rimi cōseruanda seruiē debēt. Ut autem pla-
nissime ista absolua⁹. p̄nēda ē praxis ipsa de ver-
bo ad verbū. sicut edocui sum⁹ a venerabilib⁹ et timo-
ratis p̄ribus p̄ securitate simpliciū. Mādato iuxta
morē lecto. si frater aliquid dicē voluerit visitatori-
bus ad se. p̄ scrutineo faciēdo remētib⁹ diuino auxi-
lio inuocato. sic incipē potest. Nallē venerādi p̄res
p̄p̄is peccatis emendādis insistē. q̄ de alienis
cradare? h̄ p̄pter p̄iculū p̄cepti et serenacionē cōscie
mee. aliqua vobis denūciare p̄p̄ellor: q̄ veridica rela-
cione audiui. ā oculis p̄p̄is ipse met vidi. et cetera.
Quoniā sic et sic. hoc aut illud ē omissū vel factum
cōtra regulam nostrā. aut p̄positū religionis h̄? ac-
nominādo culpam vel peccatū illud. Satis etiā m̄
cōsci⁹ sū nullam sup hoc correptionē. aut emēdacionē
subsecutā: h̄ quare nescio. Placeat igitur vobis
si visū fuerit plen⁹ de hoc tacto noīe meo inq̄rere.

f +

et qđ iustū fuerit exedictōi demādaē. **S**imautē. sit
pro nō dictō: nec quidqđ desidero amplius publicari
nisi s̄m dictamē exptōz: neqz me inscribē volo aut
quēqđ super hoc p̄clamare: s̄ hoc si necesse fuerit. p̄
fectiorib⁹ ⁊ doctiorib⁹ relinq̄. ⁊ me supportatū haberi
exopto: qm̄ simplicitati et paci mee oīo hoc discōue-
nire sentio. **S**i etiā aliter me in hac denūciatōe ha-
bui qđ debui: vtrē p̄uidēcie supplē dignent̄. **Q**ui
sic aut cōsili modo p̄cedit. qđ vtiqz faciliū ē: nō so-
lū nō peccat s̄ etiā plurimū p̄mētur. ⁊ bñ secur⁹ erit.
Qui autē ad iudicialē denūciatōez siue accusatōnē
p̄cedē solēnit̄ et audacter cōtēdit. ip̄e sibi. p̄uū labo-
rinū p̄parat: nisi valde industri⁹ et p̄fūs fuerit. iu-
staqz necessitate p̄puls⁹. **S**i vero doctior fuerit denū-
ciās aut magis expt⁹. p̄t reddē racōez dictōz suoz
et vltim⁹ p̄hiliari p̄ vt res postulat: s̄p̄ tū se submit-
tēdo iudicō discretioi alioz: qz negociū suau⁹ vadit.
et secur⁹ ad optatū tēdit finē. **B**reuis g⁹ colligenda
dicam⁹: qđ q̄tuor debet adūtere denūciās. **P**mo. vt sit
fiorat⁹ nō loquax: qz reuera faciliē h̄ ab improvido
homine graue peccatum potest oriri. **S**cdō. vt sit veri-
dici⁹: non p̄cedēdo ex suspiciōne vel opiniōne. sed
ex euidentia facti. et cetera. **T**ercio. vt sit caritati⁹.
nō p̄cedēdo ex racōe vel v̄indcā à displicēcia. sed ex
sincera dilcōe. **Q**uarto. vt h̄ūilib⁹ ⁊ disciplinat⁹. nō du-
rus à idigbūd⁹: s̄ h̄ūilib⁹ cōfeciēs ac s̄p̄ magis pat⁹
audiē qđ audiū: aliozūqz iudicō se p̄mpte submittes

20
Dicit ei vltic⁹ vbi sup. qd si quis deliberato a^o accu-
set aliquē de crimine. vel de eo qd infamiam ha-
bet sibi annexam ppter vindictam. scz vt eū ifamet vel
aliter puniri faciat? peccat mortaliē. eciam si verū
ē qd accusat siue denūciat: qz affectū primo malū
p se. i. ppter malū. necessario ex odio venit. Si autē
ex incōsulto seruoze ire hoc faciat. vel si sit leuis cul-
pa ad quā nec infamia nec pena alicui⁹ q̄uitatis se-
q̄ur: reiale p̄cām ē. Finis eī pene. accusatorū ē corre-
ctō: a terror alioz ne filia p̄mittāt. Et ei aug⁹ dicit.
Siue plectē do siue ignoscē do h^o solū bñ agit. vt vi-
ta hoīm corrigat. et i h^o p̄sistit tenuolēcia caritatis.

Qualit̄ visitatoēs i actu visitatōis se hēre debēt.

De q̄busdā cautelis valde notabilib⁹. q̄ i r̄gulis
patrū p̄ma fronte nō occurūt. sicut a venerabilib⁹
p̄ribus accepi. et in dictis ipsoz legi. aliq̄ pauca hic
annotare studui pro qualicūqz directione visitato-
rū: si tñ hijs indigeāt. aut gratū extiterit. In p̄mis
aduertere conuenit. qz venustas totius actus hui⁹
solēnis. ex eoz p̄uidentia precipue dependet: et ob
hoc circūspete procedere debent: ne bonū pacis et re-
ligiōis qd p̄mouēdū et augēdū suscepāt. p eoz idis-
cretōez et negligēciā diminuāt aut p̄ic⁹ destituantur.
Pec dubiū qn iuxta sententiā senece. sicut magna
verēdicia ē medico si plā ad cimitēiū trāsmittat fu-
nera: sic iudici aut p̄icipi. si ad patibulū aut aliam
penaz trāsmittat corpora viua. In hoc ei vt idē dicit.

f 2

negligētia et seuidia p̄cipis dephēditur fil et ipro
uidēcia q̄n̄ subiectos a lit̄ admistraē nescit. **Q** si hoc
ita apud sclares p̄cipēs cōfusiū iudicat̄ q̄ntoma
gis apud sp̄iales p̄rēs ignominiosū decernit̄ si ho
mines bone volūtatis a p̄ter ī paucis defūosos sua
temeritate apli? turbaueāt? **H**uc accedit v̄bū cuius
dā simplices seiozi? q̄d q̄busdā visitatorib⁹ min⁹ ad
huc peria? r̄ndit. **C**ya q̄d iā fecistis? q̄d nūc ē? **Q**m̄q̄
de melioze pacē habuim⁹ an̄ aduētū v̄m q̄ modo?
iā actu p̄pleto? q̄ si. d. **E**t labore a exp̄sas p̄didistis?
a nichil boni apud nos pepistis? q̄n̄mo peiores nos
reddidistis? filq; res turbacior de maib⁹ v̄is euola
uit. **D**cm̄ ē hoc notabile et a valentib⁹ viris eo am
pli⁹ approbatū q̄ id hō sine felle. nō tñ sine rutv̄e illo
rū h̄rei? loq̄bat̄. **I**ta dū vult fortit̄ facē a sine cōsilio
exiē ī plū? finē iueiet luctuosū. **D**ecor̄ igit̄ visitaōis
ab ip̄is visitatorib⁹ max̄ie dep̄det? a turpitudine eius
dē si q̄n̄ accidit ip̄is p̄ oib⁹ ip̄utatur. **E**t h̄o de p̄mo sa
tis dictū. **E**t igit̄ ip̄i visitatores suū hōrē a salutē p̄
curēt fil et alioz. q̄druplex officū ī isto actu exercē
h̄nt? q̄ debet se s̄b⁹ exhibē. vt p̄rēs. vt aicos. vt ad
uocatos. vt iudices. **I**n p̄o sollicitos? ī 2o tenuolos?
ī 3o prudētes? ī 4o strēnuos. se monstrare debent.
Pena q̄ppe autoritas siue sollicitudo si nō fuerit dul
cedie allocuōis tenuole p̄fusa. citius amarescit? a
ip̄a aica tenuolēcia si ignauos prudēt nō erudiat.
strēnuēq; aulos corripiat. citi⁹ ī p̄tēptū dilabit̄. **H**ec
oia b̄tis greḡ. in pasto. a alijs locis. pleni⁹ p̄seq̄t ad

longū. **S** q̄ntū nūc sufficit. ē dicendū practice. sicut a
plūb⁹ exptis audiui. q̄ p̄ter in visitacōib⁹ ubi dat
audiēcia debita tā sapiētib⁹ q̄ in hpiētib⁹. illi apli⁹
frēs accusaē solēt. q̄ min⁹ de v̄tute p̄cipiant. Nā s̄m
bt̄m ter. sup cātica. valde rara virt⁹ ē. scilicet v̄tuti
nō inuidē. ser. 29. Quis ei sic p̄fici. vt dū se p̄ alijs
defectuōsū repperit. nichilo in⁹ de alieno p̄fectu gau
dēs. ab illis in v̄tute gratulet se supatū. Nā valde
hoc. s̄ indignacō nō rara. Que utiqz iuidia ex p̄prio
defectu oritur. et p̄ter cōtra illos vadit. q̄ prudentia
et fortitudie alijs p̄eminēt. Hec enim due virtutes
maxie sūt honorabiles. licet q̄nqz min⁹ amabiles.
aut suaves. Nō dūt igitur aiāles sp̄uāles. et ip̄a sua
amari tudie cotidie tatescūt. suspirātes anxie si hora
appropiet. q̄ diu p̄cepta venena sub sp̄e v̄tutis diffu
dāt. Graue ē ei impietatis plūbū. et possessore suū acer
be cruciat. meliusculeqz h̄re aīm⁹ se putat. si reuelat
ex p̄te p̄ cupitā vindicacōez p̄mittat. Inualescūt g⁹
exhilarātes facies suas. q̄ vit hora ip̄oz. et q̄dquid
poterūt euomūt. et in ip̄a sua denūciacōe quā blande
inchoarūt. nō nūq̄ vsqz ad aptā p̄umeliā p̄hiliunt.
q̄ si p̄ns sit quē fuscaē nitūt. Sequitur ira ḡuis. idig
nacō dura. et motō vehemēs. ac signa passiois solite
q̄ si p̄ v̄tūitate feruescūt. Rident ad h̄ si nō apud
meipz. cotidie misteriu stolidi feruoris expirer. q̄ dū
fons erupit. nō modicā m̄ v̄cūdiaz generat et p̄tau
dinē. Sed h̄ magis miror. quō bōe volūtatiz hoīes

ociēs p̄sternit: et tūitē et iterū p̄ clarā sue v̄sa
mie de p̄hensāq; stoliditatē. rediē nō cessat. et viros
eciā magne lēature et expiēcie. in p̄stīnā foueā p̄gu
state nimitati. Stōlida q̄dā subtilitate tā subito p̄ci
pitaē poterit. Tēdet ultra p̄se q̄ vilitatē istā. q̄ eciā
vltro q̄ ḡtū ē seipaz p̄palaē solet. Exiuit ob hoc p̄
ābiū notabile: viz mltos nos h̄rē accusatōēs. et pau
cos. **H**° ē dicē. Paucos n̄s eē q̄ debite sciāt accusāē: et
nichilo in p̄ples de ea se itromittē solē. Et h̄ p̄m^o la
borinc^o v̄sitatoz orit^o: vt sc; de p̄hēdāt caute. q̄ spū
vnus q̄s agatur. q̄ fratru errata denūciāē p̄sumit.
Et tm̄ de sc̄do satis dictū. **T**ercio v̄sitatoēs adūtere
h̄nt illā regulā famosissimā: q̄ virt^o de circa difficilia.
et sp̄ in medio cōsistit: et extrema viciosa sūt. Ex quo
seq̄tur: q̄ q̄nto denūciās ē vehemēciōz. tāto ē mag^o
suspectus habēd^o. q̄si a spū p̄hily alien^o. Et q̄d ob
iciūt de mādato sibi f̄o: dicēdū q̄ regule patz a spū
f̄o principaliter edite. nō solū p̄cipiūt rē fieri. h̄ eciā
debite fieri: sicut exēplificat de celebracione missaz.
vbi nō m̄ior p̄mo maior sollicitudo occurrit de h̄o vt
digne celebret. q̄ vt simplr celebret: et sic de alijs. **N**ū
ad p̄pōitū n̄m. sp̄ huiusmōi cāe q̄ cōiter inter hoies
bōe volūtatis v̄tilai solēt. ad m̄iōzē p̄tē sūt iter p̄
tāde: p̄m q̄ aug^o dicit: meli^o eē vt i futuro iudicō ar
guamur de nimia m̄ia. q̄ de nimia seueritate. **H**uic
alludit eciā s̄mā oracij dicētis: q̄ optim^o ē q̄ m̄iōs
vrgēt. **S**icut et alie sc̄tēcie paganoz p̄cordāt p̄lime

Verecū dū igit̄ sit religioso a gētiliū p̄bitate deuinci-
q̄ ad angelicā pietatē adipiscēdā cotidie debet p̄fici-
sci. **¶** Si aliquis ita sit versipellis . vt oēs obseruet .
ac sub ouina pelle dissilata ira . crudelem aim celet .
aliosq; velut anguilla sua lubricitate maculaē p̄ten-
dat . oīo nō est audiend⁹ . q̄ huiusmodi tēptacio in
hoīe bone volūtatis . vt vlc̄ d̄ dicit . locū habere non
potest . Anguilla enim a nullo teneri potest . et tamen
omnes alios pisces peruadit . Sic quidā se tali ami-
mo quasi mundos custodiūt . vt alios efficacius ma-
culare possint . vnde et ob hoc oīo indigni sūt ad actū
istum . Detent igitur visitatores iuxta apostolicam
sentenciā huiusmodi radicem penitus amarā extir-
pare . nec in medium producere . ne p̄ eam inq̄nētur
multi . Et iuxta sentenciā sapientis . susurrone sub
tracto iurgia conq̄sūt . **H**eu hic nōnulli defecerunt
ignorantes officiū suū . tales amph⁹ amantes quasi
zelosos et iuuantes partem eorum . et plurima ma-
la secuta fuerūt . Hoc siquidē aspicio quis finis sub
seq̄tur . et adhuc nullū bonū in hys practicis reperi-
¶ Quarto visitatores iuuare habent fratres . et eos
quos bone volūtatis eē p̄sp̄ exēūt dirigere . ne forte
passio erumpens totā ipsam denūciacionē viciosaz
reddat . **¶** Nā sicut aduocati ex more simpliciuū causā
suscipē solēt . et eas ad stilū iuridicū ordiāre . āputa-
tis t̄mis p̄iculos et locucionib⁹ grossis . q̄ ad rē nō
p̄tinēt . sic p̄rēs etiā in isto actu p̄cedē suo mō debēt .

f *

presertim cum plures sint in religionibus rudibus non intelligentes proprias voces nec debitas viciorum sive virtutum circumstantias. Nonnumquam ei quod laudare deberet audacter reprehendunt et quod prius est per vocabula distorta mortale culpam includunt. oīo indisciplinate exprimunt licet forte ex animo non ita notent. **Ubi gratia.** Si quod hereticum zelum fraternali correptionis viderint ob increpationem sibi factam dum misis impaciēter audiunt iudicant illum rixosum aut turbatorem pacis fore. **Si tractantur et maturum conspexerint.** statim quod non ipsis ad omnia complacet iudicant peccatorem fratrum. **Si letum et iocundum viderint.** ilico quasi dissolutum et leue aspernatur. **Et de hijs sibi nullus est finis.** Adverte ergo debet discreti presertim iestas et benigne corripere et si quod veritatis habent ac relatione dignum ad urbanum stilum aptare nec statim indigestum spiritum in facies venabiliū prem pice. precipue si presbiterij honore fungantur quasi sacrorum collegio fides existat. Quia reuera non modice probosum ipsis citationibus hoc foret nisi talia esset crimina que nulla tergum facie esset palpanda. **Unde dicit Leo papa.** a hetur in decretis. **dis. xi. l. i.** nonnumquam accidat que in sacerdotibus sunt et prehereda. **pl. 9. t. i.** erga corripere debet agat benignitas que severitas. **pl. 9. c. i.** hortatio que amonitio. **pl. 9. c. i.** caritas que pietas. **Sed** ab hijs que querunt que sua sunt non que ihesu christi facile ab hac lege disceditur et dum dominari magis quam consule subditis placet honor inflat superbia et quod punitum est ad concordiam tendit ad noxam. **Itē ibidē.** Qui gradus iam

ecclāsticos meruerūt. i. p̄biteri. abbates siue leuiter
q̄ exceptis grauiorib⁹ et mōrib⁹ culpīs aliq̄ cōmisse
rūt. nullis debēt v̄terib⁹ subiacē. Non ei dignū est
vt passim vnusq̄sq; p̄lat⁹ honorabiliora mēbra sua
p̄ vt voluerit a ei placuerit v̄terib⁹ subiciat a doloꝝ
ne dū incaute subdita p̄ciat mēbra. ip̄e quoq; de
bitā sibi subditoꝝ reuerēciā subtrahat. Teuif enim
castigat⁹ reuerēciā exhibet castigat⁹ a spitatis autē
nimie increpacio. nec cōtricionē recipit nec salutem.
Hec ibi. Oia ergo illa vocabula q̄ mortifera icludūt
culpā. in visitacionib⁹ sunt subiacēda. viz p̄uersus.
ptumax. sedicios⁹. p̄teru⁹. p̄uēlios⁹. supb⁹. incorigi
bilis. scādalos⁹. odiosus. cū ceteris s̄ilib⁹. a per alia
mn⁹ culpabilia q̄ fame nō derogāt cirāloquenda.
Si tñ aliud necessitas exposcēt p̄p̄ magnitudinez
p̄cātūc nō eēt omittēda forma correp̄cōis fratne. de
q̄ sup̄. Et tñ de x̄. Quito. visitatores ī ḡuiozib⁹ cri
mib⁹ mltū prudēter se h̄re debēt. ne alicui iūriā faci
āt. q̄ vt aliq̄lis dcm̄ ē. plēs a magne difficultates ī
talib⁹ occurrē solēt. a faciliē p̄gigit errare. n̄ q̄s val
de perit⁹ in talib⁹ fūerit. Exēpla occurrūt cotidiana.
Expedit q̄ p̄mū ad h̄o laborare. vt s̄m s̄māz augu
rū quē certissime sciūt criminalia p̄misse. prouocēt
blāde cū p̄missiōe leuiozis p̄nie iūgē de q̄ntū fas ē.
vt p̄prio ore hūilē se p̄clamet. p̄ vt teneē ex dcm̄ie
iūis d̄mi a hūani. seruatis seruādis q̄ ad rē p̄tinēt.
Non ei sufficit pro delicto publico sola sacramentalis

confessio: q̄ illa nō tollit scādalu publice datum: ne
q̄ publica delicta sūt secreta tñmō arguēda ⁊ ocul
ta citacione purganda: vt dicit hugo de scō victore
sup regulā augustini. Si ergo hoc reus noluerit. sc̄z
neq̄ pccm recognoscē neq̄ se accusaē. ḡuiter peccat
et nouū mortale mēdaciū p̄mittit s̄m thomā: et ideo
ē grau⁹ adhuc puniend⁹. Sed añōp̄ ad hoc veniat.
debet sibi dici. Ecce peccatū tuū publicum ē. et testes
ap̄ū. sūt ad hoc patī vt illud legit̄. ime pb̄t̄: si ergo
iam adhuc negas apertam nobis. et tibi agnitā ve
ritatem. grauissime peccas sine causa: q̄ nichil tibi
prodest. et nos v̄gis te amplius punire. ac. fac ḡ
de necessitate v̄tute: ⁊ da gloriā deo: ne h̄ et i eternū
perdas ⁊ c̄. Si autē sic p̄fess⁹ p̄clamauit. se: plana ē
via. Si nō. p̄cedū ē p̄ vt racō iuris exigit. Est tñ
hic sciēdū s̄m v̄lriā. q̄ si verisim̄l̄ timere ē q̄ p̄dictū ad
monicionē nō vellet r̄cipē: tūc meli⁹ eēt eā omittē.
⁊ ad p̄ductōez testū p̄ducē: seruatis alijs ad h̄o ne
cessarijs vt sup̄ dcm̄ ē. Cautū ē etiā vt visitatores
admoneāt accusatorē s̄l̄iter iux̄ p̄missa: ne i h̄ys de
ficiat q̄ ad hūc actū spectat: alioq̄n graue piculū in
currat. etiāz si v̄z eēt qd̄ accusaēt. Quicūq̄z ei p̄dit
crimē alteri⁹ ad aliū finē. q̄ vt p̄hit: detractor et dif
famator ē. et ab oī testificacōe ⁊ accusacōe ⁊ denūcia
cōe repellēd⁹. vt dicit̄. 3. q. 2. detractores. Et de h̄o sa
tis dcm̄ ē sup̄. **S**exto visitatores caue sibi debēt dili
gēter ne trāsgrēdiāt t̄mōs sibi p̄stitutos: nec vlcra

prede q̄ expedit: nec alie p̄cipē q̄ ordo iuris p̄mit
tit. Et ut rez fatear. p̄ta ista ut sepi⁹a notabilibus
audiui crebro fit excess⁹: a ex pte p̄cipētis a ex mo
do p̄cipēdi. **N**acō h⁹ assignat: q̄ h̄ ē vna singularis
corūdenca iuris ad theologiā: in q̄ nec pur⁹ theolo
gus seorsū. nec pur⁹ iurista seorsū se iuuat p̄t: sed
oportet q̄ de vtrisq; aliqd habeat. **V**erūptū melius
ess; fr̄es simplr̄ ābulāe ad r̄gulā scāz sine offēsa: q̄
hys subtilitatib⁹ opus h̄rē. **S**ed q̄ mltē vie sūt ad
malū. q̄s scā p̄res sp̄abāt disāplos suos n̄ emlaturos
h̄ poi⁹ de bono ī meli⁹ iugiter p̄fecturos: ideo pauca
statuerūt rcā et simplicia tā q̄ sp̄ualib⁹ accōmodat:
q̄ tñ a posteris eoz q̄busdā nec iuste nec sp̄ualit̄ sūt
interp̄ta ā intellcā. **N**ū data ē opa ab hys q̄ potue
rūt ad obuiādū errorib⁹ h⁹ mōi. siue malicijs p̄itā
extmāndis. ne scāz r̄ligionū dec⁹ ī nichilū deperiret.
Rez de hys paz̄ ānotāe vtile dixi. **F**uerūt ergo q̄dā
paz̄ docti ā nō paz̄ maliuoli: q̄ dixerūt oēs r̄ligioes
supsticiosas eē ā illicitas. nec obediēciā nec castitatē
nec paupertatē aliqd valē ad p̄merēdā vitā eternā.
Ipasq; r̄gulas venēabiliū p̄t̄m q̄sdā stultas adiuē
tōes asserebāt: a q̄ meli⁹ eēt ī euāgelica libtate deo
fuiē. q̄ hys hūanis p̄ceptis seruiliē insistē. **F**uerūt e
regioe alij. q̄ sacz q̄dē religionū zelū habebāt. h̄ nō
h̄m scām dicētes. q̄ nichil curāe habe ret religios⁹ de
p̄ceptis dei aut sc̄ptura scā aut p̄ceptis ecclē. h̄ tñ
mō de r̄gula suā: quid q̄d p̄lat⁹ vellet hoc indistincte

precipere possit absque contradictione cuiuscumque: et quod sic precipiens et obediens non posset peccare. In hunc modum hereticus se in extremis praedicit: et contra se mutuo. et sic contra ecclesiam dei. Sed firmum fundamentum veritatis iocuisse stat. huiusmodi signaculum hoc: quod veritas se vincit. et contra eam nichil possumus. Sed quod materia haec lata est. nec huic breuitati inferenda: hoc solum ex dominis sanctorum huiusmodi fidei attestat: quod haec utraque semper mala plurimos etiam bonae voluntatis homines ex parte commaculauit. absque tamen heretica pertinacia: nisi tamen ut vix potuerunt a conceptibus suis ad li quod abduci. Valde ei facile reperitur: quod religioni aut detrahatur. aut plus attribuat quam necesse est. Et hinc nunc exordium sumamus: quod scilicet secundum catholicam veritatem inter has extremitates malas. mediam viam teneamus: quod est. quod religiones sunt licite utiles et sanctae. huiusmodi tamen perfectio proprie vite essentialiter in preceptis consistit: et ideo regule patrum nichil contra precepta dei mandatum fieri. sed omnia secundum illa. Et quod aliter eas tractat aut extendit. siue precipiendo siue obediendo iniuriam eis facit. et graue peccat. Proprie si pertinaciter defendere hoc conatur. Ultra hoc habent regule ipse non solum tria vota principalia in quibus bonae omnes religiones conueniunt: sed etiam alias modificationes et limites siue statuta varia: quae nec plures nec subditae transgredi debent: sicut scriptum est: ne transgrediaris terminos quos statuerunt patres tui. Et sanctus benedictus monet: ut tamen abbas quam ceteri omnes magistrorum regulam sequatur. Et quod contra talia bene intellectam precipit vel obedit: peccat.

Ecce quō visitatores ad hec tria oculū habē oportet:
videlicet ad mādata dei. ad vota principalia. et ad
alia statuta ordiis varia. et sic cūcta moderare. q̄ sp̄
id quod ē min⁹ principale subseruiat illi qd̄ ē magis
principale. Dicit hic aug⁹ bernard⁹ et gerson: q̄ hec
moderatio ita sit difficilis. vt sine prestacione de ea
vir loqui audeant. Expediit ergo in hijs timorate et
solicite vnūquēqz prelatū se habere. et p̄ gracia ve
re et sancte dispēsacionis suppliciter deum orare. ne
velut dissipator cum seruo malo et pigro dānetur.
Septimo visitatores attendere habent. q̄ licet in
actu suo nō teneātur s̄m iuris solemnitate procedē:
tamen solita peccata q̄ cōter in actib⁹ iudicialibus
solēt euenire. etiā h̄ incurrē possūt: si diligēter se ob
seruet. Dicit eī sc̄s thomas: q̄ tria requirūt ad hoc q̄
iudiciū sit iustū. P̄mo vt p̄cedat ex inclinacōe vel rāti
die iusticie: sc̄o q̄ p̄cedat ex autoritate p̄sidentis: ter
cio q̄ p̄ferat s̄m rectū racōez prudēcie. Quidāqz au
tē horū defuerit. ē iudiciū viciosū et illicitū. Nā si sit
p̄ter rātidinē iusticie. erit iudiciū p̄sū. Si cōtra ā
p̄ter autoritatē. h̄ ē in hijs ī qb⁹ nō ē sibi data p̄tās
sc̄z iudici: erit iudiciū vsurpatū. Si cōtra prudēciā.
hoc ē qn̄ deest certitudo. puta cū iudex p̄cedit a iudi
cat q̄ sūt dubia et occulta p̄t aliq̄s leues p̄iecturas.
erit iudiciū temerariū vel suspiciosū. Nō ad p̄positū.
si visitatores p̄cederēt ex amaritudine aī. vel zelo vni
dē. aut p̄ceptū. rācore. ira. malicia. et plus punirēt.

¶ debere: etiam eorum iudiciū iniquū esset et puerū. **C**ō
ei tale iudiciū ut crisostim⁹ dicit dñs prohibuit. dicēs.
Nolite iudicāre a cōmathe i. 1. **R**ectū ergo iudiciū ex
leniuolēcia et zelo iusticie pcedere debet. qz iudiciū
est actus iusticie. ut etiā thomas dicit. **I**te si trāsgre
derētur tēminos sibi pstitutos. scz frēs cogēdo ad aliq
ad q̄ s̄m regulā tene intellectā nō tenerētur. a aliā
indebite grauando. p̄cipiēdo. inq̄rēdo. prolongando
abiciēdo. calūmiando. siue iudicādo aut diffiniēdo ali
qua q̄ nō intelligerēt. a pcederēt s̄m placitū suum
absqz s̄cia iuris. p̄cipiēdo monita fratrum iusta.
et asp̄nando eos. **O**mnē tale iudiciū eorum esset vsur
patū et temerariū. **D**icit ei aug⁹. qz ille pie et iuste vi
uit. q̄ rex iteger p̄siderator ē. et in neutrā p̄tē declina
do. **E**t s̄m thomā. null⁹ debet aliū p̄tēnē vel nocumē
tū qd cūqz inferre. absqz cā cogēte. **N**ec in hys oibus
admittit̄ excusacō p̄textu cuiuscūqz simplicitati. qz
ut idē dicit. q̄ nō hz habitū iusticie. et s̄ciaz iuris. pec
cat si iudicat. **U**nusqzqz eī tenetur suū officiū scire.
et illud digne exeq̄. aut de illo se nō intromittē. h̄ po
cius resignare. et ad tale se applicare. ad qd s̄m sibi
datā grāciam poterit sufficiēs esse. **O**ctauo ē adūten
dū. qz dimissis alijs difficultatib⁹. q̄ in isto actu par
rere solent. h̄ de occulto et publico ē parz annotādū.
qz hoz ignorācia tēminoz p̄fēs errāē fecit. **C**ōstat
ei qz de occultis sūt varie sentēcie doctoz. q̄ hac disti
ctōe p̄cordari p̄nt. s̄. qz occulta p̄ccā sūt i triplici d̄tia.

Quia quedā sūt q̄ solus deus scit. vel homo vt d⁹ in
p̄fessione: q̄ etiā dicitur secreta. q̄ si seorsū credita: a
de hijs nemo debet se intromittē neq; precipiendo.
neq; inquiredo. aut extorquendo: tū p̄pter diuinam re
uerēciam: tūm etiā propter sigillū cōfessionis sacra
mentalis. quod oīo oportet inuolatū p̄manē. Siue
ergo cōfessor sciat ista siue non: q; occulta sūt tā q̄
soli deo p̄gnita. Et de talib⁹ nō hz ecclesia iudicare:
q; hoc esset p̄tra diuinā reuerēciā eo qd dñs de⁹ taliā
suo iudicō t̄seruauit: apud q̄ p̄cōr tenet p̄mittēciā
aq̄. Vñ dicit̄ in decretis. i. q. i. noīe: qd beatus aug⁹
nō audebat aliquē p̄dēnāe de peccato occulto: ne di
uine potestati sub cui⁹ examīe cā adhuc p̄ndebat.
iniuriā facere videret. Qui enim pro peccato ocul
to penam publicā infert est reuelator confessionis.
aut proditor criminis: extra de of. ordi. si sacer dō g.
Fertur etiā de beato bernardo. qd quedam crimino
sum cōuersum habuit. cuius confessionē audiendo
agnouit qd peccata non omiserat: et quod dā hor
ribile est etiā ad altare tū ceteris fr̄ibus accedere
nō expauit: tū vir sc̄us nūq̄ ei saccā p̄munionē ne
gauit q̄uis sc̄iret eū indigne p̄ris⁹ accedere: donec tā
de dīno iudicō terret⁹. hostia sc̄z volāte ex ore eius.
viciā in meli⁹ mutaret. Talia g^o secreta oīo sic dimit
tēda sūt: nec aliq̄b⁹ indicijs p̄dēda. P̄nt tū et debēt
illi sic obstiati. i. p̄fessione iformari et corripī: s; vltra
nō ē p̄cedēdū. donec diuinit⁹ ā hūanit⁹ notificēt ur.

Secundo dicitur occulta q̄ vnus tantū scit cū ipso reor
puta q̄ vidit eū sic aut sic peccante: et q̄ sol⁹ vidit.
nō potest pbare: debet tñ facere q̄ in se est fraterne
corripiendo iuxta p̄ceptū dñi. mathei. 18. **S**i pecca
uerit n̄c. **Q** si omnino negauerit. tūc ecclesia se non
ampli⁹ intromittit. s̄ dñō deo p̄mittit: q̄ ad vnus
accusacionē nemo ē puniēd⁹: peccat tamē grauit̄
sic inficiando veritatē. et remediū caritatis respue
do: de q̄ sup̄ dcm̄ ē satis. **E**t ergo occulta isto modo
etiam sūt sic dimittēda cū cautelis sup̄positis: quia
alias accusator esset puniēd⁹: pena talionis: eo q̄ si
aut iam dictū est. ecclesia nō iudicat videlicz p̄ceden
do ad penam: qñ deest legitima pbacō. **V**n̄ ecia⁹ seq̄
tur. q̄ iudex p̄rariū faciens s̄l̄iter peccaret: et esset
puniēd⁹: si p̄tra hūc ordinē p̄cederet: et totū esset iuri
tādū. **T**ercio dicitur occulta q̄ vnus scit cū paucis:
et dicitur hoc modo aliq̄d peccatū p̄ci⁹ pene occultū.
q̄ oīo occultū: q̄ nō scitur a multis s̄ a duobus vel
tribus. **E**t de hoc ecclesia iudicat q̄ potest legitime
probari. seruato tñ ordine frat̄ne correpcōis q̄ sup̄
positus est: ne si reus velit recognoscē corā illis pau
cis. iuste famam perdat. eo q̄ iam se sufficiēter ad
emēdacionē disposuit. **U**nde dicit vlticus. q̄ in iniqui
tatione occulta vocam⁹ nō solū secretū p̄fessionis: s̄
omne crimē de quo non ē q̄s infamat⁹. **S**i vero du
rus p̄manserit. debet publicari p̄ testiū p̄ductionē
et cōsequēter puniri. vt ceteri timorē habeant: dicēte

dñs die

dn̄o. dic̄ eccl̄ie. n̄c̄. vt sup̄. Et h̄ys iā facile p̄ q̄ sint
p̄c̄a publica siue publicata: p̄ q̄ sc̄z alijs malū exē
plū datur. Dicitur ei publicū. quasi multis manife
stauit a quibus probari potest. Hic nota. q̄ eccl̄a sup̄
tatu est: aliqd̄ esse publicū q̄busdā qd̄ nichilomin⁹
alijs occultum ymo penitus ignotū est. Et ē iugiter
p̄petua et firma regula: q̄ peccata sūt semp̄ occultā
da q̄ntūcūq; eccl̄a publica: nisi aliud necessitas aut
euidēs vtilitas req̄rat. Ymo et iudex peccat si aliqd̄
publicū r̄uelat nō sciēt: nisi inquātū hoc expedit rei
publice. s̄m̄ doctorē. **S**e q̄t̄ hinc vlcera publicū aliqd̄
esse notoriū: quod ita euidēs ē vt p̄bacoē nō idigeat
nec aliqua tergiverfacione celari possit. quasi oib⁹
notū aut verisimilit̄ mox notificandū. Et hoc manife
stare alijs nō est peccatū vt quidā dicūt. si aliqd̄ nō
sit adiūctū qd̄ relacionē inficiat: sicut exēplificatur
de fure suspensō. aut latrone rotato. et filibus. q̄ iō
sūt vt oibus nota sint. et alij similia facere p̄times
cāt: vt clare innuit deut. 13. In talibus enim plus
terret pena q̄ alliat exēplum culpe. s̄m̄ thomam
sc̄da 2. q. 108: et ideo ex illis nemo accipit occasionē
peccādi: sed magis ecōtra. De illis autē vicijs q̄ibus
q̄ dissimulacione quadā eccl̄ia sustinet. sicut sunt
formicō. adulteriū. ebrietas. fraus. dol⁹. p̄tencō. mē
tridū. et similia. cautū ē apud s̄coratos vt de talib⁹
nō loquant̄ sine causa alicui⁹ vtilitatis. quātūcūq;
eccl̄a nota sint: q̄ infamā annexā habent. et citū ad

†

malū trahūt exitū q̄ bonū. Regula ei sapientis est.
Qui cōgit picem: inq̄nabitur ab ea. Si tamē causa
rationabilis aliud exigit: potest quilibet auisāe aliū.
dicendo vt se a tali vel tali caueat. aut pro eo oret.
aut in testem non recipiat vel adducat: quia hoc ā
illo crimine diffamatus tenetur: et suam libertatem
ac ciuilitatem amisit: nec inf̄ legales p̄putari debet.
Nono est aduertendū. q̄ uisitatores et quicūq; pre
lati iuxta premissas sentēcias sanctorū doctorū re
gulare se debent. ne se et alios peccatis inuoluant.
Quod vt melius clarescat: aliquid quasi re capitū
lando apponendum est. Siquidē prelati pre capie
do aliquid directe aut indirecte siue consecutue con
tra mandata dei. peccat dupliciter: tum pro se. tum
etiam pro subdito quē peccare facit. Dicitur notan
ter directe aut indirecte siue consecutue: quia sunt
multa peccata q̄ prima facie nō apparēt esse directe
contra mādata dei: tamē bene discussa sunt eaq; gra
uia illis. q̄ directe inobediēciā mandatorū dei p̄tinēt.
Unde dicuntur quasi cōsequēcia vel manancia ex
preceptis decalogi. Verbi gratia. Si deo p̄mū
meum diligere sicut meip̄sū. ergo cōsequenter deo
eciā p̄ posse illū impedire q̄ ei facere malū intendit.
alioquin pecco sicut ille. et sic de alijs. Si r̄ subditi
obediēs prelato p̄tra mādata dei. peccat. Vñ est cer
tissima regula: q̄ si mīmū aliqd̄ p̄ccm̄ uiale inueniēt
in precepto p̄lati. iam inualidū ē. nec impleri debet.

alioquin ut quod peccat. **Q**uod autem dicitur subditum non debere
iudicari de precepto plati. intelligitur secundum thomam et omnes
alios. in indifferentibus. ubi scilicet nullum peccatum occurrit.
Tante ei venerabilitatis est dominus deus. quod nec pro tota uniuersitate
creaturarum vel saltim seculi esse veritissime offe-
ndit. **D**icit etiam sanctus thomas de veritate. q. 118. quod li-
cet subditum non habet iudicari de precepto plati. habet tamen
iudicari de impleto precepti quod ad ipsum spectat. **U**nusquisque
ei tenet actus suos exaltare ad sanctam quam a deo habet.
sive sit naturalis. sive acquisita. sive infusa. **O**mnis est
homo debet secundum rationem agere. **D**esam namque sive me-
te capti. quod usu rationis caret. nichil prout meritorie aut
moraliter bene agere. **N**on patet. quod subditum debet habere
hanc noticiam de precepto. quod non sit contra mandata dei
sicut a plati. quod quis non debeat subditum iudicari ipsum pre-
ceptum si de indifferentibus sit. quod aliud esset melius. **R**atio
habet euidentissima est. quod platus non habet potestatem pre-
cipiendi nisi in quantum est vicarius dei. et ergo si aliquid
precepit contra voluntatem dei non est ei obediendum. sed humiliter
et cum euerentia obtemperandum. sive ab eo ad superiorem appel-
landum. **H**oc igitur solidissimo fundamentum posito. confi-
demus dicamur cum sanctis doctoribus omnibus. quod blasphemum et
hereticum est dicere. aliquem religiosum obligatum esse ad peccan-
dum. sicut nec quem christianum. **S**icut aliquem esse. posse
impletum. si bene voluntatis fuerit. quod si talis casus sibi
possit euenire quod necessario peccare e cogere. **S**imiliter
debere aliquid peccata quod si licite admittit. ut inde aliqua

bona eueniant? sicut q̄dā deliri p̄tēciose n̄tūtur dese-
dere: q̄ mēdacia. et verba iniuriosa. siue eciā v̄tera
iniusta. et similia. nō sint peccata. q̄n̄ ad illū finē re-
ferūtur. vt p̄ hec fr̄es ad paciēciā siue humilitatem
aut alias virtutes proficiant. Mirū est. q̄ non ap-
ponūt licitū eciā esse furtum. vt ita ad paupertatē
proficiant. siue eciā licitū esse homicidiū ut mar-
tires fiant. Sed quia hec tēporalem penam annexā
habent. v̄deo de hijs et similibus nichil p̄tingē auēt.
Omnia igitur huiusmodi ficticia tamē pernitiosa
deliramēta. a discretis patribus sunt prohibenda.
quantūcūq; videantur a q̄busdā exēplis quorūdā
sanctorū fulamentū aliquod trahere. Aperta est eī
apostolica sentēcia. q̄ vetat nos mala facē ut veniāt
bona. ^{ad}romanos 3. vbi dicit glosa. q̄ q̄dā p̄si hoies
ad reprehēdendū p̄clues. hoc ipso fuerūt ap̄lo: et iō
se purgāt dicēs. q̄ iusta eorū damnatio sit. De illis
autē exēplis scōz h̄o certissime tenendū ē. q̄ si a deo
sint in spū scō facta. n̄c nichil mēdositatis ā viciōsi-
tatis in eis ē. licet nos lateat. quō hoc intelligendū
sit. Et in talibus racō sepe occulta ad h̄o cogit scōs
pro illa vice. q̄d alias non fecissent? sicut apte b̄us
Iheronim⁹ dicit. q̄ multa cogitur paulus velle q̄ nō
vult. Et quia non intelligim⁹ illa nec necessitas co-
gitiō nō sūt nobis talia imitāda. s̄ magis mirāda
et venerāda. Si autē sunt fecā fm̄ p̄mūne graciā
ex bona volūtate. sine spūali assistēcia spūs s̄. q̄l̄

in reuelacione infallibilis veritatis q̄ canonica dicit̄.
creditur affuisse. tūc nō ē mirū aliqua peccata saltē
remalia in opibus bonis parere. q̄ admodū beato
petro contigit. q̄n eū beatus paulus etiā publice re
prehendit. vt dicitur gal. 2.º. Et dauid magn⁹ p̄phe
ta fuit. et tū crebro peccauit. Et Jacob⁹ ⁊ Johānes
dicit̄. In multis offendim⁹ oēs. ⁊ sic de alijs. Quid q̄d q̄
sic legitur factū. non est imitandū. s̄ pot⁹ cauendū.
Secūm ei sententiā s̄a leonis. erratū est ab illis. ne
erretur a nobis. Et q̄ iam post dulcedatā veritatem
voluntarie se huiusmodi mēdacijs p̄mittit. graui⁹
peccat. quia omne mendaciū prorsus nullo excluso
peccatū est. Ille autem exponēs h̄lacionē q̄ a quibus
dam q̄si p̄pheticō more frequētatur. puta q̄n minus
longe a cōi intellectu audienciam exorbitat. potius
ad illicitā h̄lacionē spectat. q̄ ad sincerā veritatem.
et ergo sūt vitandē. Veritas ei vt augustin⁹ dicit̄
q̄nq; prudētē potest occultari. sub aliq̄ dissilacione.
s̄ nūq; mētiri licet. Aptē dñs in euāgelio Joh. 8. dicit̄
Manete in veritate. et veritas liberabit vos. Et ibidē
subdit. q̄ oē mēdaciū a diabolo sit q̄ nūq; i veritate
stetit. ⁊ c. Et iterū dicit. 1.º. ca. Ego sū via veritas et
vita. Si quis per me intrauerit saluabit̄ ⁊ c. Hec
verba bñ p̄sata sufficiētē stulticiā p̄dicatā elidunt.
Sed nescio q̄ curiositas hūanū gen⁹ sic p̄uasit. vt
sp̄ q̄ min⁹ secura sūt āpli⁹ delectēt. Si utiq; vna hūi
litas. suis p̄i⁹ ē certissima p̄gnicō: miror quō ad ip̄az

adipiscēdā mēdaciū poterit suffragari. Constat pro
inde q̄ laq̄us iste occult⁹ ē: et reuera nō paucos bōe
volūtatis hoies vsq; ad aptas hereses creterime
petarit. Non ergo hūilitas ē q̄ os a p̄fessōe verita
tis claudit: cū b̄t̄s greḡ. dicat. q̄ q̄ in ec̄ia coopan
te gracia. dei dona loq̄tur: tātomagis hūilitate erigi
tur q̄nto a veritati sociat̄. Restat ei venēabiles p̄r̄s
māgnimic̄ has exorbitācias nō solū debē nō admit
tere seu dissilare. verūeāā serios⁹ inhibē illudq; sa
gaci cōstancia dogmatizāe: q̄d̄ ap̄ls cōn̄th̄ ihs scribit
dicēs. **O**ia honeste et s̄m ordinē fiāt i vobis. Hoc si
q̄dē faciētes. b̄m dispēsatores erūt s̄m p̄r̄sailias
a vicarij xp̄i ih̄u: q̄ cū magna reuerēcia dispoit nos.
a nullū iordiatūm opib⁹ suis. tā natūē q̄ gr̄ie p̄mis
cet. **D**ecimo visitatoēs caute attēdē h̄nt ne in h̄is q̄
eciā certissie vera eē sciūt ip̄rudēt p̄cedāt. q̄si sibi blā
diētes de zelo iusticie ā intēcōe volūtatis bone: quia
sicut supra tactum est. grauia pericula animarum
suarum ne non et subditorū incurere possunt. **E**x
pedit hic scire differenciā inter forum cons̄e et forū
contenciosum: et q̄ subditū ad multa tenentur in foro
consciencie: ad q̄ tamen per prelatos cogi non possūt
in foro contencioso siue iudiciali emendacione aut
punicione. **D**icit enim canon q̄ disciplinam in delin
quentes exercere non possumus. vel quia non s̄m
nostri iuris: vel quia eorum crimina et si nobis no
ta sunt. tamen manifestis indicij⁹ p̄bati nō possūt.

Nec aliqua vindicta exercenda ē nisi emendatoria:
q̄ est medicinalis et salubris. Unde dicitur. q̄ p̄ ma
iori certitudine h̄ materie declaratū sit pius āno
domini .1269. publice in p̄ncia s̄a thome de aq̄no. et
petri de tharēthasia q̄ postea fuit fact⁹ papa. dicit⁹
Anno c̄cius quartus. et plurimozū doctoz solē m̄i:
q̄ etiam seoz s̄u non licet pre lato precipere subdito
suo. nec in q̄rere de delicto alteri⁹ si sit huiusmodi deli
ctū occultum. nec tenetur in hoc subditus obedire p̄
lato sic precipienti. quia occulta delicta specialiter
deo reseruat̄. Similiter nec de proprio delicto oc
culto tenetur subditus respondere prelato nisi inter
rogatus fuerit s̄m formam iuris. quia non tenetur
quis suam famam prodeve. dicente crisostimo. non
tibi dice vt te p̄das in publicū. neq̄ apud aliū accu
ses. Hic t̄n est exceptio. q̄ satis ex sup̄ dictis patet.
Vide si placet. h. to p̄ck in c. dudū. ij. de elec. Et no
ta hic casus in quib⁹ quis tenetur respondere iudici
de pp̄io crimine. scz q̄n est notoriū per clamorosam
infruacionē. vel quando est accusator q̄ obligauit
se ad penam talionis. vel quando est de crimine dif
famatus. vel quando ē semiple na probacio. In h̄is
casibus tenetur quis ex debito iusticie super crimē
proprio specialiter interrogatus veritatē responde
re. alias peccaret mortaliter. Adde si crimē occultū sit.
et vergat in detrimentū mltoz. aut impediāt execuōez
officij. et t̄nec etiam tenetur r̄ndere in foro cons̄e.

§ §

Et nota qd omne illud cadit sub foro cōsciencie: quod non p̄t premissi sine interitu salutis eterne. Et oē illud cadit sub foro contencioso siue iudiciali: qd nō potest pretermitti absq; punitione publica iuris vel iudicis. Unde visitatores debent sobrie in hac materia procedere: quia si aliter interrogauerūt subditū de proprio crimine suo cōtra formam iuris. peccāt mortaliter. tamq̄ contra caritatem fraternam agentes nulla iusta necessitate cogente: nec tenentur subditū obediens sed pro cōseruatione fame sue potest dicere qd libenter respondere vellet. si talis esset questio q̄ in forma iuris et in spiritu dilectionis hoc req̄rēt. et potest dicere ad respondendū se deliberaturum: aut si tanta necessitas ē. potest appellacionē interponē. ut dictum est: semper tamē cū reuerencia. Est enim regula notabilis. qd nemo debet peccatū peccato vīdicaē. aut malū p̄ malo reddē. Neq; iō subdit⁹ debet peccatē in plātū. irreuerentē ip̄z tractādo: qz ip̄e plāt⁹ p̄mo i subditū peccauit. Et etiā ista materia suo mō ad q̄libet trahi indifferēt: qz nemo debet alteri offēdīculū ponē. qd p̄tra caritatē directe vel idirecte vadit. Sūt ei qdā interrogacōes lesiue fratne dilectōis. et p̄ se q̄s iniuste: ad quas videlicet rēderi nō potest sine offēsa. Verbi gratia. Si aliq̄s a me q̄rat an ego vel alius m̄ notus. aliquā denūciacionē fecerim. contra ipsum. siue accusacionē secretam sicut forte feci a deo: tunc si tacuero aut ita eē dixerō. hz p̄ constanti

me hoc fecisse: et de in ad odiū siue ptumeliā pcedit.
Si negaueror tūc ego pecco ppter mēdaciū: q̄ feci
aut sciuī aliū hoc fecisse. **O**ēs igitur tales interroga
tōes q̄ sic aut aliter caritatē ledūt. et peccatū iducūt
sunt vitandē: q̄ quis etiā nullū malū ex illis q̄nq; p
cedat. **R**egula siquidem ē: q̄ q̄cumq; expōit se aut
primū piculo peccati mortalis. peccat mōzliter. **et c.**
Occasione h̄ ponam breuē vnū casū. notabiliter a
quodā venerabili prē sic decisū. **I**n quadam congre
gacione cōtingit vt quidā e fr̄ibus furtū cōmitteret
secreto de denodijs dom̄. et cūctis turbatis preside
tem singuli sollicitabant vt inquirēt. **C**onuocatis
ergo oībus dixit. **P**recipio sub pena obediēcie. vt ille
q̄ hoc fecit culpam suā proclamet **et c.** **S**ed non obe
diuit. tū ad remediū sacramētalis cōfessionis veniē
non erubuit. **D**ecisū fuit q̄ ille sic p̄cipiēdo peccauit.
quia sup̄ occulta nullam habuit autoritatē. **D**ebuit
tamē hm̄ quandā opimionē pro satisfactione reo in
iungere. q̄ ppter scādalum factū fr̄ibus se p̄clama
ret. ne omnes suspecti haberētur. **O** si faceret. tene
si nō deberet domino cōmittere. donec per signa eui
dēcia notificaretur. **P**otuit tū bene dixisse. hortor
aut suadeo vt talis proclamet se. quia ad hoc tene
in foro cōsciēcie? aut certe veniat ad me et dato sibi
bonum consiliū et cetera: sed nō licuit precipē. **S**ed
alia p̄ficio. ē. et verior. q̄ dicit: q̄ si ē omnino occultū
tunc non debet sibi inūgi huiusmodi proclamaō. nec

etiam verus ad eam tenetur in foro consciencie. Et ratio est: quia per hoc fieret preiudiciū sacramento: et daretur occasio subtrahendi aliqua quando sic cōfite-
tes arcarētur ad seipsos cōfundendos: et ergo sacra-
mentū debet esse omnino liberū. Si tamen proprio
motu se pclamaret laudabile esset. ne alius hētur
suspectus nisi forte aliqd aliud obstarer: ppter qd talis
pclamatio pfulci^{re} intermittēda eēt. Pnt etiā alij in
directe excusari: et caute veritas subtrahi: ne re^{publice} pub-
liceant. Verū hoc ē certissimū qd ^{tenetur} timetur ablatū re-
stituere in foro cōsciencie saltem occulte si habet unde:
quia peccatum non dimittitur nisi ablatū restituat.
Possūt tamen visitatores aut piores qcumq; in le-
uib⁹ picipē huiusmodi pclamatiōes in qb⁹ nō ipmē
gravis pena aut leditur fama: sic aut sic dicēdo. Qui
illud vitæ fregit: aut illamianuā apertā dimisit: ac
proclamet se. In quibus tamē illa generalis regula
seruāda ē. vt mod⁹ adhibeat pcepto ppter piculum
quod inde venire posset: et ne frater sine iusta neces-
sitate exponatur periculo mōrtis peccati: vt sup⁹ dcm
est. Et licet vtriusq; dicat qd nemo facile de aliquo p-
sumere debeat huiusmodi inobedienciā: tamē eadem
generalitate monemur etiā nō eē faciles ad temeri-
tate: qsi libēter volētes sine necessitate expiri quod
magnū piculū hz anepū. Si tamen p aliqua leuia
timeretur verisimiliter lapsus ordinis aut puetudo
mala: siue pceptus paulatī succrescē scāz regulariū.

tūc esset studiohus insistēdū. ut talia emendarētur.
et ligat preceptū subditos singulos ut ea visitatori
bus denūcient. Dicit enim bñs bernard⁹ q̄ si q̄s p
leuib⁹ excessibus remediū nō curat adhibē. nō leui
ter peccat. **O**bstinacō ei in minis mandatis. culpam
nō facit minimam. **N**ō patet. q̄ q̄nq; parua delicta
non sunt leuia iudicanda. **D**iamt hic posteriores do
ctores gerson et alij q̄ iste contemptus non statim
fit iudicandus mortale peccatum. sed quando directe
fit contra preceptum. ut si dicat quis. hoc non face
rem si non esset prohibitum. sed quia prohibitū est.
ideo contrariū facere volo. **I**n omnibus talibus q̄n
tumaiq; leue sit opus siue culpa ex genere. non de
ē mortalis macula. **D**undecimo. diligēter visitatores
cauere habent ne admittāt denūciacionē aut accu
sacionē illorū. q̄ preter ordinē fraterne correctionis
procedunt. quia si hoc modo pcedāt. peccat mōrtalē.
et processus nullus est. **R**acio est. quia omnis pre
latus q̄ sic p̄ra delinquētē pcedit. trahit secretū ad
huc ad forū suū incōgruū. et cōtra ordinē debita. quē
ecclā vult seruari. **V**n in. c. qualiter. 1. de ac. dicitur.
Si qualibet occasione pretermisit eum ordinē.
adhuc eum volum⁹ tpe oportuno obseruari. ne inde
nascantur iniurie. vnde iura nascantur. **I**deoq; man
damus. quatin⁹ ad cōsue vrē iudiciū recurrentes.
si contra predictū ordinem tamq̄ homines. exces
sistis. non pudeat vos errorem vestrum corrigere.

q̄ positi estis ut aliorū corrigatis erro res. quoniam
apud districtū iudicē in qua mensura mēsi fueritis.
remectetur vobis. **I**tem. ij. q. A. c. accusacio. dicitur.
Si quis aduersus aliquos cōmotus fuerit aut cau
sam habuerit. prius ad eos recurrat caritatis stu
dio et familiari colloquio. ut ea de quibus forent cō
moniti sanent q̄ sananda sunt. et caritative emen
dent q̄ iuste emendanda p̄gnouerint. **S**i autē aliq̄
eos prius q̄ h̄ egerit. lacerae vel accusare vel infesta
re presumpserint. excoicentur. et minime absoluan
tur. ante q̄ per satisfactionē condignam egerint pe
nitentiam. **H**ic iam doctores iuris concludunt. oēs
tales mortaliter peccare. quia excoimunicacō nō im
ponitur nisi pro peccato mortali. **E**t facientes et con
sentientes. pari pena plectendi sunt. **Q**uicumq; igit̄
prelatus talibus calūniatoribus aurem prebet. et
s̄m eorum voluntatē procedit. audiaturus ē illud. qd̄
dicitur. ij. pal. 19. **I**mpio prebes auxilium. et hys q̄
oderunt dominū amicitia iunges. et idcirco rē do
mini merebaris. **A**d idem seruit q̄ dicitur. **I**saie. 1.
Princes tui inobedientes. socij furum. **F**ures hic
dicuntur. q̄ iuste famam proximi auferunt. quibus
prelati tunc se sociant. quando mordinos p̄cess̄
contra occulta peccata fieri permittunt. **E**t reuera
timendum ē. q̄ crebro a multis exceditur in hac ma
teria. siue precipiēdo siue auscultando. neq; latet q̄
difficile sit in hys debite sobrietatis mēsuram tenere.

hijſ debite ſobrietatis meſurā tenere. et precipue
quando vehementia paſſionū exuberat: quia tūc to-
tum iuſtum putatur quod anim⁹ ſuggerit: ac omnia
dilacio ordinata. non leue martiriū ducitur. **N**onā
caſum quēdam q̄ quidam notabili prelato contigit.
et bene litterato ac exercitato in talibus. **S**iquidē
tale dedit fratrib⁹ p̄ceptū: vt quicūq; aliqd̄ cōtra ſe
audierit ab illo. **N**. emulo ſuo. ſtatim ſibi indicare de-
beret. **E**rat namq; temptacio grauis inter ipſum et
emulum ſuum et cetera. **V**entū ē. vt quidam ex ſim-
plicitate ſic faceret: et cōuocatis am̄tob⁹ ſimul. ſta-
tim emul⁹ negauit: et cetera. **O**b hoc prelatus ſerio
ſe reprehenuſ fuit. q̄ male precepſſet: tum quia
contra formam euangelicam fecerat: tum quia fra-
tres ad peccandū puocauit: tū q̄ fr̄ez illū ad penā
talionis perdupit. **S**ed res plana fuiſſet ſi ſic prece-
piſſet. q̄ nullus audiret eum de illa materia loquen-
tē niſi in preſencia duozū vel triū: et tunc ſi reuocare
aut emendare noluiſſet. ſibi denūciaretur: et cetera.
Ecce qđ etiā erudito viro cōtigit. **S**imilit̄ male p̄-
cedūt quidam. tacite conſcribētes per multos dies
vel meſes fratrū defectus exquiſita quadā callidi-
tate. vt amplius eos p̄ denūciacionē viſitatoribus ſi-
endā cōfundant: qñ huiuſmōi medio tpe p̄ porē do-
mus. aut aliū virū diſciplinatū melius et quicuius
emendaretur. **V**alēt cōiter āguis in talib⁹: quia cum
noti ſint huiuſmōi calūniatores: ſciūt ſe audiciam

nō habere nisi apud extraneos. **C**auēat ergo visita-
tores sicut supra dictū est. ne incōsulte et sine reque-
stu aliorū tales audiant? quia s̄m aplicā sententiā
modicū fermentū totam massam corrumpit. et vna
radix amara facile multos iquinat. si non reprimat-
ur. **E**ciam augustin⁹ dicit. statim vicia corripieda-
ne cepta progrediantur. aut in corde putrescāt. **E**t
seneca conformiter ad salomonis sententiā. mouet
multa dissimulanda in hominibus bone voluntatis
ppter infirmitatē humane nature q̄m valida ē ad
omnia debite faciēda. et nichilomin⁹ quedam pro-
uide plectenda. ne vicia insolecant. **Q**ui ergo nichil
in vltimū relinquere volunt. naturā perturbant. ac
eam desperatam citius q̄ emendatam ēd dūt. **V**icia
quoq; illa leuia q̄ quasi naturaliter velim⁹ nolimus
nobis adhēnt. non tantum indignatione aut obiur-
gatione opus habent q̄ cōpassione. **I**n oibus hys
s̄m sententiā augustini. thome. et vlrici. et aliorū con-
formiter ē firmissime tenendū. q̄ tenuolēcia carita-
tis et zel⁹ iusticie debent s̄ceptz tenē. **E**t in hoc etiā
se iura fundāt. et p cōsequēs q̄ cito cōtrariū incipit
appārē in accusatorib⁹. denūciatoribus aut in q̄stio-
nū paratoribus. cautelas apponūt. et cogunt eos
probare suam intencionē. q̄ non aio calummiandi
crimina pposuerint. et si defecerint puniūtur. donec
se purgauerint. **S**i autem se purgare nequiverint.
deinceps velut illegales et insufficiētes repellūtur.

S

et ad similia amplius nō dimittuntur. **F**acit pro hoc
c. de mandato. ij. q. 1. Et. 3. q. 2. detractores. cū simili-
bus. **D**uodecimo. ē aduertendum. qd visitacōes sūt
institute pro generali reformatōe et conseruacione
monasteriorū in capite et in membris. tam quo ad
tēporalia q̄ quo ad sp̄itualia. p̄cipue tñ propter p̄-
latos. quoz insufficiēcia solet eē cā desolacōis eozū
de monasteriorū: qñ scz nemo ē q̄ resistēdi aut emen-
dandi habet autoritatē. **T**enētur ergo ipi p̄lati corā
visitatorib⁹ tractabiles se exhibere iuxta disposici-
onē regule. et in omnib⁹ obedire: et si opus ē. eciaz
culpam suam publice dicere de suis publicis delictis
per q̄ sciunt suos subditos scandalizatos. **N**ec ob-
stat hic dictum augustini dicentis. qd non tenentur
ne scilicet autoritas vilipēdatur: quia ī hoc casu ipi
cēsēt subditi. **S**ūt p̄terea multa prelati inuicta
q̄ nulla breuitate p̄prehēdi p̄nt. de qb⁹ inq̄sitiō fieri
solet in visitacōib⁹: s̄ sufficit h̄ pauca tangē. **P**mo.
an sint exēplares sūb⁹ suis in obseruacōe ordi⁹: qz
tāta debet ēlucē p̄fectio ī plato s̄m iherō: ut quid qd
dicit aut facit. regula stutū sit. **S**i absqz p̄sonaz ac-
cepzione cūta q̄ ordinis sūt iuste dispensent: singu-
lis pro vt vnicuiqz necesse est distribuendo. **S**⁹ an ex-
cessus subditorum feruenter corrigant et discrete:
et si quandoqz dissimulandū forte esset a penali cor-
rectione. an eciam negligent correptionem saltē ver-
balem. q̄ nūq̄ dissimulāda est: vt in ezechie. dicitur.

et in glosa. qz. dis. comessaciones. 2°. an in pmocione
vntu sint strenui? sciētes qz ois potestas ad hoc isti
tuta ē. vt vicia supprimat et vntes pmoueat: hanc
apls dicit ad romanos. 12. **Quinto.** an tpalia sine q
bus spūalia nō subsistūt prudēter absqz dilapidaci
one cōseruent: et in vsus debitos expendant. **Sexto**
an si in hys aut alijs negligentes reperti fuerint. li
benter cū omni mansuetudine et hūilitate informa
cionē et admonicionē receperūt. cum studio emenda
cionis subsequēte: hoc ei viciū icorrigibilitatis tā gra
ue in prelato iudicat. vt heresi cōpareatur. **Septimo**
si in leuibus defectibus corrigendis sint clementes?
quia fm host. licet religiosi sint per regulam corrigē
di. misericorditer tamē: nō passim more latronū sūt
in grauem carcerem detrudendi. **Quāuis** enim ad p
latū spectet correctio: si tñ nimis ē grauis: de cōsilio
sui conuētus tpanda est. **Octauo.** an de aliq crimine
sint notorie diffamati. et icorrigibiles? quia tales nō
possūt religiosiis presidere. nec ad eos p tinet iudicia
lis correctio. 3. q. 1. iudicet. **Nono.** an sint i sacra scip
tura bene docti: quia ignauia in prelato est maxime
detestanda: āgelus ei domini ē: et legē veritatis sub
diti de manu ei⁹ req̄rere hñt. **Decimo.** an sine ad offi
ciū suū idonei p tēpore currete: et an bñ pensata q̄li
tate et cōdicione personarū. sufficiētes sint p admi
nistracione earundē. **Non** ei quicūqz ad quecūqz. et
pro q̄buscūqz. et vbiqz. et p quocūqz loco et tēpore

sufficit. ut gregorius dicit. Plerumque enim in diuersis
subditis reperitur magna disparitas naturalium et
morum. et per consequens ad illos bene dirigendos in vi-
am pacis. requiritur in prelato versatilis ingenium.
et singularis nature comitas siue magna viuendi
ars. ne quod absit propter vniuersam inopiam. si tota con-
gregatio dispendium paciatur. Sunt de hijs omni-
bus scripta plurima sanctorum et exempla horribilia
que contigerunt hijs que indigne prelaturas tenuerunt. si
vniuersa profuerint nobis. que illis obfuerunt. Ceterum de sub-
ditis visitatores inquirere habent. an scilicet timore in
sancta obseruancia ambulent. an debitam reueren-
tiam prelatibus exhibeant. an mutuam inter se cari-
tatem et pacem custodiant. an in diuinis laudibus
feruidi. in humanis colloquijs prouidi. in moribus
maturi. in conuictu cotidiano benigni. sinceri. compas-
sui. tractabiles. amabiles. religiosi. sobrii. casti.
pauperes. venerabiles. prudentes. ac in alijs vir-
tutibus spectabiles existant. Si demum id in eis
proficiat. propter quod totus labor assumptus est.
dei videlicet proximi amor. seculi contemptus. et de-
siderium vite eterne future. Siquidem corporalis
exercitatio ad modicum utilis est. et facilius respecti-
ue. sed id quod per eam requiritur. hoc est. bonum
virtutis. preciosum valde et difficile nimis. Qui igitur
illam sine isto sectatur. similis est iumento iu-
gum portanti. nec quidem de frugibus participant.

Sit igitur venerabilis pater pater pater cura filios ad
spiritualia attollere p deuoōis gratia ac iuxta de-
creta patrum ad emendationē p salubria monita. nunc
lemia nūc aspera. p̄m sibi datā a deo prudētia potius
attrahere. q̄ p coactionē rigorosam. **Q** si de aliq̄b
orta fuerit infamia: diligēter inq̄rat p ut viderine
expedire. **R**otonia vero cūmina q̄ examinaōe nō in-
digent. libere corrigant. penā p illis debitā ipōnēdo.
Ne q̄ fatigētur aīs suis p laborib⁹ et p̄iculis magnis
q̄ huic solent negotio q̄nq̄ se imiscere: q̄m inestima-
bile est p̄miū. q̄ dñs fidelib⁹ et prudētibus seruis
suis ep̄onm̄it. **T**ātmō dō curēt ut tales sint: a dñs
pugnabit p illis cōtra infesatos. **U**t autē tales sint:
attendē h̄nt q̄ dñs in euāgelio dicit. **V**igilate et ora-
te. **E**t in cānticis sponsa dicit. **I**nuenerūt me vigiles
q̄ custodiūt ciuitatē. **U**bi beatus bernard⁹ dat nobilis-
simā formulam cūctis p̄latīs dicēs. **Q**m̄ boni vigilā-
tes: q̄ nobis dormētib⁹ ipsi p̄uigilant. quasi raōes
p aiab⁹ nostris redditori. **Q**m̄ boni custodes: q̄ vi-
gilantes aīo. atq̄ in oraciōib⁹ p̄noctātes. hostiū
insidias sagaciter explorant: anticipant cōsilia ma-
lignantiū. dephendūt laq̄os. eludunt tendiculas:
reclacula dissipant. machinamēta frustrātur. **H**ij
sunt fratrum amatores. et populi xp̄iani. q̄ multum
orant pro populo et vniuersa scā ciuitate. **H**ij sunt
q̄ multū solliciti pro sibi zissis dominicis ouibus. cor
suum tradūt ad vigilandū diluculo ad dñm q̄ fecit.

illos: et in cōspectū altissimi deprecāt̄. Et vigilant.
 et deprecāt̄ur. sciētes suam insufficiēciam in custodiē
 da ciuitate. et quia nisi dñs custodierit ciuitatē fru-
 stra vigilat q̄ custodit eam. Porro cū dñs ita preci-
 piat Vigilate et orate. ne intretis in tēptacionē. Li-
 quet q̄ absq; duplici hoc exercitio. si deliū sc; precā-
 studioq; custodū. non potest esse secura ciuitas: nō
 sponsa. non oues. Sūt demiq; electi ciuitas ppter
 collectionē: spōsa propter dilectionē: oues propter
 mansuetudinē. Merito bñ sūt serui illi quos cū ve-
 nerit dñs inuenerit ita facientes: eodē ip̄o coopāte.
 Cui laus est et potestas per eterna secula. Amen.

Explicat̄ q̄dam tractatus de correctiōne fraterna in
titulatu: cuius exemplar quidam religiosus pater
ordinis carthusiensis cōuentus coloniensis diuina
coadiuante sapiēcia p̄fecit. necnō p̄ijs maibus
scriptū correxit.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

